

Innehållsförteckning

1. ABSTRACT	1
2. INLEDNING.....	2
2.1 BAKGRUND.....	2
2.2 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR.....	2
3. TEORI OCH METOD.....	4
3.1 TEORI.....	4
3.1.2 <i>Begreppet Revolution</i>	6
3.2 METOD.....	10
3.2.1 <i>Källkritik</i>	12
4. FORSKNINGSLÄGE.....	14
4.1 BEGREPPET TERRORISM.....	14
4.2 ANVÄNDNINGEN AV BEGREPPET TERRORISM.....	18
5. TERRORISM OCH DESS TILLÄMPNING I SVENSK OCH ITALIENSK MEDIA 1870–1960 ...	24
5.1 PERIODEN 1870–1920 I SVENSK PRESS.....	24
5.1.1 <i>Nihilism/ist</i>	25
5.1.2 <i>Anarkism/ist</i>	28
5.1.3 <i>Terrorism/ist</i>	30
5.2 PERIODEN 1870–1920 I ITALIENSK PRESS.....	38
5.2.1 <i>Nihilism/ist</i>	38
5.2.2 <i>Anarkism/ist</i>	39
5.2.3 <i>Terrorism/ist</i>	41
5.3 SAMMANFATTNING PERIODEN 1870–1920.....	43
5.4 PERIODEN 1920–1960 I SVENSK PRESS.....	45
5.5 PERIODEN 1920–1960 I ITALIENSK PRESS.....	52
5.6 SAMMANFATTNING PERIODEN 1920–1960.....	55
6. SLUTDISKUSSION OCH ANALYS.....	57
7. SAMMANFATTNING	61
8. APPENDIX.....	62
8.1 APPENDIX I – ARTIKELCITAT 1870–1920.....	62
8.2 APPENDIX II – ARTIKELCITAT 1920–1960.....	70
8.3 APPENDIX III – ARTIKELCITAT ITALIENSK PRESS 1870–1920.....	79
8.4 APPENDIX IV CITAT FRÅN ATTENTATET MOT NORRSKENSFLAMMAN.....	83
8.5 APPENDIX IV CITAT FRÅN ATTENTATET MOT AMALTHEA.....	84
9. KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING.....	86
9.1 KÄLLOR.....	86
9.2 LITTERATURFÖRTECKNING.....	88

Tabell- och Figurförteckning

	<u>Namn</u>	<u>Sidan</u>
Tabell 1	Förekomst av orden terrorist, terrorism, nihilist, nihilism, anarkist och anarkism i svenska dagstidningar 1870–1920.	25
Graf 1	Sökning på orden terrorist och terrorism i Svenska Dagstidningar för perioden 1870–1919.	31
Bild 1	Pariskommunen 1871. Kommunarder på Place Vendôme vid den omkullvräkt Napoleon I statyn.	32
Tabell 2	Kategorisering av begreppet terrorist / terrorism.	33
Tabell 3	Totala antalet träffar i de italienska tidningarna för 1870–1920	38
Tabell 4, 5	Ämnen och länder kopplade till begreppet anarkist 1870–1920.	39
Tabell 6	Ämnen och länder kopplade till begreppet terrorism 1870–1920	41
Tabell 7	Kategorisering av innehållet i 36 italienska artiklar 1870–1920.	42
Figur 1	Sammanställning av de mest förekommande orden i ett så kallat Word Cloud, där storleken på texten visar frekvensen av begreppen.	44
Graf 2.	Förekomst av begreppen terrorist och terrorism på kb.se	45
Tabell 8	Kategorisering av begreppet terrorism.	46
Tabell 9	Förekomst av nyckelbegreppen 1920–1960 i italiensk dagspress	53
Tabell 10	Antal förekomst av länder förknippade med terrorism 1930-tal och 1950-tal	54
Figur 2	Sammanställning av de mest förekommande orden i ett så kallat Word Cloud, där storleken på texten visar frekvensen av begreppen.	56

1. Abstract

This conceptual-historical study examines the term terrorism and different variations of the word in the Swedish and Italian press between 1870 and 1960.

The basis of the study is the research conducted in the field of terrorism in Sweden and internationally. The theoretical basis and inspiration for the study has been Reinhardt Koselleck and his theoretical and methodological ideas around conceptual history research. Koselleck's research on the term "revolution" has also been used as a comparison.

The practical methods used is a combination of remote reading and close reading. By searching the Kungliga Bibliotekets newspaper database and the Italian daily newspapers *Corriere della Sera* and *La Stampa*, and then statistically processing and analysing the frequency and use of the word, an understanding of the change in the usage and meanings of the term has been acquired. By closely reading more than 300 articles throughout the period, a deeper knowledge of how the term and its usage in various social situations has been gained.

This investigation shows that Koselleck's ideas on the democratisation, temporalisation, ideologisation and politicisation of concepts are applicable to the present study area and to different time periods. The study claims that the concept of terrorism was growing in usage in the Swedish press earlier than previous research have shown and that the concept early on had many different meanings in a wide range of social situations. The study also shows that the term terrorism has been used when there is some form of conflict between individuals, groups or nations, but not always linked to violence. We also see how strong ideologically a term can be and its close link to the sender's opinion (or intention) about a particular event or process.

The knowledge of the concept of terrorism could be further developed, for example by more detailed close reading of newspapers for a shorter period of time and/or more extensive sampling and statistical processing of the data.

Keywords: terrorism, nihilism, anarkism, politics, conflict

2. Inledning

2.1 Bakgrund

Idén till denna studie kommer från Forskningsprojektet SweTerror.¹ Undersökningen syftar till att ge ett längre perspektiv på hur begreppet terrorism utvecklats, dess historiska kontext och användning under perioden 1870–1960. Startpunkten kan ses som kopplat till det som anses vara den ”moderna” terrorismens start, framförallt i Ryssland.

Föreliggande undersökning är en begreppshistorisk studie, som menar att begrepp och dess förändringar har stor betydelse för samhället och dess utveckling. Genom att analysera förändringar av begreppens betydelser fångas historiska förändringar. Det vill säga ungefär som en tidskapsel där begreppet i sin resa ”fångar” historiska förlopp. I dag kopplar nog de flesta terrorism med att oskyldiga dödas eller skadas i någon form av våldsam politisk kamp. En bredare syn på ett begreppets historiska betydelse kan öka vår förståelse för hur det använts och utvecklats, ge oss en bild av samhällets normer och språk, men också hur kanske andra synonymer använts tidigare för samma företeelser och hur dessa förändrats.

2.2 Syfte och frågeställningar

Det pågående forskningsprojektet SweTerror ger kunskap om begreppet terrorism under perioden 1968–2018. Syftet med denna undersökning är att ge ett längre historiskt perspektiv på begreppet terrorism och hur begreppet konstruerats och använts i den samhälleliga mediala rapporteringen. Genom att påvisa olika konstruktioner är målsättningen att olika perspektiv kan påvisas och hur dessa förändrats under åren 1870–1960.

¹ SweTerror pågår mellan 2021 och 2024 syftar till att genom multimodala studier undersöka hur terrorismen som begrepp kommit till uttryck i svensk parlamentarisk debatt, lagstiftning och politiska nätverk under åren 1968–2018. Samarbetspartners är bland annat Avdelningen för tal, musik och hörsel vid KTH, Nationella Språkbanken, SOM-institutet, Göteborgs forskningsinfrastruktur för digitala humaniora (GRIDH) (tidigare Centrum för digitala humaniora) och flera institutioner vid Göteborgs universitet.

Begreppshistoria och dess teoretiska bakgrund fokuserar på begrepp som ett historiskt fenomen. Utgångspunkten är att begrepp är föränderliga och tolkningsbara, snarare än stabila och oföränderliga. Vidare att begreppet inte med nödvändighet har vår moderna förståelse för det.

I blickfånget är den svenska diskursen och hur den mediala rapporteringen utvecklats. Viss jämförelse kommer göras med Italien. Italien är ett land där terrorism varit frekvent förekommande av olika skäl och under olika tidsperioder och som skulle kunna tjäna som jämförande studieobjekt mot Sverige, som inte haft samma politiska spänningar under undersökningsperioden.

Terrorforskaren David Rapoport skapade genom sin artikel *The four waves of terrorism* ett stort inflytande på forskningen om terrorism.² Han kallar den första vågen för den anarkistiska som varade från 1870-talet till ca 1920. Denna följdes av en anti-kolonial eller nationalistisk våg som varade ca 40 år fram till 1960. Dessa två har sedan följts av ”den nya vänstervågen” under 1960–1970-talet och den religiösa vågen som fortfarande påverkar oss in på 2020-talet.

Jag begränsar min studie till det som brukar kallas den första och andra vågens terrorism. Detta skall ses endast som ett sätt att praktiskt dela upp mitt arbete i två delperioder.

1. Perioden 1870–1920; Framväxten av rebellterrorism under den anarkistiska vågen.
2. Perioden 1920–1960; Terrorism under den antikoloniala eller nationalistiska terroristvågen.

Följande huvudsakliga forskningsfråga kommer undersökas och besvaras: **Hur har den mediala och den ”ursprungliga” betydelsen om terrorism förändrats i Sverige och Italien under åren 1870–1960?**

- Hur har olika politiska inriktningar (ideologier, politiska åskådningar) brukat begreppet terrorism under perioden?
- Vilka länder eller grupper har kopplats till begreppet under perioden?

² David C. Rapoport. The Four Waves of Modern Terrorism. I *Attacking Terrorism, Elements of a Grand Strategy*. Audrey Kurth Cronin och James M. Ludes (red.) 46–74. Georgetown University Press, 2004

3. Teori och Metod

3.1 Teori

3.1.1 Begreppshistoria

Undersökningen är en begreppshistorisk studie på hur begreppet terrorism och dess användning utvecklats och förändrats under den studerade perioden. Genom studiet av ett begrepps historia försöker vi få en uppfattning inte bara om själva ordet utan hur dess betydelse förändrats och hur människor som använt ordet betraktar sin omvärld.³

Quentin Skinner och Reinhart Koselleck är båda centrala teoretiker för den begreppshistoriska forskningen. Koselleck, vars område bland annat spänner över historieforskning, historiefilosofi, lingvistik, och empiri, menar bland annat att en av nycklarna till historisk kunskap är de historiska grundbegreppen (Conceptual History) och socialhistoria (Social History).

För att förstå den begreppshistoriska utvecklingen är det för en historiker inte bara nödvändigt att förstå om eller hur mycket ett modernt begrepp använts utan också att förstå hur begreppet använts i sin historiska kontext och hur den tidens människor upplevde det. Eller som Quentin Skinner säger; ”se saker på deras sätt”.⁴ Det finns ett flertal andra forskare att hämta inspiration från, som exempelvis Michel Foucault och John Langshaw Austin, men även om deras mest kända områden diskursanalys och talhandlingar är närbesläktat med det inte helt lättdefinierbara området begreppshistoria, kommer jag huvudsakligen förlita min teoretiska och metodiska diskussion kring den ”tyska skolan” och Reinhart Koselleck.

Jani Marjanen utvecklar i boken ”*Metod: Guide för historiska studier*” sina tankar om att skillnaden mellan ord och begrepp inte är helt entydig och att det inte heller finns någon allmänvetenskaplig definition av skillnaden. En vanlig åtskillnad är att ord är relativt enkla att förklara och vanliga i de dagliga språkbruket medan begrepp är mer något som kan väcka känslor, om vilka man kan ha olika tolkningar och åsikter. Ett bord är inte särskilt svårt att

³ Jani Marjanen. Begreppshistoria. I *Metod: Guide för historiska studier*, Martin Gustavsson och Yvonne Svanström (red.). Lund: Studentlitteratur, 2018, s. 97

⁴ Marjanen, 2018, s. 99

förklara och få har olika åsikter om ett bord är ett bord eller inte.⁵ Koselleck diskuterar det i termer av ord, begrepp och grundbegrepp. Kosellecks grundbegrepp specificeras i hans encyklopedi *Geschichtliche Grundbegriffe*, i vilken han (m.fl.) undersöker de centrala ledande begreppen i den politiskt-sociala världen: de traditionella förrevolutionära begreppen som "samhälle" och "stat" eller neologismer som "kommunism", "fascism" eller "antisemitism" och vokabulärer som "klass", "behov", "framsteg" och "historia", som blev begrepp först i och genom moderniteten. Den ledande utgångspunkten för de historiska grundbegreppen är enligt Koselleck att historien återspeglas i vissa begrepp och blir historia genom dem.⁶

Viktigt är också att förstå begreppen i sina sammanhang, vilket gör att man i sin begreppshistoriska studie också bör reflektera över närliggande begrepp. Marjanen talar om semantiska fält och semantiska nät, där begrepp inom samma semantiska fält har ett betydelsemässigt sammanhang och där ord inom samma semantiska nät ofta används tillsammans, men som inte nödvändigtvis har en likartad betydelse. Exempel på semantiskt fält kan vara marknad och konkurrens och semantiskt nät olika politiska åskådningar som kan vara sina motsatser men som ofta används i samma sammanhang.⁷ Detta är en analys som är väl applicerbar i föreliggande studie för att förstå hur begreppet terrorism och dess användning förändrats och utvecklats – i vilka sammanhang talar man om terrorism och vilka semantiska nät kan identifieras?

En annan analysmetod som kan vara fruktbar är Kosellecks tankar om sadelperiodens fyra processer; inom vilket han diskuterar begreppens *demokratisering, temporalisering, ideologisering och politisering*. Koselleck kopplar detta till sin teori om moderniseringen (sadelperioden) och berör bland annat hur begrepp blir tillgängliga, spridda, framåtriktade och fick nya användningar i den samtida debatten.⁸

Koselleck sträcker sig relativt långt i sina tankar om begreppshistoria och socialhistoria och dess inflytande över annan historieforskning. Koselleck hävdar bland annat att just socialhistoria och begreppshistoria *är olika alla andra typer av studieområden inom den historiska forskningen*. Det är inte som att studera specifika områden som exempelvis

⁵ Marjanen, 2018, s. 103

⁶ Reinhart Koselleck. *The practice of conceptual history; Timing, History, Spacing concepts*. Stanford: Stanford University Press, 2002, s. 35–37

⁷ Marjanen, 2018, s. 109

⁸ Marjanen, 2018, s. 116

ekonomisk historia, diplomatisk historia eller kyrkohistoria. All historia och historisk forskning berör alltid, menar Koselleck, intersubjektiva relationer och språket. Det som särskiljer socialhistoria och begreppshistoria från andra områden är att de *alltid är applicerbara på alla andra studieområden*. Att undersöka begrepp och deras språkliga historia är lika mycket en del av minimikraven för att erkänna historia som att definiera historia som något som har med det mänskliga samhället att göra, menar Koselleck.⁹

Mot bakgrund av ovanstående är det enligt Koselleck viktigt att studera begreppshistoria för att förstå hur social och politisk förändring sker. Han betraktar begreppshistoria som en återspeglning av de sociala och politiska strukturerna i deras tid och menar att analys av deras förändringar över tid kan avslöja förändringar i maktrelationer och förändringar i sociala strukturer. Han menar vidare att begrepp inte är konstanta utan att de utvecklas över tid samt att bruket av och förståelsen för dem är olika i olika historiska kontexter.¹⁰

Att öka förståelsen för hur de använts i olika historiska kontexter och över tid är något som just den här undersökningen syftar till. Men författaren undrar om det går att avslöja förändringar i maktförhållanden eller sociala strukturer bara genom att undersöka ett begrepp? Man skulle nog tvingas till en bredare och djupare studie för att tydligt skönja de förändringar på samhällsnivå, som Koselleck avser.

3.1.2 Begreppet Revolution

Ett uttryck som kan sägas tillhöra samma semantiska fält som begreppet terrorism är *revolution*, som är ett av Kosellecks grundbegrepp och som han analyserar i flera av hans skrifter. Beroende på ordets moderna betydelse där vi förstår termen revolution som blodiga, politiska sociala omvälvningar, såväl som vetenskapliga banbrytande nyheter och som tekniska och industriella omdaningar, menar Koselleck att begreppet har förändrats till att kunna ”omfatta allt och alla”.¹¹ Koselleck går därför grundligt igenom begreppets utveckling och dess historiska användning för att få en förståelse för hur det utvecklats till den vida betydelse det fått i modern

⁹ Koselleck, 2002, s. 20–21

¹⁰ Reinhart Koselleck. *Erfarenhet, tid och historia. Om historiska tiders semantik*. Uddevalla: Bokförlaget Daidalos AB, 2004, s. 19

¹¹ Koselleck, 2004, s. 89

tid. Han ser här en tydlig skiljelinje på användningen före och efter franska revolutionen, efter vilken begreppets breddande inleddes.¹²

Under sekel fram till tidig-modern tid avsåg begreppet en cirkelrörelse om ting som förändrades men återkom till sin utgångspunkt. Det gäller dels hur länder och stater styrs där de olika styrelseskickan monarki, aristokrati, oligarki, demokrati, och oklokrati ansågs återkomma till den ideala styrelseformen (monarki), även planeternas rörelser i solsystemet betraktades som ett kretslopp som alltid återkom till sin utgångspunkt. Koselleck menar att det inte bara gällde dessa processer utan att det också påverkade människors syn på tillvaron; ”att tingens alla växlingar”¹³ inte var i stånd att tillföra något nytt i den politiska världen och att den historiska erfarenheten begränsades till det redan kända och givna.¹⁴

Blodiga strider beskrevs inte före franska revolutionen med ordet revolution utan med en bred palett av andra ord, som uppror, revolt, inbördeskrig eller resning. Det fanns inget ord för när undersåtar blir härskare – sociala resningar förekom men man hade inget ord för en social frigörelse som en revolutionär process. Under upplysningen förändrades detta gradvis och ordet revolution började användas alltmer av 1700-talets filosofer, inte som ett kretslopp utan som en omdaning, omvälvning.¹⁵

Efter 1789 anser Koselleck att begreppet förtätas till vad han kallar ett *kollektivt singularis*, med vilket han avser att inom termen revolution ryms alla enskilda revolutionära förlopp, och med det förvandlas begreppet till en metahistorisk term. Likt begreppet ”historia i allmänhet” som bär på alla upplevda historier, blir revolution ett ord för att historiskt inordna *alla* omstörtande verksamheter. Vidare att begreppet temporaliserades; att det blev framåtblickande där nya erfarenhetsrum öppnades, revolutionen blev ett historiefilosofiskt begrepp som tappade sin cirkulära tanke och omfattade en hel samhällsomvandling både en politisk och social och som gick i en riktning; inte återvände till ett tidigare läge.¹⁶

Koselleck i sin breda forskning, diskuterar även *metoder* för hur begreppshistoria kan användas, vilket Helge Jordheim berör i artikeln *Against Periodization: Koselleck's theory of multiple*

¹² Koselleck, 2004, s. 88–89.

¹³ Koselleck, 2004, s. 91

¹⁴ Koselleck, 2004, s. 91

¹⁵ Koselleck, 2004, s. 94–95

¹⁶ Koselleck, 2004, s. 97–103

temporalities.¹⁷ Koselleck betonar vikten av att man alltid måste starta sin forskning om ett specifikt begrepp inom en specifik kontext och tidsrymd, vilket han kallar en synkron analys. Vidare, att man måste förstå och analysera den specifika situationen såväl för den som uttrycker det och den som är mottagare samt vilka övriga förhållanden, intressen och avsikter som finns i sammanhanget. Men lika viktigt är att förstå utvecklingen över tid; en diakron analys. Det är först genom att kombinera de synkrona och diakrona undersökningarna man kan nå en "history for the concept".¹⁸

Jordheims kritik mot Kosellecks diakroniska analys består i att ifrågasätta hur det är möjligt att frilägga begreppen från sina sammanhang där man riskerar se begreppen som historiska drivkrafter, eller att det kan leda till att historian blir en historia om ord där man tappar deras sociala och politiska kontext.¹⁹

I min undersökning kommer jag inte, som Koselleck föreslår, göra detaljerade synkrona och diakrona analyser. Att vid varje tidpunkt exakt förstå avsändarens avsikt och mottagarens tolkning av ett begrepp är inte praktiskt möjligt för en studie som sträcker sig över nästan ett sekel. Min undersökning fokuserar därför mer på en översiktlig utvecklingen över tid med kommentarer kring olika "nedslag" under perioden och vissa jämförelser mellan Sverige och Italien. Att förstå varje specifik situation ligger utanför denna studie.

Tankarna från Spencer i "*The social construction of terrorism: media, metaphors and policy implications*" förefaller inte ligga långt från Koselleck. Spencer hävdar bland annat att terrorism är en social konstruktion som skapas genom diskurs, och med det att "betydelsen av terrorhandlingar är en tolkningsfråga".²⁰ Mot den bakgrunden analyserar han begreppet genom en diskussion om dess metaforer, där en metafor är mer än ett ord, mer än en omskrivning. Enligt Spencer rör det sig om att förstå och uppleva en sak i termer av en annan. Hans tes är att metaforer strukturerar sättet människor tänker på och att människans kognitiva förmåga på många sätt är metaforisk. Vidare att det han kallar "metaforisering" (metaphorisation)

¹⁷ Helge Jordheim. Against Periodization: Koselleck's theory of multiple temporalities. *History and Theory*. Vol. 51, Nr. 2, 2012: 151–171. <https://www.jstor.org/stable/23277637>

¹⁸ Jordheim, 2012, s. 167–168

¹⁹ Jordheim, 2012, s. 168

²⁰ Alexander Spencer. The social construction of terrorism: media, metaphors and policy implications. I *Journal of International Relations and Development* 15, s. 393–419. 2012. <https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1057/jird.2012.4>. s. 394

kartlägger en källdomän, exempelvis ordet Krig som ställs mot en måldomän, som ordet terrorism och då framstår det i ett nytt ljus med en specifik betydelse.²¹ Denna konceptuella metafor gör så att vi kan använda det vi vet om ett område på ett annat sätt och strukturerar det sätt på vilket vi definierar ett fenomen, vilket i sin tur påverkar hur vi reagerar på det.²²

Spencer hävdar vidare att metaforanalysen kan avtäcka en dold agenda som den som sänder budskapet med en metafor kan ha; att metaforer kan påverka hur vi uppfattar en viss verklighet och därmed mottagarens tankar, attityder och aktiviteter.²³

Mot ovanstående bakgrund gjorde Spencer en undersökning i den engelska tabloidtidningen The Sun och kartlade hur terroristattentat beskrevs och vilka metaforer som användes. Spencer menar att en dagstidning är det de flesta människor läser och från vilka de bygger sina uppfattningar om verkligheten, jämfört med politiska debatter som når en betydligt mindre publik. I och med det menar han att vi kan få en god uppfattning av hur människor i allmänhet uppfattar dessa koncept genom att läsa tidningar. Han undersökte tidningen under 1 månad efter fem olika terroristattentat under åren 2001–2005. Vad han fann var fyra olika konceptuella metaforer som dominerade artiklarna, nämligen ”terrorism is war”, ”terrorism is crime”, ”terrorism is uncivilised evil” samt ”terrorism is desase”.²⁴

Som invändning mot det skulle man kunna hävda att många av uttrycken snarare är skapade av den politiska eliten och journalister och att det inte nödvändigtvis är representativt för hur människor i allmänhet uppfattar saken. Man skulle därför kunna ifrågasätta om det är läsarens syn eller om det är avsändarens avsikt som kartlagts. Vad Spencer sannolikt menar är att uttrycken påverkar läsarna och kan leda till en förändrad uppfattning om begreppen, i den riktning de beskrivs. Att uttrycket ”kriget mot terrorismen” (”war on terror”) som myntades efter attackerna i New York 2001 har flera forskare visat fått en betydande påverkan på hur människor uppfattar terrorism.²⁵ Om Spencers antagande är korrekta kommer ju också denna

²¹ Spencer, 2012. s. 396

²² Spencer, 2012. s. 396

²³ Spencer, 2012. s. 398

²⁴ Spencer 2012, s. 399–409

²⁵ Bland annat i: Aditi Bhatia. The Discourses of terrorism. *Journal of Pragmatics*. Vol 41, 2009: 279–289. DOI:10.1016/j.pragma.2008.05.016 och Maria Dahlin. *Tal om Terror: säkerhetspolitisk retorik i Sverige och Ryssland hösten 2001*. Umeå Universitet, 2008

undersökning i ett läge där man mot bakgrund av det skulle kunna säga att vad artiklarna ger uttryck för är inte bara journalistens, utan allmänhetens bruk av begreppet terrorism.

3.2 Metod

Det mesta av forskningen som är gjord inom området terrorism har i huvudsak gjorts genom närläsning av utvalda primära och sekundära källor. Om målsättningen är att analysera stora mängder text över en lång tidsperiod är närläsning emellertid en metod som kan vara opraktisk. En ytterligare utmaning är frågan om representativitet och hur generaliserbara slutsatser man kan dra. Genom framväxten av digitala verktyg och textkorpusar skapas möjlighet till en kombination av analys av stora mängder text ("fjärläsning") och urval för närläsning och analys. Det är därmed möjligt att tala om en metodologisk återkopplingsring där kvantitativa metoder inledningsvis används för att visa på större tendenser till språklig förändring över tid och som ett efterföljande steg sedan genomföra mer detaljerade och djupgående analyser med hjälp av kvalitativt inriktad närläsning och manuell analys.

Forskningsmetoden jag valt är en kombination av olika metoder och tekniker, både vid läsning av källor och vid analysen av materialet. I möjligaste mån kommer jag i ett initialt skede använda fjärläsning av det pressmaterialet för att skapa en statistik bas att arbeta med. Olika text-korpusar kommer användas för detta ändamål. Jag planerar därför att genom sökningar i tidningarnas historiska arkiv bygga en databas i Excel som kan bearbetas statistiskt för att användas som analysmaterial.

Närläsning kommer göras av ett urval av tidningsartiklar där begreppet terrorism, eller varianter därav förekommer. Min ambition är att förstå hur begreppets användning förändrats och utvecklats under undersökningsperioden.

Analys kommer göras både av fjärläsningen och närläsningen. Kontexten spelar roll både för den korpuslingvistiska analysen såväl som för diskursanalysen. Ur ett korpuslingvistiskt perspektiv avser kontexten de ord som omger ett sökord, vilket kan ge kunskap om ordets syntaktiska och semantiska roll medan diskursanalysen mer är kopplat till den kulturella miljön där begreppet används. Hur framträder exempelvis kultur, politik och religion i den mediala diskursen?

Ett av de verktyg jag använt, dock i begränsad omfattning, är verktyget Korp på Språkbanken Text.²⁶ Alldenstund verktyget Korp har en begränsad tidsperiod som är möjlig att använda – i skrivande stund fram till 1906 - har jag i högre utsträckning valt att använda Kungliga Bibliotekets tidningsdatabas, Svenska Dagstidningar.²⁷ Både Språkbanken och svenska dagstidningar använder samma källa av inskannade svenska dagstidningar. På svenska dagstidningar är det dock möjligt att få tillgång till hela undersökningsperioden och läsa alla artiklar på några dedikerade terminaler vid Göteborgs universitets humanistiska och ekonomiska bibliotek.

Nackdelen med databasen Svenska dagstidningar är dess mycket begränsade möjlighet att söka på kombinationer av ord och brister i automatisk statistisk bearbetning. Att söka efter ett enkelt ord och få frekvensen är enkelt, vilket jag gjort och kombinerat med att manuellt sammanställa datan i Excel. Däremot är det svårare att göra mer komplexa sökningar, bland annat beroende på att databasen söker träffar på en hel sida, inte per artikel. Det är därför inte möjligt att säkerställa, utan att läsa varje artikel, att två ord härrör från samma artikel. Ett sätt att försöka komma runt det problemet är att ange antal ord som står mellan två sökord, till exempel ”terrorist” och ”mord”, då ökar sannolikheten att två ord, med exempelvis 25 ords mellanrum, härrör från samma artikel, men det är inte möjligt att veta säkert. I väntan på att fler verktyg och metoder utvecklas är det den metoden jag valt att använda i denna undersökning.

Vad gäller urval av artiklar och tidningar att läsa är det inte praktiskt möjligt att göra helt objektivt eller ”automatiskt”. Svenska dagstidningar erbjuder inte möjligheten att exportera och ladda ned data för statistisk bearbetning. Urvalet har därför gjorts av mig där min ambition har varit att lyfta fram artiklar och exempel som är återkommande under de olika åren och tidsperioderna och undvika enstaka berättelser och händelser. En kritik mot den metoden är att artiklarna jag valt att läsa närmare och sammanställt i kalkylark inte är slumpvis utvalda, utan valda av mig, vilket gör att resultatet och den bild som byggs av begreppet terrorism påverkas av mina val, min förförståelse och mina tolkningar. Här finns en uppenbar brist i metoden och risk för att mina personliga val påverkar undersökningens resultat, men i väntan på bättre verktyg är det den metod jag fått hålla mig till. För att underlätta granskningen har jag skrivit av citat från de tidningar jag använt och lagt i olika appendix i slutet av uppsatsen.

²⁶ Spraakbanken.gu.se/korp

²⁷ Tidningar.kb.se

Fram till år 1934 har jag arbetat med hela tidningsdatabasen för att söka efter information men efter 1934 har jag gått över till att använda en dagstidning – Dagens Nyheter – i syfte att få ett mer hanterbart källmaterial att arbeta med. En kritik mot den metoden är jag riskerar missa ideologiska skillnader och olika sätt att använda begreppet. I majoriteten av de artiklar jag valt att kommentera i uppsatsen är emellertid valen gjorda på det förstnämnda sättet. Totalt har jag läst och dokumenterat drygt 300 artiklar som jag analyserat med hänsyn till tidigare forskning och mina forskningsfrågor.

Gällande det italienska källmaterialet har jag funnit två rikstäckande italienska tidningars digitala arkiv; *Corriere della Sera*²⁸ och *La Stampa*.²⁹ Sökningen ger i båda tidningarna skannade bilder på de sidor som behandlar ordet man sökt på. *Corriere della Sera* har ett sökbart arkiv som täcker bakåt till år 1876, där man kan göra viss statistisk bearbetning och kategorisera resultatet efter på förhand definierade parametrar, som exempelvis ämne och plats. Sökresultatet kan sorteras i tidsföljd, vilken jag använt för statistiska sammanställningar.

3.2.1 Källkritik

En utmaning när det gäller den kvantitativa analysen av artiklar i nyhetsmedia är att ett stort antal tillskrivningar kan referera till flera beskrivningar av en specifik händelse i olika tidningar. Också att man använder nästan identisk text i olika tidningar är vanligt förekommande. Vidare finns anledning att vara medveten om pressens och politiska aktörers ideologiska bakgrund eftersom det färgar det som beskrivs. Vid sökning påverkas resultatet också av att det skannade materialet innehåller så kallade OCR-fel. Materialet är maskininläst och det förekommer att feltolkningar av ord gjorts. Överlag, sett till det totala antalet ord och tidningar betraktar jag dock den eventuella svagheten eller risken som försumbar.

Den kanske viktigaste frågan rörande källkritiken är dock att terrorism är ett politiskt, ideologiskt och känslomässigt laddat begrepp. Ett exempel på detta är det faktum att FN – och NF - inte lyckats ena medlemsstaterna om en gemensam definition. (se sidan 15–16) Vi ser också dagligen i aktuella konflikter hur begreppet används av deltagarna för att gynna sig själva och sina åsikter. I källmaterialet syns det tydligast genom hur tidningar med olika politisk hemvist beskriver samma skeende utifrån olika perspektiv. Det går inte att påverka eller helt ta

²⁸ <https://archivio.corriere.it/Archivio/interface/landing.html>

²⁹ <http://www.archiviolaStampa.it>

bort effekten av i en undersökning av denna typ, men man bör ha det i medvetande när texterna läses. Detta är också en fråga som är en del av forskningsuppgiften, vilket kommenteras och analyseras ett flertal gånger i uppsatsen.

Eftersom jag använt italienskt material finns alltid en risk att vid översättningen feltolka materialet. För att minimera riskerna med detta har jag förutom att jag själv översatt också kompletterat med ett automatiskt textöversättningsverktyg, DeepL som ofta används i professionellt syfte.³⁰

³⁰ <https://www.deepl.com>

4. Forskningsläge

4.1 Begreppet terrorism

Redan Tacitus skrev om ”the reign of terror” när han beskrev eran under Kejsare Tiberius, (42 BCE - 27 CE); Han diskuterade riskerna med att för öppet ventilera kritiska åsikter om kejsaren, att man kunde bli angiven av både vänner och fiender, både öppet och i hemlighet och för både nya och gamla ämnen.³¹

Andra exempel på skräckvälde var också under den spanska inkquisitionen. Miller menar att få andra former av ”tyrannstyren” kan jämföra sig med den perioden från att det initierades av påven 1478 och ca 300 år framåt.³²

Den kanske mest klassiska användningen av ordet terrorism som en beskrivning av våld utövat i politiska syften, och som brukar anges som ursprunget till ordet terrorism är från Jakobinernas ”skräckvälde” (*régime de la terreur*) 1793–94, under den franska revolutionen. Det centrala verktyget för att utöva detta styre var den nyligen uppfunna giljotinen, vilken man lät massproducera och distribuera till många landsdelar. Man uppskattar att ca 18.000 människor blev avrättade.³³

Ursprunget till den moderna ”rebellterrorismen”, där en grupp ur ett sub-statligt samhällsskikt söker påverka maktbalansen i samhället brukar de så kallade nihilisterna i Ryssland under 1878–1881 anges.³⁴ Att genom terrordåd försöka mörda ledande personer inom statsledningen blev känt som ett taktiskt medel för revolutionärerna och fick en mer allmän spridning och kännedom internationellt. Det beskrevs ofta som nihilistdåd eller som begreppet den ”nihilistiska terrorismen”.³⁵

³¹ Martin A. Miller. *The foundations of modern terrorism: State, society and the dynamics of political violence*. Cambridge: Cambridge University Press, 2013, s. 17.

³² Miller, 2013, s. 21

³³ Miller, 2013, s. 36

³⁴ Verhoeven, Claudia. The Making of Russian Revolutionary Terrorism. I *Enemies of Humanity, The Nineteenth-Century War on Terrorism*. Isaac Land (red.), 99–116. New York: Palgrave Macmillan, 2008, s. 100–101. Distribuerad från projektmedlem i projektet SweTerror som pdf-fil, 9 januari 2023.

³⁵ Mats Fridlund, Daniel Brodén, Tommi Jauhiainen, Leena Malkki, Leif-Göran Olsson, Lars Borin. Trawling and trolling for terrorists in the digital Gulf of Bothnia: Cross-lingual text mining for the emergence of terrorism in Swedish and Finnish newspapers, 1780–1926. I *CLARIN: The Infrastructure for Language Resources. Digital*

Ett försök att nå ett internationellt konsensus om terrorism och att skapa ett internationellt regelverk för hur stater skulle motverka framväxten av terrorism, gjordes i mitten av 1930-talet inom ramen för Nationernas förbund. Detta skedde bland annat som en konsekvens av mordet på Kung Alexander I av Jugoslavien och den franske utrikesministern Louis Barthou, vilka dödades av en kroatisk separatist 1934. Mikael Rasmussen undersöker detta närmare i rapporten *Terrorism, problematiken kring definitioner*.³⁶ Rasmussen menar att konventionens definition riktade in sig på statsöverhuvuden eftersom terroristdåd sällan riktade sig mot allmänheten.³⁷ Det är riktigt att inledningen av NF:s definition riktar sig mot statsledningarna, men det kan förtjäna att nämnas att även allmänhetens säkerhet tas upp i en efterföljande paragraf: "(4) any willful act calculated to endanger the lives of members of the public."³⁸

Konventionen togs aldrig i bruk; En preliminär version godkändes av 21 länder men den ratificerades aldrig. Orsaken till detta, menar Rasmussen var att flera länder ansåg definitionen var för bred samt att den var svår att integrera i nationell lagstiftning.³⁹ John Dugard lyfter i artikeln *Towards the definition of International terrorism*, mer specifikt fram det faktum att flera länder, framförallt i Västeuropa, inte ville acceptera att lämna ut misstänkta terrorister, speciellt då det rörde sig om politiska konflikter.⁴⁰ Den slutliga kompromissen blev sannolikt allt för svag och i kombination med att andra världskriget startade och att NF upphörde att existera blev denna konvention aldrig implementerad.

En mer modern definition kan hämtas från en rapport från FOI, från 2002:

Det systematiska utnyttjandet av illegitimt våld, av icke-statlig, substatlig aktör, eller statlig aktör som använder "klienter" (statsstödd terrorism) för att uppnå vissa specifika mål. Dessa mål kan vara politiska, sociala eller religiösa beroende på gruppen i fråga. Terrorismen blir internationell när dådet utförs utanför de gränser som definierar en

Linguistics. Vol. 1, de Gruyter. 2021. s. 781–801. <https://researchportal.helsinki.fi/en/publications/trawling-and-trolling-for-terrorists-in-the-digital-gulf-of-bothn> (Hämtad 4 januari 2023), s. 783

³⁶ Mikael Rasmussen. *Terrorism, problematiken kring definitioner*. Juridiska fakulteten, Lunds Universitet. 2003. <https://www.lu.se/lup/publication/1561414>. (Hämtad 26 april 2023).

³⁷ Rasmussen, 2003, s. 27

³⁸ John Dugard. Towards the definition of International terrorism. *The American Journal of International Law*. Vol. 67, Nr. 5, 1973: 94–100. <https://www.jstor.org/stable/25660483> (Hämtad 2 maj 2023), s. 95

³⁹ Rasmussen, 2003, s. 27

⁴⁰ Dugard, 1973, s. 95

specifik grupp/individ ursprungsland, eller när medborgare från samma ursprungsland utgör mål för terrorism och dådet utförs i ett tredje land.⁴¹

En utmaning med begreppet och de därtill kopplade aktiviteterna är emellertid att det är ett politiskt komplext och känsligt begrepp som används på ett stort antal olika sätt beroende på vem som är aktör och i olika sammanhang. Ett exempel på känsligheten och svårigheten är att FN inte lyckats nå en gemensam definition av begreppet. FN skriver att; ”While declarations, resolutions and universal “sectoral” treaties have articulated some distinct conditions and core elements, no standardized definition of terrorism exists”.⁴²

Richard Jackson diskuterar kritik mot begreppet och försöker i sin artikel – *In defence of “terrorism”* - att konstruera en objektivt hållen definition. Jacksons menar att hans definition erkänner eller tar hänsyn till den kritik som riktats mot begreppet och han tar även upp andra exempel och föreställningar av vad terrorism är och bemöter dessa.

Den kritik mot att använda begreppet som en egen kategori inom forskningen rör för det första det faktum att det använts som ett nedsättande begrepp inom den politiska och mediala diskursen vilket gör att det är svårt att använda begreppet objektivt eller som en beskrivande term för att studera politiskt våld.⁴³ För det andra att terrorism är ett diskursivt konstruerat begrepp som i sig självt inte betyder något. Vi kan inte veta vad det innehåller utan att förstå dess diskursiva mening genom språket och dess sociala sammanhang. I vissa sammanhang kan en person vara terrorist, i andra en frihetskämpe; Nelson Mandela betraktades som en terrorist av apartheidregimen i Sydafrika, men han vann senare Nobels fredspris. Den tredje kritiken mot begreppet handlar om det faktum att det inte finns någon entydig och ”standardiserad” tolkning eller betydelse av begreppet. Som exempel nämner Jackson att det finns över 200 olika definitioner som används av forskare, stater och internationella organisationer.⁴⁴

⁴¹ Magnus Norell, Karin Strömberg. *Tankar om Terrorism: Två studier kring ett modernt fenomen*. Stockholm: Totalförsvarets forskningsinstitut, Försvarsanalys, 2002. <https://www.foi.se/rest-api/report/FOI-R--0494--SE>. (Hämtad 12 januari, 2023), s. 7

⁴² United Nations, OHCHR. *About acts of terrorism*. 2023. <https://www.ohchr.org/en/terrorism> (Hämtad 15 januari 2023).

⁴³ Richard Jackson. In defence of ‘terrorism’: finding a way through a forest of misconceptions. *Behavioral Sciences of Terrorism and Political Aggression*, Vol. 3 Nr. 2 2011. s.116–130, DOI: 10.1080/19434472.2010.512148. s. 116

⁴⁴ Jackson, 2011, s. 117

Mot bakgrund av ovanstående finns det delar av forskarkollektivet som menar att det är just språket, diskursen och de sociala fenomenen som kan kopplas till begreppet som därför skall utforskas, inte själva företeelsen eller akten.⁴⁵

Jackson hävdar emellertid att det är både önskvärt och möjligt att bedriva forskning inom ämnet terrorism. Hans syn är att det inte nödvändigtvis finns en motsättning mellan den diskursiva/sociala situationen och verkliga fall av politiskt våld. Hans åsikt är att det finns regelbundenheter i det mänskliga agerandet som man kan studera och dra slutsatser från. Och även om tolkningen påverkas av handlingarnas sociala sammanhang kan man identifiera olika typer av politiskt våld – så som krig, uppror, folkmord, statskupp, tortyr och terrorism – genom att skilja på deras respektive egenskaper. Det är därmed möjligt menar Jackson att studera politiskt våld i den ”verkliga världen” och parallellt studera de diskursiva processer som kanske är orsaken till våldet. Med det sagt understryker han dock vikten av att forskaren är medveten begreppets känslomässiga dimension vilket kan göra att läsaren antar en moralisk syn på företeelsen och att någon helt objektiv kunskap, eller en absolut sanning inte är möjlig.⁴⁶

Mot bakgrund av ovanstående föreslår Jackson följande definition:

Terrorism is violence or its threat intended as a symbolically communicative act in which the direct victims of the action are instrumentalized as a means to creating a psychological effect of intimidation and fear in a target audience for a political objective.⁴⁷

Han väljer därmed att försöka skapa en formulering på en relativt objektiv och generell nivå. Han nämner våldet men inte om det är en statlig eller substatlig aktivitet, och argumenterar för att definitionen fungerar för såväl revolutionärt våld/terrorism som för statsterrorism. Hans huvudfokus är syftet; att det rör sig om en psykologisk effekt, att genom hot sätta mottagaren i *rädsla*, och att det görs i ett *politiskt syfte*.

Sammanfattningsvis visar ovanstående diskussion att begreppet är starkt kopplat till den sociala, politiska och kulturella kontexten i vilken terrorismen verkar eller tar sig uttryck.

⁴⁵ Jackson, 2011, s. 117

⁴⁶ Jackson, 2011, s. 118–119

⁴⁷ Jackson, 2011, s. 123

Denna slutsats ligger väl i linje med min tidigare diskussion om teoretiker som Reinhart Koselleck.⁴⁸ Vidare, att klassificera samhällsaktörer eller politiska rörelser som terroristiska får konsekvenser genom olika typer av lagstiftning de flesta länder har mot terrorism och dess bekämpande. Allt detta gör det än mer intressant att belysa hur den mediala och politiska diskursen om begreppet utvecklats genom undersökningsperioden, men det visar också på begreppets komplexitet.

4.2 Användningen av begreppet terrorism

Fridlund m.fl. går i rapporten *Trawling and trolling for terrorists in the digital Gulf of Bothnia* igenom svenska och finska tidningar genom en kombination av fjärr- och närläsning för att studera hur begreppet terrorism, dess användning och betydelse utvecklades framförallt under inledningen av 1900-talet. I sin forskning har de funnit att begreppet terrorism som pekar mot *staters agerande var den dominerande diskursen under andra halvan av 1800-talet*. Även om begreppet också pekar mot rebellgrupper, i framförallt Ryssland, ger sökningarna i tidningar vid handen att det kanske framförallt var förknippat med statsterrorism – det vill säga staters övergrepp mot sin eller andra länders befolkning. Det kom till uttryck vid mellanstatliga konflikter under de oroliga åren i mitten av 1800-talet. Exempelvis Preussen när de ockuperade det då danska hertigdömet Schleswig-Holstein 1848 och Österrikes ockupation av Ungern 1850.⁴⁹

Även om de ryska nihilisterna fått identiteten som ursprunget till den moderna terrorismen finns även forskare som hävdar andra grupper som verkade parallellt. Bland annat Lindsay Clutterbuck menar att de irländska nationalisterna har haft ett väl så stort inflytande, om inte större än de ryska, på hur terrorismen utvecklades under 1900-talet.⁵⁰ Många forskare menar dock att de ryska var först, inte bara att utföra politiska våldsdåd, men att de också utvecklade en doktrin, en mer omfattande tanke och idé kring våldsdåd, som brukar kallas ”Propaganda by Deed”. Detta kom till uttryck i en skriven programförklaring och bildandet av ett revolutionärt parti, Narodnaja volja (Folkets vilja).⁵¹

⁴⁸ Koselleck, 2004, s. 19

⁴⁹ Fridlund, m.fl. 2021, s. 790

⁵⁰ Lindsay Clutterbuck. The Progenitors of terrorism: Russian revolutionaries or extreme irish republicans? I *Terrorism and Political Violence*. Vol 16, nr. 1, 2004: 154–181. DOI: 10.1080=09546550490457917, s. 155

⁵¹ Clutterbuck, 2004, s. 157

Den grupp som brukar gå under namnet de irländska Fenianerna har en lång och tämligen brokig historia som sträcker sig tillbaka ända till sekelskiftet 1700–1800 och som formerades i USA av irländska immigranter, under namnet ”The Fenian Brotherhood” och ”Irish Revolutionary Brotherhood” och lite senare Clan na Gael (United Irishmen).⁵² Clutterbuck menar att de irländska var väl så tidiga som de ryska att formulera sin strategi och tankar. Parallellt med utvecklingen i Ryssland hade de irländska nationalisterna redan börjat utveckla sin egen doktrin om att använda våld för att tvinga fram ett brittiskt tillbakadragande från Irland. Processen inleddes många år innan begreppet terrorism som strategi började växa fram och kallades i allmänhet för ”krigföring” i form av en ”resning” eller ett ”uppror”. Kanske för att den irländska nationalistiska rörelsen betraktade sin kamp på detta sätt, även när de började genomföra många av terrorkampanjens element, uppfattade de den inte själva som ”terrorism”. När det gäller taktik och effekter från starten i januari 1881 var den dock åtminstone likvärdig med den terrorism som förekom i Ryssland 1879–1881. Att orden ”terrorism” eller ”terrorist” saknas i många publicerade memoarer och minnesanteckningar om de irländska nationalistiska gruppernas operationer, strategi och taktik kan vara en av anledningarna till att den inte har erkänts allmänt som jämförbar med den ryska revolutionära rörelsen.⁵³

Rysslands långa historia med starka motsättningar och våld mellan Tsarväldet och de livegna, gör att det finns anledning att kommentera det ytterligare.

Redan Peter den Store grundlade en av de tidigaste hemliga polisstyrkor med Preobrazhenskii Prikaz 1697 vars främsta uppgift var att skydda honom själv och hovet. Katarina den stora hade en liknande organisation som blev ökad för att tortera misstänkta. Tsar Nicholas fortsatte med att 1826 installera en personlig politisk polisstyrka, den tredje sektionen, vars uppgift var att samla information om politisk opposition. Den satte skräck framförallt i samhällets intellektuella delar och de utförde arrestingar, censurering, och övervakning av stora delar av samhället för att motverka liberala och republikanska strömningar.⁵⁴

Under andra halvan av 1800-talet intensifierades både polisens jakt på revolutionära element och dessa gruppers motstånd och försök till socialistisk revolution. 1877–1878 hölls ”trial of the 193”, efter massarresteringar av studenter som under de föregående åren åkt runt på

⁵² Clutterbuck, 2004, s. 159

⁵³ Clutterbuck, 2004, s. 161

⁵⁴ Miller, 2013, s. 60–62

landsbygden och utbildad befolkningen i hopp om att kunna skapa en revolution. 1879 bildades gruppen ”folkets vilja” (Narodnaia Volia) som inledde en våldsamt kampanj mot företrädare för staten. De lyckades också infiltrera den politiska polisen, något som polisen – i motsatt riktning - själva lyckats med ett flertal gånger. I februari 1880 lyckades organisationen utföra en sprängning av ett middagsbord i vinterpalatset som dödade ett dussintal människor, men då Tsaren ännu inte satt sig vid bordet, klarade han sig den gången. Slutligen lyckades ”Folkets vilja” mörda Tsar Alexander den II den 1 mars 1881 genom att spränga hans vagn som var på väg genom St. Petersburg.⁵⁵

När det gäller omfattningen av den ryska terrorismen har Miller gjort en sammanställning som visar att det under perioden fram till 1907 dödades eller allvarligt skadades 4500 människor, personer som ofta hade någon officiell ställning eller statlig roll, med lika många skadade och dödade människor som inte hade en officiell ställning. Myndighetsstatistik pekar mot ca 20.000 terroristattentat under perioden 1880–1907.⁵⁶

Något jag kommer återkomma till i min undersökning är att Fridlund och andra forskare menar att en bredare ”icke rysk” användning av ordet terrorism och spridning till andra länder kommer först i början av 1900-talet, dels i Finland, i Makedonien och ”armeniska terrorister” i Odessa.⁵⁷ Bland annat Richard Bach Jensen har kartlagt användningen av ordet terrorism i tidningen *Le Petite Parisien*. I den förekom ordet ”terrorism” endast 9 gånger mellan 1876 och 1890. Inget av dessa refererar till ryska nihilister eller till den moderna definitionen av terrorism, men snarare till händelser där staten beskylls för våldshandlingar, eller icke-politiska rånarligor och banditer.⁵⁸

Vidare i Jensens analys av fransk press, uppträder ordet ”terrorist” 26 gånger mellan 1876–1890, där 6 fall hänvisar till 1790-talet, 16 fall till rysk revolutionär och nihilistiskt våld men ingen kopplad till anarkister, trots att de utförde eller ansågs ha utfört flera bombningar under 1880-talet. Inte heller 1890-talets anarkistdåd omnämns som ”terrorism”, förutom i endast tre

⁵⁵ Miller, 2013, s. 72–76

⁵⁶ Miller, 2013, s. 89

⁵⁷ Fridlund, m.fl. 2021, s. 793

⁵⁸ Richard Bach Jensen. The 1904 Assassination of Governor General Bobrikov: Tyrannicide, Anarchism and the Expanding Scope of ”Terrorism”. *Terrorism and Political Violence*, Vol. 3, Nr. 5, 2018: 828–843. DOI: 10.1080/09546553.2018.1445821, (hämtad 23 mars 2023) s. 8

fall. De begrepp som i stället används för att beskriva anarkister var ”attentat” eller ”attentat anarchiste”.⁵⁹

Ordet terrorism och terrorist är tidigt mycket mer förknippat med rysk terrorism och franska revolutionen men också med hot om våld – där ingen våldshandling utförs – i syfte att skrämja och sätta i skräck. Samma tendens kan även ses i brittisk press. Det är först för årtiondet 1904–1914 som användningen av orden terrorism och terrorist ökar kraftigt i *Le Petite Parisien* och brittisk press. Huvudsakligen refereras till den ryska revolutionen 1905 och endast ett fåtal talar uttryckligen om anarkistisk terrorism, trots att flera anarkistiska dåd utfördes under perioden i Västeuropa och USA.⁶⁰

Jensen menar vidare att vid sökningar i franska, engelska och andra tryckta medier tyder på att orden "anarkist" och "anarkism" på 1890-talet hade blivit mer allmänt kända som praktiskt taget synonymt med vad vi i dag skulle beskriva som "terrorist" och "terrorism", vilket gjorde användningen av de sistnämnda termerna i stort sett onödig, åtminstone utanför Ryssland före 1904. Allt detta tyder på att det var först efter 1904 som termerna "terror" och "terrorism" var på väg mot att dominera och tränga undan alla andra termer för ord som betecknade politiskt våld. Denna övergång var inte helt avslutad förrän på 1930-talet, vilket framgår av *Encyclopedia Britannica* från 1929 som fortfarande inte innehöll några poster om "Terror" eller "terrorism". Dessutom finns det i *Enciclopedia Italiana* från 1932, som med ordet ”terrore” endast omnämner franska revolutionära och post-revolutionära terrordåd.⁶¹

Senare, och definitivt efter 1934, menar Jensen, då Nationernas förbund försökte ge en av de första formella definitionerna av terrorism, skulle "terrorism" bli synonymt med både brott politiska hotelser och, i ännu högre grad, brott mot mänskligheten och civilisationen.⁶²

Svenska och finska forskare har visat på samma tendens för Sverige (och Finland), att vissa händelser som vi idag skulle betrakta som terrorism, inte benämns som terrorism i svensk och finsk dagspress. Exempelvis flera terroristdåd i början av 1900-talet utförda av anarkister i både USA och Europa. Däremot förekommer nihilistisk politisk aktivism i samband med

⁵⁹ Jensen, 2018, s. 8–9

⁶⁰ Jensen, 2018, s. 8–9

⁶¹ Jensen, 2018, s. 11

⁶² Jensen, 2018, s.11

användandet av ordet terrorism.⁶³ Detta resonemang om när begreppet terrorism och terrorist började brukas i en svensk kontext är en av huvudmålen med föreliggande studie och mot den bakgrunden finns skäl att exemplifiera med ett fall i mer detalj, nämligen mordet på Guvernören Bobrikov i Finland 1904 och hur det beskrevs i samtidens press. Jag kommer även i resultatpresentationen återkomma till hur andra tidiga terroristdåd i Sverige beskrivits i svensk press

Den 16 juni 1904 mördade den finske sekreteraren i senaten, Eugen Schauman, den ryska guvernören över Finland, General Bobrikov. Frågan Jensen ställer sig är i vilken mån dådet var inspirerat av ryska anarkister eller om det var en händelse isolerad från det omfattande anarkistiska våldet av ryska oppositionsgrupper mot Tsaren och hans omgivning. Vidare huruvida det ansågs som berättigat politiskt våld från Finland, som var en del av det ryska imperiet eller om det sågs som ett orättfärdigt anarkist- eller nihilistdåd.⁶⁴

Rysk, engelsk, amerikansk, italiensk och fransk press har analyserats i detalj. Föga förvånande är att rysk press direkt klassade det som ett terroristdåd av en halvt fanatisk student som fungerade som ett verktyg för andra konspiratörer. Icke-rysk press gav en annan bild och även om det finns skillnader i hur pressen i de olika länderna gav uttryck för dådet menar Jensen, att det med tanke på den valda pressens konservativa ideologi, fanns en viss sympati för Schauman. Mest försvarande var brittisk och amerikansk press som ansåg att Finland som ett ryskt hertigdöme varit utsatt för omfattande despotism och statsterrorism från den ryska staten och dess representanter.⁶⁵

När det gäller frågan om inflytande från rysk anarkism, menar Jensen att Schauman var en individuell anarkist som möjligen hade inspirerats av den ryska anarkismen men att dessa grupper inte utövat något direkt inflytande eller stött dådet. Även Schaumans självmord kan ses i andra länders anarkister som antingen lät sig bli gripna eller tog sina egna liv; det fanns menar Jensen ett visst mått av ”martyr” i hur de såg på sig själva.⁶⁶

Intressant att notera i Jensens konklusioner är att den samtida pressen skiljer på terrorism och anarkism, där författarens forskning visar att Schauman, på grund av hans klasstillhörighet som son till en senator, skulle omöjliggöra att han skulle vara anarkist. Det finns i pressen en

⁶³ Fridlund m.fl. 2021, s. 793

⁶⁴ Jensen, 2018, s. 1

⁶⁵ Jensen, 2018, s. 2

⁶⁶ Jensen, 2018, s. 8

bild av en social koppling, där uppfattningen att anarkister kom från lägre sociala kategorier.⁶⁷ De existerade längs skala som sträckte sig från fullständigt förkastligt som representerar angrepp på civilisationen (anarkisternas attentat) till i stort sett rättfärdigande handlingar av tyrannmord (Schaumans mord på Bobrikov). I mitten låg terroristhandlingar som betecknades som "terrorister" och som till övervägande del identifierades med de ryska revolutionärerna, men ibland även med regeringsåtgärder, hotelser och våld i samband med arbetskonflikter, och med indiska och irländska nationalisterna, men ganska sällan med anarkister.⁶⁸ Det fanns alltså, menar Jensen en faktor kopplad till den sociala tillhörigheten inom den västerländska kulturen, där man åtminstone fram till 1920 betraktade politiskt våld på ett mer hierarkiskt sätt än vi kanske gör idag.

När det gäller svensk press mer specifikt och som redan nämnts ovan, menar forskare att terrorism är ett sentida fenomen inom Sveriges gränser. Det dröjde i alla fall innan inhemskt politiskt våld diskuterades i sådana termer. I nyhetsrapporteringen i svenska tidningar under 1800-talet var "terrorism" och "terrorist" huvudsakligen associerat utländsk statsterror, som skräckväldet under franska revolutionen, eller utländska revolutionärer, som nihilister i tsarryssland.⁶⁹ Brodén m.fl. forskning visar att när det första moderna svenska terroristattentatet inträffade, som var ett bombattentat mot brittiska hamnarbetare på logementsfartyget Amalthea i Malmö 1908, omnämndes detta inte i första hand som terrorism. Så var också fallet med mordbranden mot redaktionen på tidningen Norrskensflamman i Luleå 1940, som krävde fem dödsoffer, liksom mordet på FN-medlaren Folke Bernadotte i Palestina 1948 av terrorgruppen Lehi (Lohamei Herut Israel, "Israels frihetskämpar").⁷⁰

Sammanfattningsvis visar presenterat forskningsläge att:

- Begreppet hade sitt ursprung till den moderna terrorismen i Ryssland med dess nihilism och anarkism och möjligen de irländska separatisterna.
- För det andra att terrorism är ett diskursivt konstruerat begrepp som i sig självt inte behöver betyda något.
- Begreppet har en stark känslomässig och ideologisk dimension.
- Begreppet terrorism fick en bredare användning först en bit in på 1900-talet.

⁶⁷ Jensen, 2018, s. 4–5

⁶⁸ Jensen, 2018, s. 9

⁶⁹ Daniel Brodén, Mats Fridlund, Patrik Öhberg. Vem räds terroristen? Kluven oro och säkerhetsivrare i Sverige. I *Ingen anledning till oro (?)*. SOM-undersökningen 2020, Ulrika Andersson, Anders Carlander, Marie Grusell och Patrik Öhberg (red.), 375–385. Göteborg: SOM-institutet, Göteborgs universitet, 2020, s. 377.

https://www.gu.se/sites/default/files/2021-06/375-386%20Brodén%20m.fl_.pdf. (Hämtad 23 februari 2023)

⁷⁰ Brodén m.fl. 2020, s. 377

5. Terrorism och dess tillämpning i svensk och italiensk media 1870–1960

Första gången ordet terror eller en variation av ordet förekommer i det svenska källmaterialet i en tidningsartikel på svenska språket (och som inte är ett namn av något objekt)⁷¹ är från Örebro Weckoblad den 20 mars 1795, där man kan läsa en rapport från Paris;

Korrt Berättelse om högtidligheterne i Pars d. 21 sistlidne Januarii.

...Wid talets slut ropade folkskaran: Lefwe Nationalconventet! Canonerne wid Pontneuf lossades, och processionen återwände till conventsalen – På en ledamots proposition, förklarade man då enhälligt Jacobinisme och Terrorisme för et och samma, samt beslöt, att ingen fortplantare deraf skulle njuta fred och säkerhet; icke heller dödsstraffet afskaffas så länge Robertspiere ägde anhängare. Änteligen beslöt man äfwen, at nysnämde tyrans dödsdag skal årligen som en fröjdefest firas i Franska Republiken...⁷²

Även om citatet är taget 100 år tidigare än vad denna undersökning skall studera är det intressant att få bekräftat vad vi sett i forskningslitteraturen. I citatet ser vi att jakobism och terrorism ses som samma sak. I detta fallet syftade terrorism på det Jakobinska ”skräckväldet” och inte på ett underifrån styrt försök till revolution, utan snarare vad vi idag kanske skulle kalla ”statsterrorism”.

5.1 Perioden 1870–1920 i svensk press

En enkel sökning i Kubhist-korpusen hos Språkbanken på ordet ”terrorist” ger vid handen att ordet användes i slutet av 1700-talet och sedan, förefaller varit nära inpå oanvänt under knappt 100 år till tiden för de ryska nihilisternas aktiviteter och dåd mot den ryska politiska ledningen och tsarfamiljen. För att inkludera en bredare bas av ord som inte sällan beskriver samma eller liknande företeelser inkluderas även sökningar på orden nihilist, nihilism, anarkist och anarkism i nedanstående tabell. Den utgör en utgångspunkt för den analysen av den rubricerade perioden. En nackdel är dock att Språkbankens data, på grund av upphovsrättsskydd, endast omfattar åren fram till 1906. Jag har därför valt att göra manuella sammanställningar direkt från källan på Kungliga Biblioteket tidningsdatabas, kb.se. Den utgör ju källan även för Kubhist

⁷¹ Det finns några äldre artiklar på latin och namn på objekt som jag bortsett ifrån.

⁷² *Örebro Weckoblad*, Nr. 10, 20 mars 1795.

tidningskorporar. På kb.se och dess tidningsdatabas har jag sökt använt sökfunktionen ”*” efter ordet (terrorist*) vilket inkluderar ”alla” olika varianter av termen. Exempelvis svensk* kan ge sökresultat som svensk, svenskar, svenskarna, svenskarnas etc.

Emellertid får man när man söker på hela databasen ett resultat som inkluderar samtliga sidor där begreppet förekommer, från samtliga tidningar. Det är ju dels vanligt att samma ämnen och händelser belyses samtidigt i olika kanaler, dels var det vanligt att tidningarna citerade och ibland kopierade varandra. Detta innebär att alla artiklar som repeteras mellan de olika tidningarna är inkluderade. Det går alltså inte att härleda antalet gånger ordet förekommer till antal händelser.

Tabell 2. Förekomst av orden terrorist, terrorism, nihilist, nihilism, anarkist och anarkism i svenska dagstidningar 1870–1920

Årtionde	"terrorist"	"terrorism"	"nihilist"	"nihilism"	"anarkist"	"anarkism"
1870-tal	270	1056	5997	2141	474	4
1880-tal	3400	1931	41177	9760	22042	1840
1890-tal	1466	1754	20011	3452	68139	12184
1900-tal	7704	4152	19647	1934	58584	8971
1910-tal	783	755	656	234	5210	796

Källa: sökning på orden trunkerat med * på KB:s tidningsdatabas 1870–1920.

Det första man noterar är hur mycket högre frekvensen av nihilism och anarkism – eller varianter därav – är jämfört med terrorism. Men också värt att notera att synen som beskrivits i forskningsläget att ordet knappt förekom före inledningen av 1900-talet bör revideras. Det stämmer att anarkism och nihilism dominerade, men begreppet terrorism var inte alls ovanligt. Betyder det att terrorism ännu inte fått den betydelse vi kopplar till begreppet idag? Eller betyder det att anarkist och nihilist användes synonymt? Det skall vi undersöka närmare.

5.1.1 Nihilism/ist

Om vi börjar med att betrakta nihilismen finns en reflektion och sammanfattning i två artiklar i Aftonbladet 1880,⁷³ där artikelförfattaren dels gör en analys och dels citerar tal från en av rörelsens ledande individer – Mikael Bakunin. Ovan i kapitlet om aktuellt forskningsläge, belyses en diskussion huruvida de ryska terroristerna eller de irländska hade proklamerat doktriner runt år 1880. Emellertid visar föreliggande artikel att redan 1868; vid ett tal i Bern,

⁷³ Aftonbladet Nr. 4–5, 7–8 januari 1880, rysk nihilism. Fritz Cunliffe-Owen

förklarade Bakunin ingående bakgrunden och syftet med nihilismen. Vilket bland annat var att utrota och förstöra hela det dåvarande samhällssystemet och struktur och döda alla personer i den ryska politiska ledningen. I mars 1876 beslagtogs myndigheterna en nihilistproklamation, där artikelförfattaren citerar: ”Vår mission är endast att åstadkomma en allmän, obarmhertig, fasaväckande förödelse.” Artikeln beskriver vidare nihilismen som omstörtande, våldsam, revolutionär och radikaliserande. Den citerar konkreta målsättningar om politiska våldsdåd men *ordet terrorism förekommer inte* i det material som citeras eller av artikelförfattaren.⁷⁴ I dag skulle vi med all säkerhet kallat det terrorism av det grövre slaget. Vi hade sannolikt jämfört det med hur exempelvis IS terroristerna opererar och kanske jämfört dagens radikalisering av unga muslimer med det som nihilismen enligt artikelförfattaren representerade då.

Att analysera alla förekomster av orden nihilism och nihilist är inte praktiskt möjligt. För att ändå få en viss förståelse ordets höga frekvens har jag analyserat hur många artiklar som finns i respektive tidning under 1880-talet. Sammanlagt finns 434 dagstidningar på Kb.se där ordet förekommer. Ingen av tidningarna ”sticker ut” i så motto att någon skulle använt ordet många fler gånger än någon annan, utan det finns flest förekomster i de stora tidningarna, där Dagens Nyheter toppar med 1497 förekomster under perioden 1870–1920.

Eftersom sökningarna i KB:s tidningsdatabas görs på hela sidor och inte på artikelnivå är analysmöjligheterna begränsade. Vad man kan göra för att få en förståelse för associationer mellan ord är att ange ett fysiskt avstånd mellan två ord, för att på så sätt öka sannolikheten för att de förekommer i samma artikel. För att åstadkomma detta har jag sökt efter ”nihilist” med Ryssland som närliggande ord, med 50 ords avstånd. En sökning på ordet nihilist i kombination med Ryssland ger 1688 träffar under perioden 1870–1919. Av det borde man kunna dra slutsatsen att kopplingen emellan dessa båda är stark.

Vid en sökning på begreppen nihilist och terrorist i kombination ges inte lika många träffar 1870–1920. Men i åtminstone ett hundratal artiklar nämns båda begreppen i samma artikel. Det kan betyda att som tidigare forskning visat att det vanligaste sättet att beskriva händelserna var att tala om ”nihilistdåd” ”nihilistmord”, ”nihilistbragd” eller ”nihilistbombdåd”. Men också att begreppen var synonyma eftersom de i de fall de förekommer tillsammans syftar de på samma

⁷⁴ *Aftonbladet* Nr. 4–5, 7–8 januari 1880, rysk nihilism. Fritz Cunliffe-Owen

företeelse eller grupper. Bland annat diskuteras det om ”nihilist-och terroristkvarteren”⁷⁵. ”...de nihilistiska planer...att terroristerne...”⁷⁶ Att terrorist kan ha varit ett ”nyord” ger en artikel uttryck för: ”Man förpassar inte en kunglig prins öfver gränsen på samma sätt, som en eländig nihilist eller terrorist, för att använda det modernaste ordet”.⁷⁷

I Hvetlanda tidning 1882 jämförs de irländska terroristerna med de ryska nihilisterna; ”I Irland fortfar landtligans anhängare att utöfwa sina mordscener, lemnande bevis på att de icke stå nihilisterna i Ryssland mycket efter i wåldsam terrorism”.⁷⁸

Svenska Akademiens Ordbok från 1947 ger nihilismen betydelsen ;

2. om ryska liberala rörelser under 1860- o. 1870-talen, vilkas anhängare förnekade alla normer i politik, moral, religion o litteratur; senare en revolutionär rörelse i Ryssland under kejsardömets tid, som gjorde sig känd för attentat mot högt uppsatta personer.⁷⁹

Begreppet nihilist beskrivs i SAOB, förutom kopplingen till ryska revolutionärer, också som ett begrepp i den allmänna politiska debatten som under 1870–1890. Det förekommer frekvent i dagstidningarna att politiker och kommentatorer skriver om nihilister, som de som inte ville rusta upp försvaret, inte öka investeringarna i järnvägen eller höja skatter. I ett referat från en riksdagsdebatt om försvaret, i Göteborgsposten 1877, kan man bland annat läsa:

Vi förmoda att hrr ”nihilister” nu äro glada och belåtna, och vi missunna dem icke den glädjen, de må nu vara sådana som upprigtigt tro på ”den eviga freden” eller sådana som icke hafva några känslor för gamla Sverige eller sådana som af narraktig egenkärlek sätta sig emot hvarje annat förslag än det, som de sjelfva hittat på.⁸⁰

I Svenska Morgonbladet 1892 kunde man läsa: ”Nu finnes det äfven ett annat slag af försvarsnihilister, nämligen sådane, som icke vilja offra något för försvaret...”⁸¹

⁷⁵ Göta Lejon, 29 november 1890

⁷⁶ Hvetlanda Tidning 16 april 1883

⁷⁷ Tidning för Wenersborgs Stad och Län, 13 juni 1890

⁷⁸ Hvetlanda Tidning 13 mars 1882

⁷⁹ Svenska Akademiens ordbok. Publicerad 1947. Spalt N 546 band 18, 1947.
<https://www.saob.se/artikel/?seek=nihilism&pz=1> (Hämtad 11 april 2023)

⁸⁰ Göteborgsposten 24 april 1877

⁸¹ Svenska Morgonbladet 26 oktober 1892

Sammanfattningsvis ger källmaterialet stöd för, som tidigare forskning visat, att nihilismen som begrepp var starkt kopplat till terrorattentat och till Ryssland. Att begreppet terrorism inte var dominerande men förekom i samband med termen nihilismen. Vad vi dessutom finner är att det också hade en ”civil” och fredlig betydelse i den politiska debatten, där ordet användes för att beteckna politiska motståndare som hade en försiktig eller ”sparsam” attityd till att öka statens utgifter.

5.1.2 Anarkism/ist

I tabellen ovan framstår anarkist-begreppet som än mer använt under perioden 1870–1920 än begreppet nihilist, framförallt under åren 1890–1910. Vi skall nu se på hur det gestaltat sig i svensk press. Om vi börjar med att göra samma analys som med nihilismen ovan. Om vi försöker uppskatta antalet kopplingar till Ryssland ger det vid handen att det under perioden 1870–1920 nämns 3200 gånger tillsammans (inom 50 ords avstånd). Även här torde det därför finnas en, förvisso icke förvånande, men ändå en tydlig koppling. Frekvensen av båda orden tillsammans har en ökad tendens från 1880 med en topp åren runt 1905.

Bland annat har Fridlund⁸² och Jensen⁸³ i sin forskning visat att under terrorismens framväxt i slutet av 1800-talet och början av 1900-talet användes inte begreppet terroristdåd (och liknande uttryck) i lika hög utsträckning vi skulle gjort idag för motsvarande dåd och handlingar. De menar, precis som för nihilismen att ”anarkistdåd” och liknande uttryck var betydligt vanligare. Vid sökning på ordet anarkistdåd på svenska tidningar hos kb.se under perioden 1870–1920 får vi ca 3500 träffar.

Vid sökning av ordet terroristdåd under samma period får vi endast 102 träffar. Alla, utom ett fall, efter 1905. Vi kan därmed bekräfta ovanstående forskning att begreppet terroristdåd inte hade fått den användning det fick senare. Den absoluta merparten är kopplat till Ryssland, men också till Finland, Tyskland och England. Andra varianter som terroristmord och terroristattentat förekommer också men med begränsad förekomst.

Med min enkla och oprecisa sökmetod får man inte många träffar, mer än något hundratal, men i de artiklar som innehåller båda orden terrorist och anarkist förefaller de använts synonymt.

⁸² Fridlund m.fl. 2021, s. 793

⁸³ Jensen, 2018, s. 8–9

Ett exempel är Svenska Morgonbladet 1904 som talar om den ”terroristiska anarkismen som far fram med mord och attentat”.⁸⁴ Men det verkar också funnits en icke våldsam gren i journalisters medvetande. Samma artikel diskuterar ett ryskt förslag på övervakning och utlämning av anarkister till Ryssland. De skriver då om ”teoretiska anarkister” som inte anses ha ett våldskapital, och som därför borde kunna få stanna och inte utlämnas, eftersom ansågs vara politiska flyktingar.⁸⁵

Anarkismen menar Jensen och Fridlund m fl. forskare var det begrepp och därtill kopplade dåd som fick stor internationell spridning. Medan nihilismen var en rysk företeelse spreds anarkismens ideal och aktiviteter inte bara till övriga Europa utan också till Syd- och Nordamerika.⁸⁶ Vi skall därför se om vi kan skönja andra geografiska kopplingar i svensk press under perioden 1870–1920, utöver Ryssland.

Redan under 1870-talet börjar begreppet förekomma i kombination med ordet Frankrike och det växer under 1890-talet för att ebba ut under 1910–1920. Redan 1870 förekommer begreppet första gången och det är sannolikt upptakten till det som skulle bli känt som Pariskommunen 1871, efter kriget mot Preussen, som beskrivs. Det visste naturligtvis inte journalisterna 1870 men vi kommer återkomma till detta under studiet av termen terrorism. I bland annat Lunds Weckoblad kan man i augusti 1870 läsa; ”om de anarkistiska upptåg som utgå från det socialistiska partiet i Paris”.⁸⁷ Och senare i november samma år står;

Thiers hade, som man erinrar sig, förliden söndag gjort ett besök i Paris innan han begaf sig till Versailles för att med Bismarck öppna underhandlingar om en vapenhvila. Hans ankomst och ryktet om den dagtingan med fienden som genom honom skulle inledas synas af det anarkistiska partiet blifvit begagnade att upphetsa massan mot regeringen, ty på måndagsmorgonen skedde en resning...och Paris var för några timmar i massans händer.⁸⁸

Samma mönster gäller övriga större europeiska länder (Italien, England, Tyskland och Spanien) med en inledande spridning under 1870-talet och en kraftig ökning kommande decennier och ett avtagande 1910–1919.

⁸⁴ Svenska Morgonbladet 26 maj 1904

⁸⁵ Svenska Morgonbladet, Nr. 119, 26 maj 1904

⁸⁶ Se bland annat Richard Bach Jensen. The international Campaign Against Anarchist Terrorism, 1880-1930s'. I *Terrorism and Political Violence*, Vol. 21 Nr. 1, 2009: 89–109. DOI: 10.1080/09546550802544862, s. 89–90

⁸⁷ Lunds Weckoblad 13 augusti 1870

⁸⁸ Aftonbladet 5 november 1870

En annan tydlig koppling är mellan anarkist(-ism) och socialist(-ism) som ofta nämns i samband under hela perioden 1870–1919. Drygt 1000 gånger finns socialism och anarkism inom 50 ords mellanrum. Vi ser samma mönster som för länderna ovan med en tillväxt fram till åren strax innan 1910 och därefter ett avtagande. Inte sällan benämns de också som sekter, som i fallet vid mordförsöket på kejsare Wilhelm där Göteborgs-Posten skriver; ”Anarkisterna äro en af den ökände ryssen Bakunin stiftad socialistisk sekt som öppet förklarar krig mot...samhällsförhållandena och statsinstitutionerna.”⁸⁹ Men viktigt att notera är att vad som var kommunism, socialism, anarkism, socialdemokrati, liberalism och så vidare, var nog allt annat än solklart. Många ideologiska åskådningar var i sin linda och långt i från färdigutmejslade och det fanns säkerligen många ideologiska tankar i rörelse samtidigt, vilket gör att ”etiketterna” som vi läser i dag kanske bör intas med ett visst mått av försiktighet, vilket en skaraborgstidning uppmärksammade 1905;

En ung social-demokratisk ungdomsklubb bildades i tisdags kväll i Åmål efter föredrag af en ung agitator, hr Einar Ljungberg...Talaren var mycket noga med att...få inskäppt skillnaden mellan den socialdemokratiska och den socialistiska (Hingeanska) ungdomsrörelsen. Den sistnämnda är så godt som anarkistisk...⁹⁰

5.1.3 Terrorism/ist

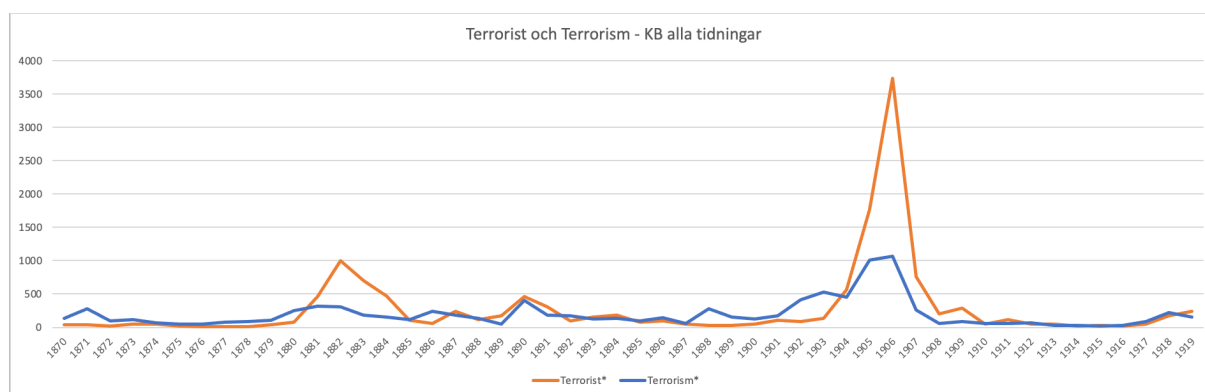
Vi börjar med att se på utvecklingen och frekvensen av användandet på ett högre plan. Som tidigare nämnts har jag valt att i huvudsak arbeta med databasen Svenska Dagstidningar hos kungliga biblioteket.⁹¹ Jag kommer för enkelhetens skull referera till kb.se i min text. För perioden 1870–1920 får vi två toppar i användandet av ordet terrorist; en 1880–1884 och en de första åren under 1900-talet. Perioden 1880–1884 är den första vågen av terrorism (nihilism) i Ryssland som avtar i takt med att de ryska myndigheterna är framgångsrika i sina motoffensiver. Den andra vågen, åren 1903–1906 är också starkt kopplad till Ryssland och försöket till revolution 1905.

⁸⁹ Göteborgs-Posten 16 maj 1878

⁹⁰ Västra Dagbladet Skaraborgsposten 15 december 1905

⁹¹ <https://tidningar.kb.se>

Graf 1: Sökning på orden terrorist och terrorism i Svenska Dagstidningar för perioden 1870–1919.

Källa: Svenska Dagstidningar. Kungliga Biblioteket. <https://tidningar.kb.se>. (Data hämtat 16 april 2023).

Ovan på sidan 20 diskuteras R.B. Jensens studie i tidningen *Le Petite Parisien* under slutet av 1800-talet och han visar där att begreppet ”terrorist” förekommer endast 26 gånger 1876–1890. Det är först för årtiondet 1904–1914 som användningen av orden terrorism och terrorist ökar kraftigt i *Le Petite Parisien*. Huvudsakligen refereras till den ryska revolutionen 1905.⁹²

Härvidlag finns en tydlig skillnad mot svensk press som använder ordet (eller variationer av det) vid mångdubbelt fler tillfällen redan under det tidiga 1870-talet. 79 artiklar nämner terrorism/ist redan under åren 1870–71 och som kan ses i tabell 1 ökar användningen kraftigt under 1880-talet. Vi får anledning att återkomma till mer i detalj hur denna användning av begreppet terrorism såg ut i Sverige.

I början av 1870-talet nämns orden terrorism och terrorist i hög uträkning i samband med det fransk-tyska kriget och med Pariskommunens framväxt, efter Frankrikes förlorade krig mot Preussen. Jag skall inte behandla krigets alla skeenden i detalj men enligt Nationalencyklopedin kapitulerade Napoleon III den 4 september 1870,⁹³ vilket under våren 1871 ledde till att den revolutionära Pariskommunen bildades som slutligen föll i maj 1871 efter två månaders revolutionärt styre i Paris. Redan under första halvåret 1870 börjar begreppet terrorism användas i svensk press och den 9 september 1870 kan man ibland annat *Sydsvenska Dagbladet* läsa att ”den republikanska regeringen i Paris tyckes redan tillgripa terroristiska

⁹² Jensen, 2018, s. 8–9

⁹³ *Nationalencyklopedin*, fransk-tyska kriget. <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/fransk-tyska-kriget> (hämtad 2023-04-16)

medel...den skall ha utfärdat ordres att förfölja flera af den fallna dynastiens högt stående anhängare och trognaste tjenare”.⁹⁴

Bild 2. Pariskommunen 1871. Kommunarder på Place Vendôme vid den omkullvräta Napoleon I statyn.

*Källa: Nationalencyklopedin, Pariskommunen.*⁹⁵

I svensk press refereras till terroristiska metoder i huvudsak mot de som genomförde den Parisiska revolutionen 1871. Efter revolutionärernas fall finns ett antal betraktelser i svensk press om skeendet och dess efterspel, bland annat i Aftonbladet;

Oss förefaller det nära nog oförklarligt, huru någon tänkande människa verkligen skulle kunna låtit i den ringaste mån bedåra sig af en eller annan betydelselös fras i något af kommunens virriga manifest...Decentralisationen, som är hvad Frankrike i första rummet behöfver, kommer minsann icke från de terroristiska vilddjur, som smickrade sig med att vara politiska arftagare efter 1793 års blodsmän...⁹⁶

⁹⁴ *Sydsvenska Dagbladet* 9 september 1870. Nr. 112

⁹⁵ Bilden nedladdad från <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/pariskommunen> (hämtad 2023-04-16). Upphovsrättsägare är HULTON ARCHIVE/GETTY IMAGES. Användningen regleras genom Bonus Copyright Access, enligt vilket offentligt publicerat material får användas för och inom undervisningen. Mer information finns här: <https://www.bonuscopyright.se/uppslagsverk/vara-avtal/hogskola-och-universitet/>.

⁹⁶ *Aftonbladet* 14 juni 1871

För att få en klarare bild av användningen och i vilka sammanhang begreppet använts har jag analyserat och tolkat användningen av begreppet i 130 tidningsartiklar under perioden 1870–1920. Jag har försökt skapa en enkel struktur huruvida nyhetsrapporteringen är kopplat till våld, om det är icke-våldsrelaterat, samt hur det våldsrelaterade kan delas upp i revolutionärt våld (”underifrån”), statsterrorism (”ovanifrån”) och hur många som berör icke-politiskt våld.

Tabell 2 – Kategorisering av begreppet terrorist / terrorism. De 130 analyserade artiklarna är kategoriserade först efter två huvudkategorier; våldsrelaterat och icke-våld. Våldsrelaterade artiklar är därefter uppdelat i tre kategorier; Revolutionärt, Statsterrorism och icke politiskt våld.⁹⁷

Kategorisering av begreppet terrorist / terrorism						
Land	Huvudindelning			Politiskt / Icke politiskt våld		
	Antal artiklar	Våldsrelaterat	Icke-Våld	Revolutionärt	Statsterrorism	Icke-politiskt våld
Sverige	26	5	21	4	0	1
Ryssland	20	20	0	16	4	0
Frankrike	13	11	2	2	7	2
Tyskland	13	7	6	3	4	0
England	9	3	6	2	0	1
Irland	8	7	1	7	0	0
Bulgarien	3	3	0	3	0	0
Italien	4	4	0	0	0	4
Turkiet	4	3	1	0	3	0
Polen	3	2	1	1	1	0
Spanien	3	2	1	1	1	0
Bosnien och Herzegovina	2	2	0	1	1	0
Danmark	2	1	1	0	1	0
Finland	2	2	0	0	2	0
Indien	2	2	0	2	0	0
Kina	2	2	0	2	0	0
Ungern	2	0	2	0	0	0
USA	2	2	0	0	0	2
Övriga	10	7	3	1	4	2
Summa	130	85	45	45	28	12

Källa: Appendix 1.

Begreppet terrorism får en spridning under 1870-talet till vitt skilda områden och är långt ifrån alltid kopplat till revolutionärt våld. Vi ser att det användes frekvent också för att beskriva civil brottslighet. 1872 beskrivs, på Kuba, vad vi idag kanske skulle kalla gängkriminalitet i termer av att ” hufvudstaden på Antillernas perla skall vara till den grad i ett terroristiskt och

⁹⁷ Kommentar: Uppdelningen är gjord genom min bedömning och tolkning av texterna. Notera att för ett land som har en notering på exempelvis statsterrorism behöver det nödvändigtvis inte betyda att det landet utfört själva aktiviteten; den kan vara utförd av ett annat land i det berörda landet. Det rör exempelvis Finland som utsattes för vad som kan kallas statsterrorism av Ryssland innan första världskriget.

blodtörstigt bands våld...”.⁹⁸ Från Italien beskrivs att ”skurkar” terroriserade Ravenna med penningutpressningar, hot och mord,⁹⁹ att Palermo på Sicilien ”terroriseras af mafian”.¹⁰⁰

Mindre våldsrelaterade artiklar i flera tidningar hördes bland annat från England där kol-och järnarbetare ”genom terroristiska åtgärder att förhindra lönerns nedsättande”.¹⁰¹ I Sverige, där den lokala ”bevärigen” på Gotland, fick välja egna befäl, i syfte för att som Dagens Nyheter skriver; ”till en nödig motverkan af möjligen befarad terrorism från det högre befälets sida”.¹⁰² Bankiren Cervins konkurs 1875 beskrivs i termer av förmyndarskap och ”att icke säga rent ut terrorism gent emot de borgenärer...”.¹⁰³ Wermlands Allehanda skrev 1877 om den andliga rörelsen utveckling, där de som inte instämde i alla kristna budskap inte ansågs vara sanna kristna och att en ”evangelisk terrorism” var på väg att bildas.¹⁰⁴ Eller vid konkurrensen mellan landets tidningar där Aftonbladet ”utöfvade den största terrorism mot landsortspressen”.¹⁰⁵

Ytterligare händelser och en person vi i dag kanske inte förknippar med terrorism är suffragetrörelsen och dess ledare Pankhurst, som beskrivs i tidningen Dalpilen 1913:

...och fröken Pankhurst anför med stor bravur, i ett flammande tal, hållet efter de värsta terroristiska mönster har hon förklarar att kvinnorna skola slå ut rutor, förolämpa fredliga affärsmän, ända till dess de vilja anropa ministeriet om att gifva kvinnorna den åtrådda rätten. Flera av de krigiska damerna har redan blifvit häktade.¹⁰⁶

Vi berörde under forskningsläget dådet i Helsingfors 1904 mot den ryska generalguvernören i Finland, Bobrikoff, och hur det uppfattades i några länder. Vi ska nu se hur det framställdes i Sverige. Det fick stor uppmärksamhet i svensk press. En sökning KB:s tidningsdatabas ger 1546 träffar mellan den 17–30 juni 1904.¹⁰⁷ Tidigt framgår, likt i internationell press, hur illa omtyckt Bobrikoff var och att det inte var överraskande att ett dåd skedde. Alla artiklar jag läst uttrycker en sympati och förståelse för att mordet skedde och att det egentligen inte alls var

⁹⁸ Kalmar 10 januari 1872

⁹⁹ Aftonbladet 16 oktober 1874

¹⁰⁰ Aftonbladet 25 maj 1875

¹⁰¹ Bland annat i *Illustrerad Landtbrukstidning* 28 november 1874

¹⁰² *Dagens Nyheter* 8 juni 1775

¹⁰³ *Fäderneslandet* 20 november 1875

¹⁰⁴ *Wermlands Allehanda* 18 januari 1877

¹⁰⁵ *Flygposten* 2 juni 1877

¹⁰⁶ *Dalpilen* 7 februari 1913

¹⁰⁷ tidningar.kb.se

oväntat: ”Äfven det laglydigaste folks tålmod måste till slut brista för en så hänsynslös terrorism och despotism, som den ryska regeringen visat i Finland”.¹⁰⁸ I de inledande nyhetsartiklarna sägs inte mycket om gärningsmannen eller motiv. Svenska Dagbladet spekulerar att: ”attentatet är otvifvelaktigt ett utslag av missförstådd patriotism och länge hopsamladt hat mot förtryckets representant”.¹⁰⁹ Om något beskrivs Bobrikoffs baneman som en hjälte, en som vågade göra det många önskade. Orden anarkist, nihilist och terrorist diskuteras i ett antal artiklar och man jämför Schaumans dåd med ryska nihilister och anarkister men slutsatsen är att man anser att det inte går att klassificera honom som sådan, utan talar snarare om att ”...attentatorn var ingen anarkist. Af hans bildning, hans släktförbindelser, hans karaktär, hans hela läggning, har man rätt att antaga, att han hörde till dem, som minst af alla kunde gilla den s.k. handlingens propaganda.”¹¹⁰ Formuleringar som denna visar att svensk press uttryckte sig på samma sätt som tidigare forskning om internationell media påvisat. (se sid. 22–23)

En viktig händelse i Sverige, som omnämns ovan, var sprängningen av logementsfartyget Amalthea i Malmö hamn 1908. Det har kallats det första terrorattentatet i Sverige och vi skall belysa mer i detalj hur det rapporterades i svensk media.¹¹¹

När man går igenom nyhetsmedia direkt efter händelsen talas i de flesta rapporter om ”bombattentatet”¹¹² och ”dynamitattentatet”.¹¹³ Som tidigare forskning menar talas det i huvudsak inte om terrorism eller terroristattentat, åtminstone inte i ett inledande skede. När det gäller huvudgärningsmannen, som blev misstänkt redan dagen efter dådet, kallas han ”attentatorn”¹¹⁴ i många artiklar. Göteborgs Handel och Sjöfartstidning skriver förvisso inte om terrorism, men däremot anarkism. Dådet beskrivs där som ”som en frukt af den anarkistiska propagandan”.¹¹⁵ Även i Norrskensflamman beskrivs det som ”det sorgliga anarkistdådet”.¹¹⁶ Aftonbladet talar om ”Starka indicier mot en af...och säges vara en af de värsta ungsocialisterna, för att ej säga anarkist”.¹¹⁷ En tid efter dådet gör sig dock begreppet terrorism närvarande,

¹⁰⁸ *Motala Tidning* 20 juni 1904, s. 1

¹⁰⁹ *Svenska Dagbladet* 18 juni 1904, s. 5

¹¹⁰ Bland annat i *Socialdemokraten* 18 juni 1904 och *Oskarshamnsbladet* 22 juni, Nr. 72

¹¹¹ Se detaljer för citat från pressen i Appendix V

¹¹² I bl. a. *Dagens Nyheter* den 13 juli 1908

¹¹³ I bl. a. *Aftonbladet* 13 juli 1908, s. 3–4

¹¹⁴ I bl. a. *Dagens Nyheter* den 13 juli 1908

¹¹⁵ *Göteborgs Handel och Sjöfartstidning* 13 juli 1908, s. 5

¹¹⁶ *Norrskensflamman* 13 juli 1908

¹¹⁷ *Aftonbladet* 13 juli 1908, s. 4

indirekt syftande på Amaltheadådet. Dels i flera artiklar som rapporterar om en dynamitstöld i Lysekil där bland annat Tierpsposten skriver att ”dynamiten är avsett att användas för terroristiska dåd mot blockerade fartyg”.¹¹⁸ I tidningen Arbetet den 16 juli samma år skriver Hjalmar Branting om problemet att särskilja anarkistiska rörelser från den socialdemokratiska; ”Och nu, när dynamiten använts i terroristiskt syfte, som vore vi i Spanien eller i Ryssland – vad hjälper det att socialdemokratin fördömt slika stridsmetoder?”¹¹⁹ Sammantaget kan därmed sägas att vad jag funnit till stor del kan bekräfta tidigare forskning, men att begreppet terrorism inte var helt frånvarande i rapporteringen kring Amaltheadådet.

Även om aktivitetsnivån hos de irländska grupperna tar fart, precis som Fridlund m fl. beskriver i artikeln ”*Trawling for terrorists in the Gulf of Bothnia*” under 1882, finns det referenser till ”hemliga sällskap” och den ”agrariska rörelsen” i svensk press redan under 1870-talet. Där skrivs bland annat att myndigheterna på Irland redan 1875 vidtagit åtgärder för att bromsa utvecklingen men att ”...samhället terroriseras af hemliga sällskap”.¹²⁰ 1879 beskrivs utvecklingen med den så kallade agrariska rörelsen på Irland och att ”en hemlig terrorism utbreder sig öfverallt...”.¹²¹

Ett ytterligare skeende som det skrevs om tidigt under perioden var den så kallade ”*hvita ligan*” som växte fram i södra USA under 1874 och som med våld vände sig mot svarta och mot republikaner. Rörelsen beskrivs i Aftonbladet 1875; ”General Sheridan har sändt krigsministeriet ett annat telegram, i vilket han uppgifver, att terrorismen i Louisiana, Mississippi och Arkansas skulle kunna krossas och ordning och lugn återställas, om man häktade och anställde rättegång mot ledarne för den beväpnade Hvita ligan”.¹²²

De nationer som i svensk press omnämns tidigt under den studerade perioden i samband med termen terrorism, utöver Ryssland Irland och Frankrike, som kan ses i tabellen ovan, är bland annat Bulgarien, Italien, Turkiet, Tyskland, Danmark, Bosnien och Hercegovina, Uruguay, Polen.

¹¹⁸ Tierpsposten 22 juli 1908

¹¹⁹ Arbetet 16 juli 1908

¹²⁰ Nya Dagligt Allehanda 29 juli 1879. Nr. 172

¹²¹ Smålandsposten 23 oktober 1879

¹²² Aftonbladet 12 januari 1875

Som redan tidigare konstaterats dominerar nihilisterna nyheterna om revolutionär terrorism under första halvan av 1880-talet. Bland annat beskrivs det som kallas det socialistiska partiet i Ryssland som: ”Detta nya brottsliga sällskap tillhör det mest extrema terroristiska partiet bland de revolutionäre...och säger det riktigaste sättet att bekämpa denna vara det, som nu användes på Irland, d.v.s. hemliga mord på godsegarne, mordbrandsanläggningar o.s.v.”.¹²³ Detta kan vara en indikation på att som tidigare diskuterats, att de irländska terroristerna inte bara var samtida med de ryska utan att också att ett visst inflytande av idéer kom därifrån.

Statsterrorism

Statsterrorism kan ses eller tolkas i många av de artiklar jag dokumenterat. Statsterrorism är emellertid ett begrepp som är svårtolkat, och kanske ännu mer än begreppet terrorism, ideologiskt styrt. Begreppet är komplext bland annat beroende på det faktum att de allra flesta väl organiserade stater har ett våldsmonopol, vilket gör att det finns en bred ”gråskala” om vad som är statsterrorism och vad som inte är det. Det gör att beskrivningarna och uttrycken som används är starkt påverkade av de som utsätts för denna typ av ”terrorism”, inte sällan i väpnad konflikt mellan två stater. Det kan emellertid röra sig om fullt legitima aktiviteter i syfte att skapa rädsla hos motparten. Jag har trots detta valt att använda mig av termen i mina sammanställningar och i huvudsak använt begreppet när artiklarna behandlar staters agerande kopplat till begreppet terror/terrorism.

Länder med vilka det kan kopplas är bland annat Uruguay 1879; ”Lyckligtvis gör guvernören processen kort, om en af desse bravos faller i händerna på hans förträffligt inöfvade polis. Hans regeringsmetod är terrorismen, men just denna terrorismen är för ett vanvårdadt land.”¹²⁴ Här används begreppet i positiva ordalag för att skapa lag och ordning. I Brasilien 1890, i samband med något som beskrivs som militärdiktatur; ”...att militärdiktaturens framfart i Brasilien sannolikt i en mycket snar framtid skall giva anledning till terroristisk anarki...”.¹²⁵ Huruvida Pariskommunen 1871 ska betraktas som statsterrorism eller inte är tveksamt. De styrde staden men var samtidigt de som revolterat mot det tidigare styret. I övrigt kan nämnas att det ryska tsarstyret beskrivs som statsterrorism i ett stort antal artiklar.

¹²³ *Göteborgs Posten* 21 februari 1881

¹²⁴ *Nya Dagligt Allehanda* 11 mars 1879. Nr. 58. Edition: Stockholmsupplagan.

¹²⁵ *Skånska Aftonbladet* 7 januari 1890

5.2 Perioden 1870–1920 i italiensk press

För italiensk press har jag använt tidningarna La Stampa och Corriere della Sera för att söka och läsa enskild artiklar. Totalt har jag dokumenterat ca 70 artiklar därifrån, varav 36 för den första tidsperioden. Corriere della Sera, vars historiska arkiv sträcker sig från 1876, har ett verktyg för att kategorisera olika begrepp på ämne, person, organisation och plats. Vilket jag använt för att analysera materialet på en högre nivå.

Tabell 3: Totala antalet träffar i de italienska tidningarna för nyckelbegreppen som diskuteras 1870–1920.

År	"Terrorist"	"Terrorism"	"Nihilist"	"Nihilism"	"Anarkist"	"Anarkism"
1870-tal	13	31	113	111	32	0
1880-tal	47	56	583	274	681	51
1890-tal	43	75	326	115	4506	328
1900-tal	776	350	299	171	5014	361
1910-tal	345	403	158	91	2601	124

Källa: Corriere della Sera och La Stampa. Not: Värt att betänka är att detta avser två dagstidningar. Det svenska materialet avser hela databasen av ca 450 dagstidningar.

Det första man noterar är hur mycket högre frekvensen begreppet anarkist/anarkism från 1890-talet, jämfört med alla övriga begrepp. En skillnad mot det svenska materialet från samma period är dels att den relativa frekvensen av terrorist/terrorism växer tydligt först under 1900-talet, jämfört med den svenska frekvensen som ökade markant redan under 1880-talet. Likaså att begreppet nihilist/nihilism är relativt sett betydligt mindre frekvent i det italienska materialet jämfört med det svenska. Däremot visar ordet anarkist samma struktur över tiden som det svenska med en kraftig tillväxt 1890–1910 och ett avtagande därefter. Det italienska bruket av ordet terrorist/terrorism följer ganska väl synen som kommer fram i forskningsläget ovan, att begreppet inte var utbrett i den tidigare delen av perioden och att frekvensen började bli högre först i början av 1900-talet.

5.2.1 Nihilism/ist

Redan 1874 dyker den första artikeln om nihilismen upp i La Stampa. Den beskriver en rättegång mot 12 revolutionärer och artikelförfattaren använder ordet nihilism för att beskriva upprorsmakarnas målsättning; ”Denna proklamation till det ryska folket kräver att regeringen

och samhället ska störtas, att lagar, religion, egendom och äktenskap ska avskaffas. Det är nihilism när den är som mest absolut”.¹²⁶

Användningen av begreppet nihilism visar samma mönster som i det svenska materialet, med en helt dominerande koppling till Ryssland och olika typer av ”nihilistdåd” och de olika ryska revolutionära rörelserna. Personer som nämns är dominerat av ryska aktörer inklusive tsarfamiljerna. De ämnen som nämns i samband med nihilism i fallande skala är: rättvisa, stat, mordbrott, brott, kungligheter, ministerier, fängelser, krig, vapenbrott, rättsväsende, lagstiftning, politik, skönlitteratur teater och press/tidningar. Precis som i det svenska materialet förekommer kopplingar till företeelser som inte alls är relaterade till våld, utan mer kulturella händelser inom litteratur, tidningar och teater.

5.2.2 Anarkism/ist

Anarkistbegreppet får, som ses i tabellen ovan en kraftig tillväxt under 1890-talet. Under perioden har det samma typ av kopplingar / ämnen som nihilism.

Tabell 4, 5 – Ämnen och länder kopplade till begreppet anarkist 1870–1920.

Ämnen	Förekomst antal
Rättvisa/Rättegång	4405
Brott	2061
Kriminalitet	1240
Staten	1058
Attentatsbrott	854
Krigsbrott	807
Mordbrott	801
Ministerier	796
Fängelser	750
Politik	706
Krig	644
Arbetsstrejker	568
Personskadebrott	515
Politiska val	508

Länder	Förekomst antal
Italien	1985
Frankrike	935
Schweiz	260
Tyskland	223
Ryssland	191
England	189
Spanien	195
USA	117

Not: Förekomsten i Italien syftar i många fall på andra länder, beroende på att i fallet Italien syftar tidningen ofta på vid vilken redaktion artikeln är skriven och inte var händelsen utspelades.

¹²⁶ La Stampa 24 augusti 1874

Generellt om de 36 artiklar jag analyserat för perioden 1870–1920 kan sägas att de täcker i hög utsträckning samma internationella händelser som det svenska materialet. Det rör Ryssland med två intensiva perioder åren 1880–1884 och 1903–1906, den irländska utvecklingen samt utvecklingen i Frankrike och Tyskland. Av naturliga geografiska skäl finns en skillnad i att italiensk press har en större rapportering från Balkan och Italien och ingen rapportering från Sverige.

”Rättvisa/Rättegång” i tabellen ovan syftar oftast på arresteringar eller rättegångar av anarkister, ofta korta noteringar om domar eller misstänkta som gripits. All rapportering av anarkister var inte alltid våldsrelaterad. När man läser artiklarna väcks också frågor kring hur människor identifierades som anarkister. Ett exempel finner vi i *Corriere della Sera* 1910:

En grupp anarkister hade kallat till ett antimilitaristiskt möte i morse vid Porta Pia, men det förbjöds av polisen. Trots förbudet gick några anarkister dit vid 9-tiden i morse, men eftersom det redan fanns ett stort antal poliser och agenter på torget och ett kompani infanteri stationerat i närheten, gick de in på ett café framför vilket en liten skara nyfikna åskådare hade samlats. Strax därefter gick poliser på order av en kommissarie in på kaféet och fortsatte att arrestera anarkisterna. Andra anarkister, däribland de mest kända i Rom, greps på gatan. De arresterade, totalt ett trettiotal, släpptes efter några timmar.¹²⁷

I det här fallet kan man fråga sig hur myndigheterna klassificerade olika politiska grupperingar som anarkister. Det finns inget i artikeln som tyder på risker för våldsamheter, bara det faktum att de var antimilitaristiska. I många artiklar diskuteras anarkismens mening, dess ursprung och jämförelser med socialismen;

”Det är ett misstag att tro eller låta tro att socialism och anarki är motsägelsefulla begrepp. De är motsägelsefulla fram till en viss punkt, men i slutändan gror de ur samma ekonomiska förutsättning: socialiseringen av jorden och produktionsmedlen, och de bekräftar samma historiska lag: klasskampen och proletariats medvetna motstånd mot dödsfienden kapitalet...en motdemonstration av tingens eviga logik, som oundvikligen måste vilja att den individualistiska principen, antingen i händerna på en krampaktig och broderlig anarkism, eller bättre - hoppas vi - på ett upplyst liberalt motstånd, förr eller senare kommer att slå sönder och riva den egalitära utopins spektakulära borg.”¹²⁸

¹²⁷ *Corriere Della Sera* 8 juni 1914, s. 2.

¹²⁸ *Corriere della Sera* 6–7 december 1897, nr. 335.

5.2.3 Terrorism/ist

Tabell 6 - Ämnen och länder kopplade till begreppet terrorism 1870–1920

Ämnen kopplade till terrorism 1870–1920	Förekomst antal	Länder omnämnda i samband med terrorism 1870–1920	Förekomst antal
Rättvisa / Rättegång	301	Ryssland	294
Mordbrott	129	Frankrike	65
Bombdåd	123	Italien	42
Vapenbrott	110	Schweiz	34
Attentat/Brott	105	Tyskland	26
Staten	100	Spanien	17
Ministerier	76	England	16
Krig	75	Österrike	13
Kriminalitet	64	Polen	11
Politik	63	USA	11
Fängelser	60		
Polis	52		
Dödsstraff	50		
Terroristattentat	44		

Källa: *Corriere della Sera*. <https://archivio.corriere.it>

Generellt sett, jämfört med det svenska materialet är användningen av begreppet på ett tydligare vis kopplad till våld, till revolutionära aktiviteter och till Ryssland. Mordet på Bobrikov beskrivs i italiensk media, inte som förstasidesstoff men i några nyhetsartiklar. I huvudsak talas om ”mordet” eller ”dådet” på Bobrikoff, och begreppet terrorism används dels som rubrik till nyheten och som instrument för att analysera situationen och de attentat som utförts på ryska ledare:

Terrorism

Plehwe var den sanna representanten för den ryska autokratiska principen. Enligt denna princip skall Ryssland inte vara en nation som alla andra, inte en stat i samlingen av andra; det skall vara en sjättedel av världen, med sitt eget uppdrag att förstöra och reformera resten av mänskligheten. Detta är säkerligen en form av politisk mani, annars skulle man inte förstå fenomenet med en man, men nej, med så många män (Plehwe, Bobrikoff, Andreieff, Obolenski etc), som hotas från alla håll och kanter därför att de är verkställare av denna utrotningsprincip, som vet att de förr eller senare är ämnade för en våldsam död, och som ändå stannar kvar på sin plats med en vansinnig hjältemodig motståndsvilja... väl visste de att de andra terroristerna, revolutionärerna, skulle vilja döda.¹²⁹

¹²⁹ *Corriere della Sera* 1 augusti 1904

Denna artikel förefaller ligga i linje med vad tidigare forskningsläge visat (och det svenska materialet) att det i brittisk och amerikansk press det ansågs finnas ett rättfärdigande i att döda en rysk ledare i ett hertigdöme som ansågs varit utsatt för omfattande despotism och statsterrorism.

Tabell 7: Kategorisering av innehållet i 36 italienska artiklar 1870–1920.

Terrorism kopplat till våld	Antal	Terrorism kopplat till icke-våld	Antal
Antal kopplat till Våld	21	Antal icke-våld	15
varav Revolutionär våld	12	varav politiskt	14
"Statsterrorism"	5	icke-politiskt	1
Icke-politiskt våld	4		

Källa: Appendix III

Vid kategorisering av de 36 artiklarna för perioden 1870–1920 framkommer att samtliga artiklar förutom tre rör händelser utanför Italiens gränser. Man kan först och främst dra slutsatsen att begreppet terrorism användes i politiska sammanhang. Det enda fall jag klassat som icke-politiskt och utan våldsinslag rör strejker som rapporterades från Berlin där man talar om "majoritetens terrorism" över de som inte vill delta i strejken. Ett annat mer framträdande exempel som jag klassat som politiskt och utan våld rör händelserna kring Kapten Dreyfus, där artikeln under rubriken "Terrorism mot dreyfusianerna" gäller den "otvivelaktiga" skuld Överstelöjtnant Picquart hade i samband med anklagelserna mot Esterhazy.¹³⁰ I övrigt rör artiklarna som använder begreppet terrorism i ett sammanhang utan våld, i huvudsak den parlamentariska politiska debatten eller politiska protester och strejker. Man kan skönja Englands utmaningar i Indien redan år 1878 med följande citat;

Och om ursprungsbefolkningen har så lite tillgivenhet för oss...att de kommer att resa sig så snart ryssarna dyker upp, betyder det att vårt berömda civiliserande inflytande inte är något annat än en eufemism med vilken vi döljer ett rike som upprätthålls av terrorism.¹³¹

Från Ryssland och dess nihilistiska terrorism rapporteras i stort sett samma händelser som i svensk press. Italiensk press har, som redan nämnts, fler nyheter från Balkan och övriga

¹³⁰ *La Stampa* 29 augusti 1898. Se också appendix III för utdrag av artikeln.

¹³¹ *Gazzetta Piemontese* 24 september 1878. Se också appendix III.

grannländer. Irland med dess ”agrariska rörelse” och den nihilistiska terrorismen i Ryssland är ungefär lika framträdande som i svensk press.

5.3 Sammanfattning perioden 1870–1920

Vad vi sett i svensk press under perioden 1870–1920 är hur olika former av ordet terrorism börjar etableras redan under 1870-talet för att bli allt vanligare i samband med politiska oroligheter under 1880 och framåt. Vi ser också att de tre begreppen terrorism, anarkism och nihilism tillhör samma semantiska fält.¹³² Min slutsats är att orden var i det närmaste synonyma, med den skillnaden att det fanns någon form av ideologi och ett mål bakom nihilism och anarkism, jämfört med terrorism som uttrycks mer som ett medel för att uppnå vissa mål. Undersökningen kan också bekräfta att två tydliga vågor av terrorism starkt kopplade till Ryssland; en runt 1880 och en andra runt 1905. Rapoport och flera forskare talar om hela denna period som en våg; den anarkistiska vågen. Frågan är om man inte borde dela upp den i flera mindre vågor?

En ytterligare slutsats är att jag visar att begreppet terrorism börjar etablera sig i svensk media tidigare än det jag funnit i tidigare forskning. Där vi ser att användningen i det svenska pressmaterialet börjar tillta redan under 1870-talet med beskrivningar av politiskt våld, icke politiskt våld och i sammanhang som inte alls är direkt relaterat till våld; Begreppet börjar få en allt bredare betydelse där det används för att beskriva ogillande, olika former av ”mobbing” eller trakassering och konkurrens, samt inom kulturens område.

Undersökningen bekräftar också tidigare forskning om att nihilismen och anarkismen kan kopplas kanske framförallt till Ryssland men också till olika anarkiströrelser i andra länder, vilka sammantaget var den dominerande formen av terrorism under perioden.

En metod för att sammanställa och analysera ett visst textmaterial ges av online-programvaran Word Cloud¹³³ som ger en illustration på hur frekvent ett visst ord är i en text massa. I nedanstående bild är orden tagna från excelfilen i vilken appendix ligger och där jag har valt ut de ord som kopplas direkt till begreppet terrorism.

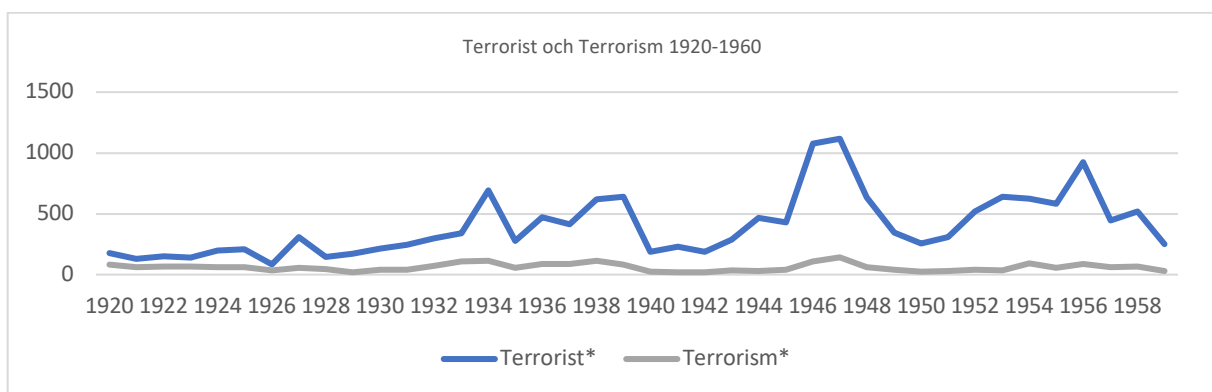
¹³² Se sidan 5

¹³³ <https://www.wordclouds.com>

5.4 Perioden 1920–1960 i svensk press

Under den period som enligt David Rapoport's vokabulär går under namnet den anti-koloniala eller nationella terroristvågen, ser vi i svensk press att begreppet, efter relativt liten användning under perioden 1910–1920, får en ökning framför allt under 1930-talet. Förekomsten går ned under andra världskriget och tilltar igen direkt efter krigsslutet. I grafen nedan har jag inkluderat begreppen "terrorist" och "terrorism". Kurvorna följer varandra men värt att notera är att begreppet "terrorist" var betydligt vanligare än terrorism.

Graf 2: Förekomst av begreppen terrorist och terrorism på kb.se

Källa: <https://tidningar.kb.se>

För innevarande period har jag analyserat 140 artiklar, utvalda på samma sätt som för föregående period; jag har haft som ambition att ge uttryck för de vanligaste teman tidningarna behandlade. Emellertid har jag för att få en mer hanterbar volym artiklar valt att använda en tidning från och med 1934 och framåt, nämligen Dagens Nyheter.

I likhet med tidigare avsnitt inleder jag med en övergripande analys av hur begreppet använts och för vilka länder händelser rapporterats.

Tabell 8: Kategorisering av begreppet terrorist / terrorism. De 140 analyserade artiklarna är kategoriserade först efter två huvudkategorier; våldsrelaterat och icke-våld.

Våldsrelaterade artiklar är därefter uppdelat i tre kategorier; Revolutionärt, Statsterrorism och icke politiskt våld.¹³⁴

Kategorisering av begreppet terrorist / terrorism						
Land	Antal artiklar	Huvudindelning		Politiskt / Icke politiskt våld		
		Våldsrelaterat	Icke-Våld	Revolutionärt	Statsterrorism	Icke-politiskt våld
Sverige	19	6	13	0	3	3
Tyskland	18	16	2	5	10	1
Palestina	13	11	2	11	0	0
Italien	11	4	7	1	3	0
Sovjetunionen	9	9	0	0	9	0
Spanien	8	8	0	6	2	0
Ungern	6	6	0	1	5	0
Finland	5	4	1	0	3	1
Irland	5	4	1	4	0	0
Kina	5	5	0	1	4	0
Frankrike	4	2	2	2	0	0
Tjeckoslovakien	4	2	2	0	2	0
England	3	3	0	0	3	0
Etiopien	3	3	0	1	2	0
Indien	3	3	0	2	1	0
Polen	3	3	0	1	1	1
Österrike	3	3	0	1	2	0
Algeriet	2	2	0	2	0	0
Danmark	2	2	0	1	1	0
Israel	2	0	2	0	0	0
Övriga*	12	8	4	5	2	0
Summa	140	104	36	45	53	6

Belgien, Bulgarien, Egyptien, Indokina, Indonesien, Kroatien, Lituaen, Malacka, Nederländerna, Norge, USA

Källa: Appendix II

När det gäller jämförelse med tidigare period ser vi att Ryssland (Sovjetunionen) kommer längre ned på listan, att Spanien, Italien, Kina och Algeriet blir mer frekvent. Den största förändring är emellertid Palestina och Israel där det under 1930-talet skrevs ett stort antal rapporter om terrorism, direkt kopplat dels till den konkurrens som rådde mellan judar och muslimer men också mot det brittiska styret. Båda sidor i konflikten beskrivs som terrorister. Det kunde beskrivas enligt följande; ”Terroristdåden...över hela Palestina...de arabiska krypskyttarna äro synnerligen aktiva...”,¹³⁵ eller som; ”Trots de brittiska energiska försök att slå ned revoltrörelsen i Palestina fortsätta den arabiska terrorbanden sin verksamhet...”¹³⁶ och slutligen; ”I Haifa dödades en arabisk affärsman och i Jaffa en arabisk hjälppolis av judiska

¹³⁴ Kommentar: Uppdelningen är gjord genom min bedömning och tolkning av texterna. Notera att för ett land som har en notering på exempelvis statsterrorism behöver det nödvändigtvis inte betyda att det landet utfört själva aktiviteten; den kan vara utförd av ett annat land i det berörda landet.

¹³⁵ Dagens Nyheter 4 juni 1936

¹³⁶ Dagens Nyheter 6 juli 1936

terrorister.”¹³⁷ När andra världskriget bröt ut, försvann i stort sett hela denna rapportering, för att återupptas med nästan samma styrka från 1946.

Från Tyskland beskrivs ett stort antal händelser som resultatet av terrorism, framför allt efter Nazisternas maktövertagande 1933. Här går att se en tydlig ideologisk skiljelinje i svensk press där vänsterpolitiska tidningar både är tydligare och tidigare i sin kritik av Nazi-Tyskland och i sitt försvar av de tyska kommunisterna jämfört med borgerlig press.

Norrskensflamman skrev i januari 1933: ”Nazistuppmarsch genomfördes under poliseskort - Redan på morgonen blev ett antal kommunistiska lokaler beskjutna av nazister på motorcyklar, vilka fullständigt terroriserade Berlins gator.”¹³⁸

Och Dagens Nyheter några månader senare samma år, jämfört med Norrskensflamman relativt passivt och tillbakahållande: ”Hitler manar till terror med disciplin. Hitler betecknade novemberrevolutionen 1918 som förräderi. Han manade SA att visa ädelmod mot dem som förförts 1918, men icke mot ledarna.”¹³⁹

Förvånande kan dock kanske tyckas att Hitler och Nazismen inte alls var så synlig i svensk press under 1920-talet och åren fram till maktövertagandet 1933, som vi kanske i dag, med den kunskap vi nu har, skulle kunna förvänta oss. Han och hans parti beskrivs relativt frekvent under åren 1923–1924, fram till hans fängslande, men mellan 1925–1930 mycket sparsamt. Dagens Nyheter hade sex artiklar 1925, tre 1926, två 1927 och tre 1928. Som jämförelse nämnde samma tidning namnet Hitler mellan 500 och 1000 gånger per år under åren 1932–1939. Vid en sökning på båda orden ”Hitler” och ”terror” med 25 ords mellanrum i Dagens Nyheter på kb.se får man 11 träffar 1923 och endast sju träffar under åren 1924–1930. Dessa siffror kan jämföras med 177 träffar på sökorden ”Hitler” och ”terror” samt 180 träffar på ”hitler” och ”terrorism” i Dagens Nyheter mellan 1930–1939.

Men som nämnts förändras detta och man kan generellt sett säga att Nazi-Tyskland och partiets förföljelse av olika medborgargrupper beskrivs i tämligen skarpa och tydliga ordalag. Detta kan

¹³⁷ *Dagens Nyheter* 5 september 1938

¹³⁸ *Norrskensflamman* 23 januari 1933

¹³⁹ *Dagens Nyheter* 8 maj 1933

bland annat ses för det vi idag känner som kristallnatten vilket var väl dokumenterat i svenska dagstidningar;

Från tidigt på morgonen till långt in på eftermiddagen hade terrorn pågått i Tysklands huvudstad...Man hade givit lösta tyglar åt våldet...Överallt hade det nationalsocialistiska partiet skickat ut stormtrupper i civil dräkt...¹⁴⁰

Terrorvåg över hela Tyskland i Frankfurt am Main krossades...alla fönsterrutor i de judiska affärerna...¹⁴¹

Mussolinis Italien beskrivs tidigt som ”fascistisk terrorism” inte bara i vänsterpress utan också i liberala tidningar. Bland annat i Dagens Nyheter 1924:

Den fascistiska terrorn - Icke underligt att vidmakthållandet av denna slagsmålsstämning skall utlösa sig i fascistiska våldshandlingar. Så länge Mussolini inte kan besluta sig att ta parti för det italienska rättssamhället mot den fascistiska terrorn kan han inte fritaga sig från ansvaret för vad som sker...¹⁴²

Även spanska inbördeskriget beskrivs genom begreppet terrorism, där både fascisterna och kommunisterna beskrivs i liknande ordalag; i Aftonbladet; ”fascistisk terror i Spanien”¹⁴³ och 1937 i Dagens Nyheter; Inbördeskriget...Ryktena om vad som hände under den röda terrorn i Malaga där kanske tiotusen oskyldiga nedslaktades...¹⁴⁴

Vi ser också som indikerats ovan att den ideologiska skiljelinjen mellan vänsterpress å ena sidan och liberal/borgerlig press blir tydligare och att de politiska spänningarna, och vad som framstår som en ökad politisk polarisering, blir tydligare i svensk press under 1920–1930-talet. Tidningar som Arbetaren och Norrskensflamman är tydligare i sin kritiska hållning mot högerpolitiska och högerauktoritära regimer jämfört med hur de uttrycker sig i förhållande till exempelvis Sovjetunionen. De skriver ofta om den ”vita terrorismen” i länder där kommunister trycks undan, medan borgerlig press talar om den ”röda terrorn” i länder där olika former av uppror pågår eller som styrs av kommunistiska partier.

¹⁴⁰ *Dagens Nyheter* 12 november 1938

¹⁴¹ *Dagens Nyheter* 12 november 1938

¹⁴² *Dagens Nyheter* 19 juni 1924

¹⁴³ *Aftonbladet* 20 januari 1934

¹⁴⁴ *Dagens Nyheter* 5 april 1937

1922 skriver Norrskensflamman:

Hårt mot hårt i Ryssland - Den som uppträder mot revolutionen, den får stå sitt kast, vare sig han behagar kalla sig socialdemokrat, borgare eller anarkist. Den röda terrorn är i varje fall att föredraga framför den vita skräcken som dessutom är meningslös och endast fördröjer utvecklingen, medan den röda terrorn snabbare bryter borgarnas motstånd mot den sociala utvecklingen. Detta vet Rysslands bolsjeviker och handla därefter. Därför leva de.¹⁴⁵

Och i Aftonbladet 1924 – som då hade en borgerlig karaktär: (Tidningen köptes av Landsorganisationen, LO 1956)¹⁴⁶ ”Sovjetmakten uppehålls genom den grymmaste terror - Om den terrors omfattning kan man ännu icke göra sig någon tydlig föreställning.”¹⁴⁷

När det gäller användningen av begreppet terrorism inom Sverige fortsätter rapporteringen av icke-vålds relaterade användning av begreppet att öka och ligga på en stabil nivå under första delen av den studerade perioden 1920–1960. I de studerade artiklarna är 13 av totalt 19, där begreppet används, kopplade till händelser av mer fredlig och civil karaktär.

De våldsrelaterade artiklarna om inhemska skeenden rör bland annat att ”pojkar med luftbössor terrorisera Stora Mossen”¹⁴⁸ 1937. 1939 rapporteras om ”Den första domen i målet mot Clartétjuvarna...Ungdomsledaren i Nordisk Ungdom dömdes för olaga vapeninnehav...en mängd mer eller mindre fantastiska uppgifter om spionage, planerade terrordåd och kidnappning.”¹⁴⁹. Vidare refererar Dagens Nyheter till Sydsvenska Dagbladet som skriver om hur tyska flottan angriper svenska fartyg som ”rena terroriseringsförsök”¹⁵⁰. Slutligen rapporteras om nedskjutningen av den svenska DC3:an 1952 som ”hänsynslös terrorism” och ”ett terrorvälde i luften.”¹⁵¹

Ett av få allvarliga inhemska terroristdåd under 1900-talets första hälft är, förutom Amaltheadådet 1908, mordbrandsattentatet 1940 mot tidningen Norrskensflamman redaktion

¹⁴⁵ *Norrskensflamman* 29 april 1922

¹⁴⁶ *Aftonbladet*. Koncernen. Aftonbladets epoker. 11 juli 2007.

https://web.archive.org/web/20070711084934/http://koncernen.aftonbladet.se/tidningen/tidningen_historik/article3672.ab. (Hämtat 21 maj 2023).

¹⁴⁷ *Aftonbladet* 7 januari 1924

¹⁴⁸ *Dagens Nyheter* 15 juni 1937

¹⁴⁹ *Dagens Nyheter* 15 februari 1939

¹⁵⁰ *Dagens Nyheter* 8 februari 1940

¹⁵¹ *Dagens Nyheter* 17 juni och 26 juni 1952

och tryckeri i Luleå. I det här fallet finns en tydlig skiljelinje i hur det tidiga skeendet rapporterades mellan den vänsterinriktade pressen och den mer borgerligt orienterade storstadspressen. Dagstidningarna *Norrskensflamman*¹⁵², *Arbetartidningen*¹⁵³ och tidningen *Arbetaren*¹⁵⁴ var tidiga, dagarna direkt efter dådet, med att hävda mordbrand som orsak till branden. Svenska Dagbladet däremot skrev att det inte fanns något belägg för att det var ett attentat och att man skulle avvakta utredningens resultat.¹⁵⁵ I fallet med attentatet mot *Norrskensflamman* tycks dock en skillnad finnas jämfört med hur Amaltheadådet rapporterades 32 år tidigare. Ordet terrorism förekommer tidigt i rapporteringen, nästan direkt efter händelsen. *Arbetaren* skrev den 4 mars, dagen efter dådet;

Mordbrand? Om det skulle visa sig, att mordbrand föreligger, så ligger det nära till hands att antaga, att dådet förestavats av politiska motiv. Har vi nu i det här landet kommit in i en period, där den politiska terrorn släppt lösts? Terrorn ha endast teoretisk hemvist hos diktaturens propagandister. Har vi nu kommit in i en tid där man övergår från ord till handling, från teori till praktisk verksamhet?¹⁵⁶

Liknande uttryck finner vi även i *Aftonbladet*, *Dagens Nyheter*, *Arbetartidningen* och *Göteborgs Handel och Sjöfartstidning*, (se appendix IV). Härvidlag synes en skillnad föreligga jämfört med tidigare forskning (se sidan 23) där forskare dragit slutsatsen att terrorism inte var ett begrepp som stod i första rummet för att beskriva mordbranden mot *Norrskensflamman*.

När det gäller händelser som inte direkt relaterar till fysiskt våld finns en stor bredd, med bland annat artiklar om politiska demonstrationer 1920 beskrivs som ”Syndikalisterrorn i övre Dalarna”¹⁵⁷, om hur den kvinnliga arbetskraften exploateras och hur ett ”obegripligt terrorvälde”¹⁵⁸ råder på arbetsplatser i Stockholm. Att många ”motorterrorister och spritlangare åtalats”¹⁵⁹ under en ökad brottsfrekvens i Stockholms län. Hur Per Albins ”hets mot kommunister ger högern stoff till motion om terrorlagstiftning”.¹⁶⁰ Att en lärare på en

¹⁵² *Norrskensflamman* 4 mars 1940

¹⁵³ *Arbetartidningen* 6 mars 1940

¹⁵⁴ *Arbetaren* 4 mars 1940

¹⁵⁵ *Svenska Dagbladet* 5 mars 1940

¹⁵⁶ *Arbetaren* 4 mars 1940

¹⁵⁷ *Dalpilen* 14 maj 1920

¹⁵⁸ *Arbetaren* 8 februari 1922

¹⁵⁹ *Arbetaren* 3 januari 1927

¹⁶⁰ *Norrskensflamman* 23 januari 1933

mellanskola drivit ”psykisk terror över sina elever”.¹⁶¹ Och slutligen hur en ”exhibitionist terroriserat”¹⁶² trakten kring Karlstad 1952.

En intressant betraktelse om ordets bredare betydelse gjordes i Dagens Nyheter 1927 med anledning av en debatt om skolundervisningen:

Ordet terror är i våra dagar ett mycket omtyckt ord...håller på att vinna terräng i denna de uppjagade inbillningarnas epok. Det finns många sorters terror: Bilterror, dansterror, rubrikterror och läxterror i skolorna. Den moderna människan lever i terrorns tid och man bara förvånar sig över, att hon reder sig så bra i det skräckens samhälle. Den senaste terrorn är som flera att söka på skolans område, där det utom den nyssnämnda läxterrorn jämte lärarterror och föräldrarterror bedrives läroboksterror...¹⁶³

Om vi betraktar perioden 1920–1960 lite från ovan och hur begreppet terrorism användes är det tydligt kopplat till konfliktytor och händelser i vår politiska omvärld. Andra världskriget och upptakten till andra världskriget med framväxten av autoritära/diktatoriska ledare där begreppet används för att beskriva hur befolkningen i dessa länder hanteras och bemöts och hur dessa ledare och nationer angriper andra länder. Det gäller tydligast med Nazi-Tyskland, Mussolini i Italien och Franco i Spanien. I dessa fall skulle man med moderna termer tolka de uttryck som används som statsterrorism, framför allt i de fall det gäller hur lokala medborgare utsatts för förföljelse, men i fallet om rent militära konflikter mot andra länder är begreppet statsterrorism vanskligare att använda.

En annan tydlig källa till att bruka begreppet är lokala konflikter och politiska uppror där ett exempel är konflikten mellan muslimer och judar och mot det brittiska styret i dåvarande Palestina. Där skulle man kunna tala om en politisk terrorism snarare än en revolutionär, även om sådana inslag också finns.

När det gäller benämningen på perioden vi nu diskuterar som av David Rapoport fått namnet den anti-koloniala vågen eller nationalistiska vågen (Se sidan 3), så stämmer det till viss del. Tveklöst är upproren och kriget i tidigare franska kolonier i Nordafrika och länderna i

¹⁶¹ *Dagens Nyheter* 3 februari 1937

¹⁶² *Dagens Nyheter* 12 maj 1952

¹⁶³ *Dagens Nyheter* 4 februari 1927

Sydostasien närvarande i ett flertal av de analyserade artiklarna (se appendix II). Men om man ser på den faktiska användningen av begreppet terrorism i de 140 artiklar jag studerat är det inte det som lyser starkast. Användningen av begreppet har ett mycket bredare spektra än så. Nu är förvisso inte syftet med denna undersökning att i detalj kartlägga alla gånger begreppet använts och bilden kanske skulle utvecklats om studien gjordes bredare och djupare men baserat på vad jag funnit i dessa artiklar är det dock den politiska utvecklingen i Europa och världsdelen politiska utveckling och därtill kopplade problem som syns tydligast i hur begreppet använts. Vidare en tydlig polarisering mellan vänster och högerpress i när begreppet använts. "Civil" användande av begreppet terrorism i samband med händelser som inte är direkt kopplade till våld fortsätter att frekvent förekomma. Från 1930-talet och framåt minskar dock användningen av begreppet i icke-våldrelaterade och begreppet förefaller få en modernare karaktär under slutet av innevarande period med en tydligare koppling mot revolutionärt våld vid uppror av olika slag, där ett stort antal artiklar från bland annat konflikten mellan Algeriet och Frankrike gör sig gällande.

5.5 Perioden 1920–1960 i italiensk press

För analysen av den italienska användningen av de studerade begreppen fokuserar nedanstående tabell på terrorism och anarkism. Nihilism i sin gamla betydelse minskade i förekomst och betydelsen förändrades från att vara tätt sammankopplat med terrorism till att det åren efter 1920 gradvis återta sin ursprungliga betydelse med en huvudsaklig koppling till den kulturella sfären. Begreppet anarkis/ism fortsatte dock att vara politiskt laddat och tätt förbundet med olika typer av våldsdåd även under 1920- och 1930-talen. Anarkismens roll förändras och blir under 1950-talet, precis som nihilismen, allt mindre brukat i våldspolitiska sammanhang.

Det som särskiljer Sverige och Italien är kanske framförallt den våldsamma konflikt mellan kommunister och fascister där Italiens utveckling under 1920-talet inte är helt olik den i Tyskland. Ett flertal terrordåd genomfördes av de olika politiska fraktionerna under tiden fram till fascisternas maktövertagande. Några av de mer kända är bombattentatet mot Teater Diana i Milano i mars 1921 och mordbranden mot den socialistiska tidningen L 'Avanti, samma kväll. Beskrivningarna av händelserna är inte helt olik de svenska artiklarna om attentatet mot Amalthea 1908. Omedelbart efter skriver man i första hand om "attentaten" "dådet" eller

”massakern” och inte som ett resultat av terrorism. Även om en anarkist snabbt blev arresterad för dådet mot Teater Diana, skriver tidningarna om händelsen inte heller som ett anarkistdåd. När en jämförelse med andra länder görs i en artikel två dagar efter attentaten talar man om terroristattacker i Tyskland men för Italien diskuteras ”mordet i politisk skepnad som blodigt uppviglar till hat och grymhet” men man uttrycker inte ordet terrorism.¹⁶⁴

Begreppet terrorist har relativt sett en annan utveckling i Italien jämfört med det svenska materialet. I svenska dagstidningar fortsätter begreppet att öka i användning under hela perioden, om man tittar på utvecklingen per decennium. I Italien – i tidningarna *Corriere della Sera* och *La Stampa*, ser vi en ökad användning under 1930-talet och 1950-talet men däremellan en minskad användning. Däremot finns stora likheter mellan de två länderna om vilka ämnen och platser som kan kopplas till terrorism

Tabell 9: Förekomst av nyckelbegreppen 1920–1960 i italiensk dagspress

År	Terrorist	Terrorism	Anarkist	Anarkism
1920-tal	390	493	1798	180
1930-tal	1229	1551	1100	89
1940-tal	689	986	166	39
1950-tal	1490	1663	335	68

Källa: *archivio.corriere.it* och *archiviolastampa.it*

I tabellen nedan ser vi, som i det svenska materialet, att Palestina/Israel intar en framträdande position vad gäller rapportering om terrordåd under 1930-talet. Rapporteringen om våld mellan judar och muslimer påminner mycket om det svenska materialet. Från Frankrike rapporterades under andra halvan av 1930-talet omfattande politiska motsättningar där begreppet användes, inte alltid direkt kopplat till våldsaktioner. Ett belysande exempel hämtar jag från *Corriere della Sera* 1938: ”Det nya arbetar- och bondepartiet, som nyligen bildats av dissidenter från socialistpartiet, tog också medvetet ställning mot kommunisterna som de menar vill införa Stalins terrorregim på de franska arbetarna.”¹⁶⁵

¹⁶⁴ *La Stampa* 25 mars 1921

¹⁶⁵ *Corriere della Sera* 4 augusti 1938, s. 2

Tabell 10: antal förekomst av länder förknippade med terrorism 1930-tal och 1950-tal

Land	1930-tal	Land	1950-tal
Frankrike	73	Frankrike	147
Palestina /Israel	48	Algeriet	138
Österrike	44	Cypern	80
Storbritannien	38	Italien	79
Italien	34	Egypten	65
Spanien	32	Kenya	47
Japan	31	Tunisien	45
Ryssland	29	Marocko	40
Kina	16	Storbritannien	20
Tyskland	15	Eritrea	17

Källa: *archivio.corriere.it*

Vad som också framgår tydligt är den italienska pressens påverkan av det fascistiska styret i landet och dess påverkan av Nazi-Tyskland. Jag har inte kunnat finna någon särskild rapportering som vi såg i det svenska materialet som behandlar förföljelsen av judar under ”kristallnatten” i november 1938. Det italienska narrativet följer det tyska om mordet på den tyska ambassadören i Paris som orsak till ”åtgärderna” och det beskrivs som en spontan och folklig protest mot mordet på ambassadören och inte som en organiserad attack från nazistpartiet.

” De antisemitiska demonstrationerna fortsätter över hela riket (Tyskland avses här, författarens kommentar) som en reaktion mot attentatet i Paris...Samtidigt meddelar redan i dag Berlins polischef, med anledning av attentatet i Paris, resultaten av en omfattande aktion som inletts i rikets huvudstad för att beslagta vapen från judarna. Ytterligare åtgärder skall enligt uppgift snart vidtas mot utländska judar som är bosatta i Tyskland.”¹⁶⁶

Tidningen La Stampa tydliggör på sin hemsida att rapporteringen under andra världskriget var anpassad till regeringens ståndpunkter, vilka huvudsakligen kom från officiella kommunikéer. Att Corriere della Sera har samma typ av rapportering framgår av ovanstående citat men också att tidningen påverkades av myndigheterna redan innan andra världskriget. Vi lämnar mot bakgrund av ovanstående ytterligare kommentarer om begreppet terrorism för 1930-och 1940-

¹⁶⁶ *Corriere della Sera* 10 november 1938

talen i den italienska pressen. Situationen bekräftar den tidigare diskuterade problematiken med ideologi omkring begrepp som terrorism.

Under 1950-talet ser vi tydligare än i det svenska materialet där olika typer av uppror mot kolonialmakter gör sig gällande. Detta gäller länder som Algeriet, Marocko och Kenya. Mycket av rapportering gällande Frankrike och Italien i tabellen ovan är också kopplat till samma företeelser där attentat utfördes på fransk eller italiensk mark.

En för Italien mer specifik företeelse som gör sig synlig är ”neo-fascistisk” terrorism, där olika grupper utförde eller misstänktes utföra olika typer av våldsdåd. Under 1950-talet finns knappt 700 artiklar om olika händelser och förlopp om grupperingar, rättegångar och olika våldsdåd. Inte alltid beskrivna specifikt med ordet terrorism men ändå med den betydelsen; ”...inleddes i morse rättegången mot trettiosex unga män, varav många var medlemmar i M.S. I.,¹⁶⁷ vissa anklagade för försök till återupprättande av det fascistiska partiet och för att ha försvarat den tidigare regimen, andra för ett stort antal bombattentat.”¹⁶⁸

5.6 Sammanfattning perioden 1920–1960

Perioden visar på en ökad politisering av begreppets användning. Genom de ökade politiska oroligheterna i vår omvärld under 1930-talet och framåt får – eller skapas - nya användningsområden. Under andra världskriget får de italienska nyhetsmedierna en roll som myndigheternas verktyg för propaganda, vilket gör det vanskligt att användas som historisk källa, eftersom resultatet är givet på förhand.

Vi ser också en fortsatt bred användning av begreppet i svensk press, också för fredliga och ”civila” förhållanden. Möjligen kan en smalare mer modern tolkning av ordet som revolutionär företeelse skönjas tydligare mot slutet av perioden.

Dådet mot tidningsredaktionen för Norrskensflamman ges tidigt epitetet ”terrorism” jämfört med hur attentatet mot Amalthea beskrevs 32 år tidigare. Initialt ser vi också en skillnad mellan vänsterorienterade tidningar och borgerlig press hur dådet beskrevs.

¹⁶⁷ M.S.I. - Movimento Sociale Italiano – var ett nyfascistiskt parti i Italien, grundat efter andra världskriget

¹⁶⁸ *Corriere della Sera* 11 oktober 1951, s. 4

Under 1950-talet ser vi framförallt i italiensk media ett tydligt ökat användande av begreppet terrorism för att beskriva utvecklingen i länder där olika typer av uppror mot kolonialmakter gör sig all mer gällande, som ligger i linje med tidigare forskning.

I nedanstående bild kan en illustration ses av bruket av begreppet så som författaren fångat det i det digitala verktyget Wordcloud.¹⁶⁹

Figur 2. Sammanställning av de mest förekommande orden 1920–1960 i ett så kallat Word Cloud, där storleken på texten visar frekvensen av begreppen. I denna bild är också länder som nämns inkluderade.

Källa: Appendix II

¹⁶⁹ <https://www.wordclouds.com>

6. Slutdiskussion och analys

Undersökningen visar hur begreppet terrorism använts och utvecklats under åren 1870–1960 och hur begreppet konstruerats och använts i den samhällsliga mediala rapporteringen.

Vidare görs med vissa jämförelser med italiensk press under samma period.

Under den första delen av undersökningsperioden, 1870–1920 utreds hur olika former av ordet terrorism börjar etableras redan under 1870-talet, för att bli allt vanligare i samband med politiska oroligheter under 1880 och framåt, där vi ser att både anarkismen och nihilismen används synonymt med terrorism. En skillnad därvidlag skulle kunna vara att när både anarkismen och nihilismen hade en form av ideologisk idé och revolutionär tanke – ett mål – saknas det när det gäller terrorism. *Terrorism är i det sammanhanget ett medel, inte ett mål.*

Undersökningen kan också bekräfta tidigare forskning med två tydliga vågor av terrorism starkt kopplade till Ryssland; en runt 1880 och en andra runt 1905. Rapoport och flera forskare talar om hela denna period som en våg; den anarkistiska vågen. *Frågan är om man inte borde dela upp den i flera mindre vågor?* Exempelvis en rysk våg och en internationell.

En ytterligare slutsats som kan dras av det använda källmaterialet är att *begreppet terrorism börjar etablera sig tidigare i svensk press jämfört med vad tidigare forskning visat.* Studien visar att användningen i det svenska pressmaterialet börjar tillta redan i början av 1870-talet och används för att beskriva politiskt våld och hot. Redan under 1880-talet skulle man kunna betrakta begreppet som relativt vanligt förekommande. Analysen av artiklarna i appendix I visar att begreppet användes brett både geografiskt, för att beskriva den politiska utvecklingen i olika länder, men också med en semantisk bredd som tidigt innefattar våldsrelaterade och icke-våld inom såväl det politiska/militära som det ”civila” delarna av samhället. *Termen terrorism börjar få en allt bredare betydelse* där det används för att beskriva ogillande, olika former av ”mobbing”, trakassering och konkurrens inom flera icke-politiska och icke-våldsammanhang samt inom kulturens område.

De undersökta källorna demonstrerar dessutom hur begreppet terrorism dels är tydligt sammanlänkat med konfliktytor och händelser i vår politiska omvärld och dels den breda ”civila” användning som finns.

Vi ser begreppet användas vid:

- Förföljelse av medborgare i olika länder där det sker en framväxt av autoritära/diktatoriska ledare.
- Politiska konflikter mellan länder.
- Militära konflikter mellan länder.
- Nationella politiska konflikter
- Revolutionära aktiviteter och folkliga uppror.
- Civilt orienterade aktiviteter utan direkt koppling till fysiskt våld.

Den gemensamma nämnaren här förefaller vara ordet konflikt. I samtliga sammanhang det använts föreligger någon form av konflikt mellan individer, grupper eller nationer. Inte sällan används begreppet för att "beskylla" någon för orättfärdiga eller onda handlingar. Begreppets användning är därför mycket starkt sammankopplat med avsändarens åsikt om en viss händelse eller process. *Detta ligger i linje med Kosellecks och Spencers tankar om kontext och social situation*, vilket berördes under teoriavsnittet. Man noterar också begreppets ideologiska och känslomässiga aspekt. Termen terrorism, eller varianter därav, används för att beskriva olika skeenden av olika "politiskt" färgade tidningar. Det framgår tydligt när tidningar till vänster på den politiska skalan talar om "vit" terror mot socialistiska eller kommunistiska rörelser och när andra tidningar till höger på samma skala, diskuterar "röd" terror när kommunistiska länder förföljer politiskt oliktankande medborgare.

Begreppets ideologiska och politiska känslighet bidrar till dess komplexitet med därmed också till svårigheten att objektivt forska om dess användning. Så länge pressen i allmänhet är oberoende av den politiska makten (regeringarna) kan man hantera det genom att belysa olika delar av det politiska spektrat. Det blir dock mer komplicerat som vi ser i de italienska tidningarna under andra världskriget då deras roll blev att vara regeringens propagandaverktyg. I fallet La Stampa finns det uttalat på deras historiska arkivs texter och när det gäller Corriere della Sera finns det inte uttalat men framgår tydligt av hur artiklarna skrivits. Det problemet, som också berörs under forskningsläget, är svårt och även om någon enkel lösning inte finns tarvar det till eftertanke och kanske ytterligare utredning.

Vid en jämförelse med Koselleck och hans forskning om begreppet revolution som dels fick en helt annan betydelse – från cirkulärt till linjärt - dels blev mycket bredare i sin användning, kan man se likheter i utvecklingen mellan begreppen revolution och terrorism. Utvecklingen som begreppet revolution genomgick var omfattande då det gått från att representera en

återkommande rörelse till att bli vad Koselleck kallar ett *kollektivt singularis* som innefattar alla revolutionära förlopp, och att det parallellt kommit att innebära både fredliga och våldsamma förlopp. Vad gäller terrorism sker också en breddning och även om jag inte går så långt att man kan kalla det ett kollektivt singularis, ser vi ändå en förskjutning i hur det använts. Först och främst att det gått från att enbart representera en stat och dess förtryck av medborgarna till att få ett släktskap med begreppet revolution genom att också representera våldsamt uppror mot en stat eller myndigheter. Släktskapet skulle kunna karaktäriseras som att terrorism kan vara ett medel för att skapa och genomföra revolution. För att skapa bättre förståelse för dessa begrepp vore det forska mer inom detta område och kartlägga detta semantiska fält och få en bättre förståelse för fler ord som tillhör samma "släkte" och deras inbördes användning och utveckling.

Till ovanstående diskussion om ideologi och begreppets semantiska fält kan man också lägga begreppet *statsterrorism och svårigheten med det underbegreppet*. Vi ser i ett flertal artiklar där olika stater beskylls för terrorism, men där det inte är möjligt att i varje enskilt fall objektivt konstatera om det är frågan om statsterrorism. Begreppet terrorism är svårt att betrakta objektivt, men möjligen är statsterrorism ännu vanskligare ur den synvinkeln. Det används både vid nationella konflikter men också vid rent militära konflikter mellan länder.

Vi ser också under perioden en ökad användning i fredliga sociala sammanhang där det fortfarande finns en konflikt men där inget direkt eller indirekt våld förkommer. Jag tycker mig kunna skönja en minskad "civil och icke-vålds relaterad" användning från 1930-talet och framåt, men detta är också något som skulle kunna studeras mer. Kunskapen om begreppet skulle kunna tjäna på att mer i detalj kartlägga om och när den användningen minskade.

Kosellecks tankar om den så kallade sadelperioden, eller moderingsprocessen, och i denna process begreppens *demokratisering, temporalisering, ideologisering och politisering*, är menar författaren, tillämpbar i stora delar på denna undersökning om terrorism. Vi ser exempel på hur begreppet terror(-ism) både demokratiserats genom ett ökat användande, vi ser en stark koppling till ideologisering och undersökningen visar hur begreppet politiserats genom hur begreppet använts av olika avsändare med politiska avsikter. Den tidigare citerade artikeln från 1927; "Ordet terror är i våra dagar ett mycket omtyckt ord... håller på att vinna terräng i denna de uppjagade inbillningarnas epok. Det finns många sorters terror..." är belysande för hur

populärt begreppet blev.¹⁷⁰ Undersökning visar också en stor ideologisk skillnad på hur olika tidningar med olika politisk inriktning uttrycker sig om samma händelser; där vänsterorienterade tidningar talar om ”vit terror” skriver borgerliga om ”röd terror” vid flera nationella konflikter.

Sammantaget fördjupas kunskapen och ger nya perspektiv på det större sammanhanget. Detta öppnar för vidare forskning, eftersom undersökningens resultat bekräftar och nyanserar tidigare tolkningar. Kungliga bibliotekets tidningsdatabas utgör en enorm källa till historisk kunskap. Användbarheten hade blivit än större om nya sök-och analysverktyg skulle skapas. Kunskapen om begreppet terrorisms historiska utveckling skulle kunna bli djupare och bredare genom mer detaljerad närläsning av en kortare tidsperiod och / eller mer omfattande statistiskt urval och bearbetning. Därmed skulle också opartiskhet i urvalet kunnat uppnås och därmed en bredare och säkrare plattform från vilken slutsatser skulle kunna dras.

¹⁷⁰ *Dagens Nyheter* 4 februari 1927

7. Sammanfattning

Denna begreppshistoriska studie har undersökt begreppet terrorism och olika variationer av ordet i svensk och italiensk press under åren 1870–1960.

Undersökningens utgångspunkt är den forskning som bedrivits inom terroristforskningen i Sverige och internationellt och syftet med studien är att ge ett längre historiskt perspektiv på begreppet terrorism och hur begreppet konstruerats och använts i den samhälleliga mediala rapporteringen.

Den teoretiska basen och inspirationen för undersökningen har varit Reinhardt Koselleck och hans tankar om begreppshistorisk forskning. Undersökningen har visat att Kosellecks tankar om begrepps *demokratisering*, *temporalisering*, *ideologisering* och *politisering* är applicerbart på föreliggande undersökningsområde och på olika tidsperioder. Även Kosellecks forskning om begreppet revolution har använts som jämförelse.

Metoden som använts är en kombination av fjärrläsning och närläsning. Genom att söka i databaserna för Kungliga Bibliotekets tidningsdatabas och dagstidningarna *Corriere della Sera* och *La Stampa*, och därefter statistiskt bearbeta och analysera ordets frekvens och användning, har en förståelse för begreppets utveckling över tid och på ett högre plan förvärvats. Genom närläsning av drygt 300 artiklar under hela tidsperioden har en djupare kunskap om hur begreppets använts och förändrats förvärvats.

Undersökningen har visat att begreppet etablerades i svensk press tidigare jämfört med föregående forskning, samt att begreppet tidigt hade många betydelser i ett brett spektra av situationer. Undersökningen visar också att det använts när det föreligger någon form av konflikt mellan individer, grupper eller nationer. Vi ser också hur starkt ideologiskt ett begrepp kan vara där användning är mycket starkt sammankopplat med avsändarens åsikt (eller avsikt) om en viss händelse eller process.

KB:s tidningsdatabas med sammanlagt över 2000 titlar utgivna under 400 år utgör en enorm källa till kunskap om ord, begrepp och språkbruk. Kunskapen om begreppet terrorism kan sannolikt utvecklas ytterligare exempelvis genom mer detaljerad närläsning av en kortare tidsperiod och/eller mer omfattande urval och statistisk bearbetning av datan.

8. Appendix

8.1 Appendix I – Artikelcitat 1870–1920

#	År	Land	Citat - Text - Sammanhang	Källa
1	1870	Frankrike	Pariskommunen - "Ju mera det terroristiska partiet lyfter hufvudet, desto svagare visar sig regeringen;"	Stockholmsposten 1870-11-02
2	1870	Frankrike	Pariskommunen - "Den republikanska regeringen i Paris finnes redan tillgripa terroristiska medel - säger "Berlinske Tidene".	Stockholms Dagblad 1870-09-12
3	1870	Frankrike	Pariskommunen - "...terroristiska artiklar, tillika med andra socialdemokratiska partiledare..."	Arboga Tidning 1870-09-27
4	1871	Frankrike	Pariskommunen - "Det visar sig tydligt att operationernas misslyckande framkallat bestörtning bland insurgenternas ledare...Kommunalrådet...utfärdade...ett dekret, enligt hwilket alla män från 17 till 27 år skulle ingå i de upproriska regementena. Detta dekret väckte den djupaste sensation hos befolkningen. Man måste med våld släpa nationalgardisterna ut hur husen till striden, och insurgenterna hålla wakt på bangårdarne, för att hindra wapenföra personer från att resa. Utvandringen är dock i starkt tilltagande. Icke nöjande sig med denna terroristiska åtgärd, ..."	Gefleposten 1871-04-10
5	1871	Frankrike	Pariskommunen - "...under dessa stå de teoretiska terroristerna, plagiatörerna av Robespierre..."	Nya Dagligt allehanda 1871-05-19
6	1872	Kuba	"Det sorligaste och tillika det för framtiden mest olycksbådande är, att hufvudstaden på "Antillernas perla" skall vara till den grad i ett terroristiskt och blodtörstig bands våld, att det ej finnes någon skranka eller något värn mot det mest oerhörda barbari."	Kalmar 1872-01-10
7	1873	Österrike-Ungern	F.d. ministern Herbst och hans förtrogna vänner synas med den tyska landtdagsklubbens bistånd utöfva ett oinskränkt och terroristiskt våld öfver hela det tyska partiet i Böhmen."	Nya Dagligt allehanda 1873-04-18
8	1874	Spanien	För övrigt ser man att regeringen i Madrid genom terroristiska åtgärder söker skrämman carlisterna."	Post-och Inrikes Tidningar 1874-07-30
9	1874	Italien	Italien, Ravenna - "Det gäller tjugotre skurkar, hvilka från 1865–1871, således i hela sex år, terroriserade Ravenna med penningutpressningar, hot och mord...Han bekände, att bandet de första åren hade arbetat på att organisera sig och förskaffa sig ett terroristiskt herravälde öfver staden..."	Aftonbladet 1874-10-16
10	1874	England	För öfvrigt söka kol-och jernarbetarne, som i fjol woro de ifrigaste att uppskrufwa abetesprisen, ännu på flera ställen genom terroristiska åtgärder att förhindra lönernas nedsättande."	Illustrerad Landbrukstidning 1874-0-11-28
11	1875	Sverige	Deremot torde både allmänheten och pressen tyckt sig i Aftonbladets i fråga varande uppträdande igenkänna, icke radikalismen, utan dess oäkta broder terrorismen, och det är under denna man i vårt land icke vill under någon form tillåta.	Kalmar 1875-01-05

12	1875	USA	General Sheridan har sändt krigsministeriet ett annat telegram, i vilket han uppger, att terrorismen i Louisiana, Mississippi och Arkansas skulle kunna krossas och ordning och lugn återställas, om man häktade och anställde rättegång mot ledarna för den beväpnade Hvita ligan. (The White League, also known as the White Man's League, was a white paramilitary terrorist organization started in the Southern United States in 1874 to intimidate freedmen into not voting and prevent Republican Party political organizing.)	Aftonbladet 1875-01-12, Lunds Weckoblad, Östgöta Correspondenten
13	1875	England	Omsider beslöt församlingen med 57 röster mot 33 att tillsätta ett utskott, som skulle undersöka de af Cremer väckta beskyllningarna mot Macdonald och Burt. Det är svårt att fatta hvad detta skall kunna gagna arbetarnas sak; ett sådant utskott är under alla förhållanden ett bevis på otacksamhet, misstänksamhet och böjelse för terrorism från arbetarnas sida,	Post-och Inrikes Tidningar 1875-02-03
14	1875	Italien	Maffian i Italien - Palermo, hufvudorden för den rikaste provinsen på Sicilien, ordentligt terroriseras af maffian.	Aftonbladet 1875-05-25
15	1875	Sverige	Den lokala beväringens organisation på Gotland - Det är fullt antagligt, att detta väsentliga förbehåll af Gotlands menigheter gjordes i syfte att dermed starkt betona den frivillighetens grund, hvarpå hela institutionen ytterst hvilat, och till en nödig motverkan af möjligen befarad terrorism från det högre befälets sida.	DN 1875-06-08
16	1875	Tyskland	Anmärkas bör, att i 3-4 af de största väfverierna, som hvardera sysselsätta några hundra arbetare, hafva arbetarne återkommit och å nyo börjat arbeta efter att ha slitit sig från den terroristiska strikesföreningen.	Tidning för Wenersborgs Stad och Län 1875-07-22
17	1875	Danmark	För öfrigt framkomma de tyska tidningarna i dessa dagar med så lögnaktiga uppgifter, som att danskarne utöfva terrorism i Slesvik; genomdrifva valen till riksdagen genom våldsamt och fötryck o.s.v....	Fosterlandet 1875-07-24
18	1875	Sverige	Tidningspressens härstädes inblandning i frågan om bankiren Cervins försättande i konkurs eller icke i konkurs synes oss ega ett nästan väl starkt utpregladt tycke af förmyndarskap, att icke säga rent ut terrorism gent emot de borgenärer...	Fäderneslandet 1875-11-20
19	1876	Bulgarien	Det är begripligt att dessa tilldragelser stegra jäsningen i sinnen. De fredsälskande bulgarerne äro bekymrade för terroristiska tilltag af sina landsmän	Nya Dagligt allehanda 1876-05-16
20	1877	Sverige	Andlig debatt - Under den stora frikostigheten med alla dessa löften, wisades likväl i tillämpningen en sträng begränsning, så att ingen, som ej instämde i dessa älsklingsatser, ansågs vara en sann kristen. Ja en evangelisk terrorism, eller skräckregering war slutligen på god väg att utbildas.	Wermlands allehanda 1877-01-18
21	1877	Tyskland	Tyskland - debattinlägg om valsistem - Deremot vill den liberala tidningen icke vara med om att införa öppen omröstning, emedan den gifver tillfälle till så mycken terrorism.	1877-02-03
22	1877	Turkiet	En kungörelse är utfärdad, hwari alla och en hwar, som skriftligen eller muntligen utsprider falska rykten, enligt den nya författningen bestraffas med landsförvisning. Denna terrorism, som gör stämningen än mer ohygglig, har troligen sin orsak dels deri, att man will fördölja sultanens sjukdom, dels emedena missnöjet är så starkt i tilltagande, att man befarar demonstrationer till förmån för Midhat Bascha	1877-02-24
23	1877	Italien	Sicilien - många artiklar under 1877 Rövvarhöfdingen Leone. Som bevis på den terrorism maffian utöfvar berättas följande...	Nya Dagligt Allehanda 1877-03-23
24	1877	Bulgarien	...detta svaga och ömkliga försök till resning i det förslafvade, terroriserade och modlösa Bulgarien endas skola åtföljas af dåd, till hvilkas full beskrivande ingen ordbok kan lemna tillräckligt betecknande ord,	1877-03-29
25	1877	Sverige	Nej landtmannapartiet har fällt sin egen dom, och enda följden af dess beslut torde bli, att alla representanter som icke vilja låta terrorisera sig af en klass, hvars innersta bevekelsegrund så påtagligen...	GP 1877-04-24

26	1877	Sverige	Hr ridderstad var medarbetare i Aftonbladet under Lars Hiertas tid. Lars Hierta var den svenska tidnings-skandalens fader. Han och hans medarbetare, ibland dem hr Ridderstad, utöfvade den största terrorism mot landsortspressen.	Flygposten 1877-06-02
27	1877	Frankrike	...man håller ett vaksamt öga på allt, som yttras om regeringen på offentliga ställen, med ett ord ett verkligt försök till införande af ett terroriseringssystem.	Gotlands Allehanda 1877-06-19
28	1877	Turkiet	Ryssland - Turkiska trupper krig på Balkan - Slaget vid Plewa. ...böra framhållas hvilket skadligt inflytande den slaviska pressen utöfvar på armébefälet genom sin storordighet. Denna terrorism...	DN 1877-08-01
29	1877	Sverige	Hundskatt eller inte - det är frågan...den stora majoriteten af skattskrifne icke behöfwre låta terrorisera sig af en minoritet hundegare.	Sundsvalls Tidning Norrländska Korrespondenten 1877-11-08
30	1877	Sverige	Stockholms spårvägar...Det kan ej vara meningen eller ens tillåtet att genom något slags "terrorism" och genom...	Nya Dagligt Allehanda 1877-12-07
31	1878	Turkiet	Man säger att Turkiet är nödvändigt för de engelska bankirerne, köpmännen och fabrikanterna, som inkomstkälla för de magyariska parasiterna, som stödjepunkt i terroriseringen av slaverne, för påfven, som motvigt mot den grekisk ortodoxa kyrkan, för vestra Europa som en mur mot utbredandet af ryska handels-, sjö-och krigsmakt. ...Turkiet är, med en blott fingerad sjelfständighet, ett verktyg för vesterländska exploiterandet af Orienten.	Citat ur tidningen Petersburskija Wädmosti i Öresundsposten 1878-02-16
32	1878	Sverige	Musikföreställning - Hettan i hennes toner, sjelfva överdriften i hennes spel tala till den exklusiva, terroristiska nationalkänslan i publikens bröst.	DN 1878-05-31
33	1878	Tyskland	Mordförsök mot Kejsar Wilhelm...för den uppjagade föreställningen om de våldsamma sociala omhvälfningskrafter, hvilka arbeta inom den stora massan och hota med terroristiska dagar?	GP 1878-06-06
34	1878	Tyskland	Det socialdemokratiska partiet har för länge sedan på hela sin front öfverskridit denna gräns. Den har med våld förhindrat hvarje icke-socialistisk meningsyttring...lärt att skatta sin egen makt allt högre. Det har fått smak för terrorisering.	GP 1878-06-11
35	1878	Polen	Om Ryssland i Polen. Fortsättningen af den traditionella politik; som genom blodiga och våldsamma dåd tvang två millioner uniater att öfvergifva sin religiösa tro, har organiserat massakrerna i Human och Warschau under Suwofoffs överinseende. Att följa den mongoliska traditionen och samtidigt inför Europa spela befriarens roll, att beskydda för att infalla och annektera, det har alltid varit den stråt, på hvillken Ryssland vandrat. Hufvudsakligen sedan 1863 har terrorismen antagits såsom medel för att regera;	Öresundsposten 1878-07-11
36	1878	Bosnien och Herzegowina	Sedan de fasta punkterna i Posavina den ena efter den andra fallit och de kejsrerliga trupperna i triumf framträngt till Bjelina och Vischegrad, har en märkvärdig förändring försiggått i Sjenitza. Alla utifrån kommande muhamedaner ha mest nattetid försvunnit. Man fruktade begen Sarits' terrorism, då han sökte med blodig hand vidmakthålla motståndet...	Svenska Tidningar 1878-10-24
37	1878	Bosnien och Herzegowina	En rask lösning af Österrikes militära uppgift hade, sade kejsaren, befriat Bosnien och Herzegowina från insurgenternas terrorism och gjort det möjligt...	Sundsvallsposten 1878-11-14
38	1879	Uruguay	Lyckligtvis gör guvernören processen kort, om en af desse bravos faller i händerna på hans förträffligt inöfvade polis. Hans regeringsmetod är terrorismen...	Nya Dagligt Allehanda 1879-03-11
39	1879	Ryssland	Alla dessa plakater äro tryckta med röda bokstäfver och ha i spetsen den gemensamma devisen: "Terrorism för Terrorism"	Norra Hallands Tidning Vestkusten 1879-04-26
40	1879	Ryssland	Ryssland Nihilismen...anställer hon dock genom brandanläggningarna ej mindre svår skada. Genom sin förfärliga terrorism har sammansvärjningen wunnit så mycket till sin fördel...	Ystad Tidning 1879-06-20

41	1879	Irland	...samhället terrorisera af hemliga sällskap	GP 1879-07-29
42	1879	Irland	Den agrariska rörelsen på Irland...kort sagdt en hemlig terrorism utbreder sig öfver hela landet.	Nya Dagligt Allehanda 1879-10-20
43	1880	Ungern	Terrorisera den offentliga meningen - Denna sak tyckes sedan ha blifvit en fråga af politisk betydelse och har i synnerhet framkallat den häftigaste rörelse i den ungerska hufvudstadens literära och journalistiska krets, hvilka beteckna baron Majthenyis uppträdande som ett försök att terrorisera den offentliga meningen...protest mot den terrorism, som Casinoklubben tillåtit sig mot pressens yttranderätt.	Sydsvenska dagbladet 1880-01-17
44	1880	Frankrike	...vid begagnandet af deras oinskränkta makt i provinsen, och till den likaså beryktade 16: Bulletin de la République af terroristisk stil...	GP 1880-01-22
45	1880	Ryssland	Ryssland Nihilismen - Partiets terroristiska verksamhet. Den terroristiska verksamheten - heter det - som består i....	GHST 1880-02-09
46	1880	Ryssland	Nihilisten Deutch - Själv mord i det hemliga tryckeriet i S. Petersburg. Den oerhörda af detta parti utöfvade terrorismen...	Stockhols Dagblad 1880-02-13
47	1880	Ryssland	I ryska tidningar har flera gånger framhållits att den nihilistiska terrorismen	DN 1880-03-18
48	1880	Frankrike	Det berättas för öfrigt redan, att några kongregationer, såsom Benedictinerne...äro benägna att framlägga sina statuter för regeringen och begära laglig auktorisation, medan detta bestrides från annan sida och det påstås, att nämnda andliga corporationer stå allför mycket under jesuiternas terrorism för att kunna fatta ett sådant försonligt beslut.	Sydsvenska Dagbladet 1880-04-14
49	1880	Tyskland	Endast organisationen af näringsväsendet, d.v.s. arbetets organisation kunde åstadkomma en verklig lösning af den sociala frågan. Gent emot den socialisterna tillvitade terrorismen hänvisade Liebknecht...	Smålandsposten 1880-05-11
50	1880	Ryssland	Ryska Nihilisterna...deras terroristsystem...	Nya Vexjöbladet 1880-06-17
51	1880	Irland	Skräckväldet i Irland...Redan förut had försök gjorts att utöfva skräckvälde öfver arbetarne. Såsom förut meddelats ha poliskonstaplarna fått sträng befallning att skingra alla folksamlingar, som gå ut på att fatta terroristiska beslut.	GP 1880-10-07
52	1880	Irland	Terrorism som utöfvas i Irland	Nya Dagligt Allehanda 1880-10-04
53	1880	Irland	För öfrigt stämma berättelserna från Irland öfver ens deri, att terrorismen efter det senaste mordet är, om möjligt, i tilltagande.	Sundsvallsposten 1880-10-07
54	1880	Irland	...utsatt för laglöshet och terrorism. Landtligans ledare dominerade...	Stockholms Dagblad 1880-10-15
55	1880	Irland	I Irland lärer lida mycket af jordligans terrorism.	Hudiksvallsposten 1880-10-27
56	1880	Ryssland	I medlet af 1878 började ur sist nämnda parti en ny grupp afsöndra sig, som kallade sig terroristpartiet...	Stockholms Dagblad 1880-11-13
57	1880	Tyskland	Judefrågan i preussiska deputerade kammaren - Dep. Bachem frågade, huru framstegspartiet kunna besluta sig till att göra interpellationen. Tal. Påpekade bland annat den judiska pressens terrorism genom utspridda osanningar om ofog mot israeliterna.	Nya Dagligt Allehanda 1880-11-25
58	1880	Irland	Den olycklige kapten Boycott sjelf, som nu lemnat sitt hem, har ända till Dublin följts af de osynliga terrorism. Han tänkte stanna der några dagar på resan till England...hotellet där han bodde förklarade att han ej längre kunde hysa honom i följd af mottagna hotbref. <i>Not - Charles Boycott, född 12 mars 1832, död 19 juni 1897, var en brittisk egendomsförvaltare i County Mayo på Irland. Han motsatte sig starkt de krav på jordbruksreformer som genomdrivits av Irish Land League 1879-1881. Boycott, som arbetade för earlen av Earne, hade som uppgift att samla in höga hyror från de fattiga arrendatorerna.</i>	Stockholms Dagblad 1880-12-18

59	1881	Ryssland	Detta nya brottsliga sällskap tillhör det mest extrema terroristiska partiet. I programmet...fabriksterrorism, politiska terrorismen	GP 1881-02-21
60	1881	Ryssland	Sydryska arbetareförbund - dess yttersta terroristiska fraktion - Det Socialistiska partiet - En tidning i Kiew meddelar innehållet af den ofvan nämnda revolutionära arbetareföreningens program, som går ut på att följa det i Irland med framgång tillämpade terroriseringssystemet med brandanläggningar, våldhandlingar och hemliga mord.	Karlshamns Allehanda 1881-02-16
61	1888	England	England London - Stor förskräckelse har uppstått i London. I Whitechapel och Eastend, der mordnen blifvit begångna, herskar fullkomlig terrorism, många butiker äro stängda..." (Jack the Ripper!)	Hvetlanda Tidning 1888-10-05
62	1890	Brasilien	...att militärdiktaturens framfart i Brasilien sannolikt i en mycket snar framtid skall giva anledning till terroristisk anarki...	Skånska Aftonbladet 1890-01-07
63	1900	Frankrike	Klerikalismen i Frankrike. De äro utbredda öfver hela Frankrike och omsluta landet som en ofantlig spindelväf. Genom terrorismen i sina andliga och makten i sina ekonomiska medel hafva de faktiskt bildat en stat i staten.	Sollefteåbladet 1900-02-09
64	1907	Ryssland	Ryssland - Socialrevolutionära partiet - Paus i terroristiska uppträdanden. Terrorismen är det enda vapnet i striden mot regeringen	Ölandposten 1907-01-01
65	1907	Tyskland	Den socialdemokratiska terrorismen i Tyskland - Meddeleandena i pressen om socialdemokratiens våldsdåd fortfora...hvilken kom socialdemokratien till del vid senaste valen stegrat fanatismen i kretsar av revolutionära fanatiker. Men denna terroristiska metod...ohejdad terrorism genom bojkott och brutalt våld...	Svenska Folkbladet 1907-01-02
66	1907	Frankrike	De parisiska apacherna - Dagligen inberättas flera råa, blodiga handlingar af de fruktade apacherna, hvilka terrorisera orterna omkring den franska hufvudstaden...	Aftonbladet 1907-01-03
67	1907	Ryssland	Mordet på polisprefekten i St. Petersburg...att den alltjämt obekante terroristen aflossat ett enda skott	Aftonbladet 1907-01-08
68	1907	Ryssland	Den revolutionära terrorismen i...	SvD 1907-01-08
69	1907	Tyskland	Socialisternas nederlag i Tyskland. Däremot har det med kraft uppträdt emot det socialistiska tyranniet och efter bästa förmåga sökt skydda både arbetare och arbetsgifvare mot den socialistiska terrorismen	Hvetlanda tidning 1907-02-02
70	1907	Frankrike	Korsikas förnämste röfvarhövding död...fly till bergen vid Bastia, där de båda bröderna uppehöll sig i 48 år och terroriserade provinsen...	SvD 1907-03-01
71	1907	Tyskland	...ohejdad terrorism...afhångiga folkklasserna skola pressas in under terroristiskt högtryck...	Göteborgs Aftonblad 1907-02-28
72	1907	Sverige	Sandö Sågverk Kramfors - I öfrigt må såsom ett bevis på det terroristiska tillstånd som råder vid Sandö...	Hvetlanda tidning 1907-05-15
73	1907	Schweiz	Terroristdåd i Zurich - en bomb exploderade	Göteborgs Aftonblad 1907-06-05
74	1907	Sverige	Postrånet i Skåne...Ty om terrorismen kan alltid sägas, att den avskaffar det enskilda, men lämnar det allmänna orubbat.	Brand 1907-07-06
75	1907	Ryssland	...inträngde 10 terrorister...juvelerarbutik...och röfvade briljanter till ett värde af...	Nya Wermlandstidningen 1907-07-11
76	1907	England	Rysk anarkistkongress i London...En plan för ett nytt terroristiskt fälttåg samt frågan om upprättande af en centralbyrå för spridande af anarkistisk litteratur.	GHST 1907-07-12
77	1907	Indien	Européhatet i Indien - På flere ställen ha dessa frivilliga uppträdt dominerande och terroriserat befolkningen	Ljusdals tidning 1907-07-19
78	1907	Sverige	Reseintryck i Sverige - Gud bevars, mannen snarkar, och det gör han e j med vilja, han ligger oskuldsfullt och sofver. Låt honom för all del terrorisera hela tåget...	SvD 1907-10-12

79	1907	Sverige	Skall automobilspporten, som i och för sig ju kan vara till nytta, värligen längre få bedrivas så som nu sker i vårt af pojkar terroriserade land...	GHST 1907-10-18
80	1907	Ungern	Ungern Storstrejk...och den öppna röstningen vållar ändlösa knep och terrorism.	Motala Tidning 1907-10-23
81	1907	Sverige	Terrorismens och masstyranietts ande - Hos socialdemokraterna främträder...en hänsynslöshet...Karlstad biograf bojkottad...dess ägare...yttrat häftiga ord om partiet...Det är terrorismens ande i sådant, masstyranietts ande, som vill se all träla under majoritetens herravälde.	Trollhättans Tidning 1907-12-10
82	1907	Tyskland	Den socialdemokratiska terrorismen - socialdemokratiska våldsdåd ...stegrad fanatismen i kretsar af revolutionäre fanatiker, Men denna terroristiska metod...	Svenska Folkbladet 1907-01-02
83	1908	Sverige	En rysk terrorist häktad i Stockholm - Wladimir Kruschinsky...deltagarne i terroristöverfallet	Arbetet 1908-01-22
84	1908	Spanien	Bombattentat i Barcelona - Alla hittills mot den terroristiska rörelsen i Barcelona...	Göteborgs aftonblad 1908-02-19
85	1908	Polen	Kampen mot terroristerna i Polen. Sex terrorister ha på lördagen afträttats i Lodz.	Stockholmstidningen 1908-04-13
86	1908	Spanien	Mot terrorismen och pressen i Spanien - För senaten har framlagts ett lagförslag, som enligt uppgift skall rikta sig mot terroristerna...mera än mot terroristerna synes...vara riktat mot pressen	1908-05-02
87	1908	Montenegro	...regering anklagar serberna för att underblåsa den terroristiska agitationen inom furstedömet...	SvD 1908-06-01
88	1908	Sverige	Sverige - Amalthea - Förr eller senare måste det ju komma, här som i alla andra länder, någon frukt av den anarkistiska propagandan för den brottsliga och mot arbetarklassens livsinträssen högförrädiska handlingens propaganda - citat ur Socialdemokraten	Norrskensflamman 1908-07-18
89	1908	Sverige	Sverige - Amalthea - Flera skånska tidningar foga till berättelsen om attentatet redaktionella uttalande, hvare den timade händelsen betecknas som en frukt af den anarkistiska agitation som under de senare åren bedrivits i arbetarkretsar.	Svenska Dagbladet 1908-07-14
90	1908	Ryssland	...terroristpartiets vanmakt blifvit klart ådaglagd	Kalmar 1908-07-22
91	1908	Sverige	Kommunarbetaresträjken Denna sträjk har på sina håll blifvit stämplad som ett utslag av syndikalism, af facklig hinkeanism, av den terroristiska fackföreningsrörelse, som predikas i Brand och Nya Folkviljan.	Norrskensflamman 1908-10-10
92	1909	England	London rysk terrorism - två medlemmar af den ryska terroristligan som har sitt hufvudkvarter här i London	GHST 1909-01-26
93	1909	Ryssland	Den afslöjade ryske polischefen - Lopuchins häktning - ...befinnes ha i årtal spelat under täcke med revolutionärer, anarkister, nihilister och terrorister...	Stockholmstidningen 1909-02-04
94	1909	Ryssland	Azeff affären Ryssland	Aftonbladet 1909-02-25
95	1909	Tyskland	Från tyskt håll förnekar man att Tyskland utöfvat någon dylik terroristisk pression i Petersburg	DN 1909-04-01
96	1909	Serbien	I sydslaviska klubben hölls för några dagar sedan ett möte af terroristiska nationalister	Aftonbladet 1909-05-15
97	1909	Sverige	Finska terrorister...även de i Stockholm kända Luoto och Perden ha häktats...för brott i terroristiskt syfte	GHST 1909-08-02
98	1909	Frankrike	...Frankrikes anarkister och terrorister...	SvD 1909-09-16
99	1909	Indien	Fruktan för en allmän terroristisk rörelse bland infödingarne i Indien - mord vicekonunk Minto	Göteborgs Aftonblad 1909-11-16

100	1910	Grekland	Den militära terrorismen triumferar. Allt mer ogenerat uppträder militärlika som den allenahärskande faktorn i Greklands politiska lif.	Stockholmstidningen 1910-01-05
101	1910	Danmark	Teater och Kritik - Köpenhamn - Den gamla stridsfrågan om förhållandet mellan teater och kritik har plötsligt blifvit aktuell i Köpenhamn, teaterförfattarinnan Emma Gad...gjorde ett skarpt angrepp...Fru Gad finner det tragikomiskt att Köpenhamnteatern på detta sätt låta terrorisera sig af en handfull anmälare som anses representera den litterära sakkunskapen...	GHST 1910-01-10
102	1910	Ryssland	Judisk förföljelse i Odessa -General Tolmatscheff...erfarit ur ryska källor, en af de mest aktiva och aggressiva medlemmar af ryska folkets förbund...en vidsträckt ryktbarhet genom sina olagliga åtgärder och genom sitt vilda hat till judarna, i bokstaflig mening terroriserade den judiska befolkningen i Odessa.	DN 1910-01-17
103	1910	Frankrike	Apachernas skräckvälde Paris Så företogo sig några apacher i kommunen Bainville-aux-Miroirs att anfälla trafikerande på vägarna att tvinga dem att till dem utlämna sina penningar. ...radikala medel för att befria trakten från denna terrorism.	Aftonbladet 1910-01-22
104	1910	Bulgarien	Bulgarien - konflikt med Turkiet. I Sofia talar pressen ett hotande språk. ...ungturkarna trots allt arbeta på att åstadkomma en fredlig lösning af Kretafrågan för att kunna använda hela sin energi mot Bulgarien. ...påstår man bringa stora överraskningar, när vid snösmältningen åtskilliga terroristiska hämdorganisationer träda i verksamhet.	Göteborgs Aftonblad 1910-01-27
105	1910	Sverige	Teologisk polemik - Kan kyrkan öfva något gagnande och kraftigt inflytande på vår tid och dess världsåskådning? Lyckligtvis finnes ingen anledning ännu att betrakta den åskådning, som skribenten i fråga framfört...att timmarne snart vore räknade för den kyrka, som de söka terrorisera...	SvD 1910-01-30
106	1910	Sverige	Storstrejksnot - Bemälda Lindqvist har således förklarar, att han och hans stallbröder inom den socialistiska terroristregeringen ämna göra revolt mot försöket att skapa arbetsfrihet och arbetsfrid här i landet	Göteborgs Aftonblad 1910-02-02
107	1910	Ryssland	Katherina Brechkowsky dömd till Sibirien...De terroriserade advokaterna våga inte yppa till pressen vad som försiggick bakom lyckta dörrar.	Arbetet 1910-03-16
108	1910	Argentina	Argentinas rövare...nyligen fångat ett stort rövvarband, som under åratals har terroriserat orten genom sina plundringar och mord.	Östgötaposten 1910-05-13
109	1910	Italien	Svarta Handen öppnar filial i Europa - Den italienska mord-och rövvarband, Svarta Handen, som hittills terroriserat en del amerikanska storstäder...	Göteborgs Aftonblad 1910-07-01
110	1910	Sverige	Styrsö...fiskarungdomens uppträdande emot sommargästerna...det är en skam för kommunens ledande män att låga sin by terroriseras af en handfull ligister.	GHST 1910-09-08
111	1911	England	Asylrätten i England - Vi mottaga icke politiska förbrytare af kärlek till deras förbrytelser, men vi ha en konungafamilj, som är hoss helig, och en regering, hvars lif vi akta, och de är vår allvarliga afsikt att skydda dessa personer mot hvarje moranslag. Att vi erbjuda tak öfver hufvudet åt anarkister, terrorister och nihilister som icke ha någon fristad nnorstades, har sin grund i en ömsesidig öfverenskommelse mellan dem och oss.	Kalmar 1911-01-09
112	1911	Ryssland	Stolypin - I den ryska terrorismens läger har länge rått en påfallande tystnad. Asevs sensationella avslöjande såsom en spion och provikatör av värsta sort var ett svårart slag för de revolutionäre...Nu har tystnaden brutits...	Arbetet 1911-09-19
113	1911	Turkiet	Turkiskt - Italienska kriget Ryktena om missämja mellan araber och turkar, om den turkiska terrorismen mot araberna, om pessimismen i Konstantinopel...	Aftonbladet 1911-11-21
114	1911	USA	Terroristerna i Los Angeles Bröderna MacNamaras planer att förse så gott som hela LA med dynamit för att ge "arbetarnas fiender en läxa"	SvD 1911-12-07
115	1911	Kina	Kinesiska staten bankrutt - förbrytareband terrorisera befolkningen	GHST 1911-12-08
116	1912	Sverige	Märkligt efterspel till Grand Hotel mötet - Amiral Sidner afgår som ordförande i Örlogsmannasällskapet. Uttalar sig i skarapa ordalag mot terrorismen mot oliktankande inom sällskapet.	Stockholmstidningen 1912-01-18

117	1912	Kina	I Mandchuriet befaras snart terrorism komma att utbryta, liksom anarkien utbreder sig alltmer i landet. ...	Aftonbladet 1912-03-06
118	1912	Peru	Indianerna i Putumayo - Hvarje gummistation ledes av en Peruan, som bistås af en väpnade styrka halfblod och några få beväpnade indianer. Dessa terrorisera införingarna som infångas och sedan göras spaka genom svält och prygel...	SvD 1912-03-28
119	1913	England	Fröken Pankhurst...hvars namn redan förut är illa anskrifvet, har ånyo dragit uppmärksamheten till sin person...med en till förryckthet gränsande fanatism förklarat det borgerliga samhället krig för att strax få igenom den kvinnliga rösträtten. ...ha dessa damer åter råkat i häftigt raseri, och fröken Pankhurst anför med stor bravur, i ett flammande tal, hållet efter de värsta terroristiska mönster har hon förklarat att kvinnorna skola slå ut rutor, förolämpa fredliga affärsmän, ända till dess de vilja anropa ministeriet om att gifva kvinnorna den åtrådda rätten. Flera av de krigiska damerna har redan blifvit häktade	Dalpilen 1913-02-07
120	1915	England	Tyskland - England - För att hindra tillförseln av vissa artiklar till Tyskland, har England terroriserat den neutrala handeln.	DN 1915-01-19
121	1915	Sverige	Arbetarepartiets kommunalpolitik - Det är också tydligt att arbetarevalmännens djupa led i huvudstaden gripits av en viss leda inför den terrorism, som den s.k. Radikala falangen satt i scen inom Stockholms arbetarekommun.	Aftonbladet 1915-03-31
122	1915	Sverige	Nöjeslokalen Sveasalen i Luleå - Det är antagligt att ägarne till lokalen icke äro ansvarig för vad som inträffar i annan mån än att de låta terrorisera sig av ett band ur den typiska knubben till flat eftergivenhet.	Norrskensflamman 1915-04-24
123	1915	Tyskland	Må eröfringen af världshegemonien vara skäl nog för Tyskland att terrorisera folken, som i ett eller annat afseende äro i vägen för dess planer.	Kalmar 1915-05-15
124	1916	England	Tyskland - England - Vi måste söka finna medel mot fiendens terroriseringsåtgärder i alla avvikelser från lagar och sedvänjor. Det tryck vi genom vår blockad utöva på Tyskland är icke någon terroriseringsåtgärd till svar på fiendens.	SvD 1916-01-18
125	1917	Finland	Det Ryska våldet i Finland - I själva verket råder där sedan en tid krigstillstånd. Överallt på bebyggda orter och på vägarna förekommer rysk militär. Befolkningen terroriseras, och de undersåtar som fått mistankar mot sig anhållas och bortföras...	Söderhamns Tidning 1917-01-08
126	1917	Sverige	Den opartiska historieundervisningen - Påståendet att den svenska ungsocialismens kampmedel är "dolken och dynamiten", är orättvist, då denna rörelse här i landet icke gått in på terroristiska vägar...	GHST 1917-02-21
127	1918	Ryssland	Bolshevikiska terrorismen - Dessutom började den bolshevikiska regeringen med alla terrorismens medel at tvinga befolkningen i de ryska gränsländerna öfver till bolshevikens lära. Bolshevikernas framfart i Estland, Lifland och Ukrajna är så känd i alla detaljer, att man icke behöfver ge ytterligare bevis härför.	Göteborgs Aftonblad 1918-02-20
128	1919	Finland	Den vita terrorn - De boda borgare, som då samtidigt läste om den röda terrorns gräsligheter i högerens tidningar och om de vitas kulturkamp, skulle troligen göra ganska förvånade ögon, om de du reflekterade över sanningen: i verligheten kostade den röda terrorn i Finland högst ett halvt tusen offer i oskyldigt mördande, medan det är statistiskt ådalagt, att den vita terrorn (som högerpressen förnekade eller inte låtsades om) begick sina mordgärningar i tiotusental.	Arbetet 1919-03-21
129	1919	Tyskland	Spartakisterna i Tyskland - Munchen är fortfarande offer för anarki och terror...Det spartakistiska centralrådet har fängslat 100 ansedda borgare, som skola tjäna som gissland.	Arbetet 1919-04-17
130	1919	Polen	25000 gruvarbetare i strejk - Kattowitz. I dag har arbetet vid ett 20-tal gruvor nedlagts. Hittills har inga terroristiska kravaller förekommit	Arbetet 1919-01-20

8.2 Appendix II – Artikelcitat 1920–1960

#	År	Land	Citat - Text - Sammanhang	Källa
1	1920	Irland	Terrorn på Irland - Irländska transportarbetareförbundet har beslutat att icke lossa ammunition om sådan anländer till Irland...troligen börjat på grund av en raid, som sinnfeinarna företogo mot järnvägsstationen.	GHST 1920-05-21
2	1920	Kroatien	Fascisternas terror i Fiume - Fascisterna har försökt spränga järnvägstunneln och regeringspalatset i luften. Chefen för staten Fiume Zanolla kan icke lämna sin bostad. Ekonomiskt lider staden av denna terror.	SvD 1920-05-05
3	1920	Sovjetunionen	Ryssland-Finland Nytt fredsambud från Sovjet-Ryssland. Lennin lovar inställa terrorismens verksamhet.	Söderhamns Tidning 1920-01-08
4	1920	Sovjetunionen	För eller emot bolsjevismen - Protelariets diktatur var nödvändig och den röda terrorn oundviklig för att hindra revolutionens krossande och en ännu förfärligare vit terror och reaktion.	Norrskensflamman 1920-04-19
5	1920	Sverige	Syndikalist terrorn i övre Dalarna - Syndikalistväldet i övre Dalarna synes icke ha lidit något större avbräck genom den razzia myndigheterna vidtog efter demonstrationen på Idre Kronopark. I Dalälven upptornade sig i förra veckan en timmerbarrikad vid Trängslet...	Dalpilen 1920-05-14
6	1920	Tjeckoslovakien	Den polska terrorn i Teschen Prag: Utrikesministern Benesch har av regeringen fått i uppdrag att vid ambassöderskonferensen i Paris energiskt uppträda i Teschenfrågan och förmå ententen till ett hänsynslöst ingripande mot den polska terrorn.	Aftonbladet 1920-05-25
7	1920	Tyskland	Den röda terrorn i Ruhr-distriktet Flyktingarna berättar fasansfulla saker om den röda terrorn och händelserna, hvarom tidningarna icke våga upplysa.	Göteborgs Dagblad 1920-03-29
8	1920	Tyskland	Bolsjevistik revolutionsplan avslöjad i Tyskland. Den röda terrorn skulle släppas lös i erövrade städer.	Söderhamns Tidning 1920-04-27
9	1920	Tyskland	Den svarta terrorn i Tyskland - En person, som under en tid ...vistats bland negrer i Afrika och själv fört befäl över svarta trupper...Men denna skymf, som de franska imperialisterna sist begingo, då de sände ut sina svarta vildar att våldsföra sig på, att döda och terrorisera tyska kvinnor och barn, är en förbrytelse som...	SvD 1920-05-05
10	1920	Ungern	Den vita terrorn i Ungern. Det försäkras att regeringarna i London, Paris och Rom hållas a jour med varje detalj i den ungerska vita terrorn.	Norrskensflamman 1920-03-03
11	1920	Ungern	Bojkott mot Ungern från den 20 juni Den ohyggliga terrorn, som de vita i Ungern ända sedan rådsrepublikens fall utövat mot de socialistiska arbetarna, har på sista tiden varit föremål för undersökningar av bl. a. En engelsk arbetardelegation.	Signalen 1920-06-10
12	1920	Österrike	Från Wien meddelas, att i trots af ententens protester terroristaförtningarna fortsätta. I onsdags dömdes ytterligare tre kommunister till döden.	Göteborgs Dagblad 1920-01-01
13	1922	Belgien	Belgiens socialister protestera mot den röda terrorn - Protester i Belgien mot Bolsjevikerna i Ryssland.	Arbetaren 1922-01-30
14	1922	Finland	I Finland härskar den borgerliga terrorns skräckvälde...den fackliga landsorganisationen...riktat en apell om hjälp. I denna påvisas hur den finska bourgeoisin sedan den lyckades övervinna revolutionen 1918 använt sin makt till att utöva en skräckinjagande terror mot arbetarna.	Arbetaren 1922-04-05

15	1922	Indien	Närmare 40000 indier försmäktade i fängelserna - Den engelska regeringsterrorn har nu nått oerhörda proportioner.	Arbetaren 1922-07-04
16	1922	Italien	Ingen ljusning i den italienska ministerkrisen -Den italienska landsorganisationen har nämligen, som på sin tid omnämndes i Arbetet, med den olidliga terror som facisterna utöva, för ögonen, hemställt till partistyrelsen att...	Arbetaren 1922-05-25
17	1922	Italien	Den italienska facismen - Strejkbrytareorganisationerna skapades och gamla fackföreningar tvingades genom terror in i de nya facistiska fackförbunden...Men arbetslösheten och dyrtiden försvann icke genom facistisk terror.	Signalen 1922-11-23
18	1922	Sovjetunionen	Schweiz och Rådssyssland Han omnämnde sovjetregeringens terroristiska metoder och utländska omröstningspropaganda.	Aftonbladet 1922-05-25
19	1922	Sovjetunionen	Hår mot hårt i Ryssland - Den som uppträder mot revolutionen, den får stå sitt kast, vare sig han behagar kalla sig socialdemokrat, borgare eller anarkist. Den röda terrorn är i varje fall att föredraga framför den vita skrällen som dessutom är meningslös och endast fördröjer utvecklingen, medan den röda terrorn snabbare bryter borgarnas motstånd mot den social utvecklingen. Detta vet Rysslands bolsjeviker och handla därefter. Därför leva de.	Norrskensflamman 1922-04-29
20	1922	Spanien	Den spanska facismen fortsätter sin vita terror och sina mord ute i landet. Man emotser en förbättring i Barcelona men i det övriga landet fullföljer den vita terrorn sina gärningar. De fria syndikatens band, efterapningar av den italienska facismen...	Arbetaren 1922-01-01
21	1922	Sverige	Hur den kvinnliga arbetskraften exploateras i Stockholm - Där råder, enligt vad en av våra medarbetare lyckats konstatera, ett fullständigt, man kan i vår tid nästan säga obegripligt terrorvälde på grund av att arbetsbristen på de arbetande yngre kvinnornas område är rent fruktansvärd i fler fack.	Arbetaren 1922-02-08
22	1924	Finland	Finska soldater öva vild terror i gränstrakten Hemsöka ett förlovningsgille med skarpladdade revolverar. En gosse ihjälskjuten, tre svårt sårade...De voro druckna och begynte inom kort terrorisera de närvarande.	DN 1924-01-30
23	1924	Italien	Den facistiska terrorn - Icke underligt att vidmakthållandet av denna slagsmålsstämning skall utlösa sig i facistiska våldshandlingar. Så länge Mussolini inte kan besluta sig att ta parti för det italienska rättsmålet mot den facistiska terrorn kan han inte fritaga sig från ansvaret för vad som sker...	DN 1924-06-19
24	1924	Italien	Växande oro i Italien. Våldsåd av fascister. - Mussolini försvarar sig i ett stort tal; svårt att vid en stor revolution skilja agnarna från vetet. De italienska och utländska socialdemokrater, som nu hålla sina stormande möten mot den italienska facismen, glömma blott alltför lätt den terror som de utövat i olika delar av Europa.	DN 1924-06-05
25	1924	Italien	Katolska kyrkan i våldsamt aktion...ännu värre är det på landsbygden, där prästerna för närvarande terrorisera särskilt damer till hörande adelsfamiljerna och de mer burgna klasserna.	SvD 1924-07-27
26	1924	Norge	Norge - riksdagsval - I flera år ha de norska boljeviker hållit samhället i gungning genom oupphörliga arbetstvister och ha på senaste tid inte ryggat tillbaka för svåra terroristiska illgärningar.	DN 1924-10-23
27	1924	Sovjetunionen	Sovjetmakten uppehålls genom den grymmaste terror - Om den terrors omfattning kan man ännu icke göra sig någon tydlig föreställning.	Aftonbladet 1924-01-07
28	1925	Italien	Blodig hämd av facisterna - Tre mördade - Florens terroriseras av svartskjortorna	DN 1925-10-06

29	1925	Italien	...framlades från folkligt och kommunistiskt håll nya protester mot den italienska regimen i Sydtyrolen. Greve Reventlow protesterade mot den oerhörda terror som italienska regeringen utövar mot allt tyskt...	DN 1925-11-22
30	1927	Bulgarien	Den bulgariska regeringen ledd av terrorister . Flera framstående personer mördade. - Krigsminister Walkoff är ledaren för den terroristiska organisationen...angående den hemliga terroristorganisation som står under krigsminister Walkoffs ledning. Det är denna organisation som bestämmer regeringens inrikes- och utrikespolitik. Det var general Walkoff som organiserade statskuppen år 1923 då den revolutionäre bondeledaren Stambulski störtades och senare blev mördad.	Arbetaren 1927-04-23
31	1927	Kina	Myteri inom Sun-tsjuan-fangs trupper - Polisterrorn i Shanghai blir allt våldsammare. Myterierna äro en följd av det terroristvälde, som upprättats av general Sun-tsjuan-fangs polischef General Lee. Terrorn blir allt våldsammare...	Söderhamns Tidning 1927-02-23
32	1927	Kina	Arbetskräckväldet i Hankow allt värre. - Fredagen var den första dag sedan veckor tillbaka, då intet av terroristerna begånget eller anstiftat mord förekom.	SvD 1927-03-21
33	1927	Kina	Peking och Tientsin svårt terroriserade av Tsjangs Generaler - Skräckvälde med massavrättningar. Man vill undersöka diplomatkvarteren.	DN-1927-03-29
34	1927	Litauen	Kamp mot terrorn - De lithuiska terroristerna fortsätter sin kamp mot arbetarrörelsen...denna grymma vita terror, som utövas mot Lithauens arbetare	Norrskensflamman 1927-01-06
35	1927	Polen	En ovanlig rövarhövding - Fransiska tyska den polska banditkvinna...dömdes till sju års straffarbete...Under de tio år hon med sitt band terroriserat polska Schlesien...	Provinstidningen Dalsland 1927-02-15
36	1927	Sovjetunionen	De antisovjetiska terroristiska organisationernas - De antisovjetiska terroristiska organisationernas och individernas...vitryska terroristiska organisationer kunnat lämna...Av denn anledning ser...en våg av röd terror över Ryssland...Enligt meddelande till tyska tidningar	SvD 1927-06-13
37	1927	Sverige	Ordet terror är i våra dagar ett mycket omtyckt ord...håller på att vinna terräng i denna de uppjagade inbillningarnas epok. Det finns många sorters terror: Bilterror, dansterror, rubrikterror och läxterror i skolorna. . Den moderna människan lever i terrorns tid och man bara förvånar sig över, att hon reder sig så bra i det skräckens samhälle. Den senaste terrorn är som flera att söka på skolans område, där det utom den nyssnämnda läxterrorn jämte lärarterror och föräldrarterror bedrivs läroboksterror.	DN 1927-02-04
38	1927	Sverige	Brottsfrekvensen i Stockholm har ökat under år 1926 - Många motorterrorister och spritlangare har åtalats.	Arbetaren 1927-01-03
39	1928	Sverige	Den grymma människojakt som fackföreningarna i årtal bedrivit med sin blockad-och bojkottterror måste få ett slut, skriver Ny Värmlands tidning...Den enskilde bör känna, att han i kampen mot terroristerna har all rättänkande människor bakom sig...Må folkets dom falla över terrorismen.	SvD 1928-06-30
40	1932	Indien	Indiska bombmän häktade - en av de indiska revolutionärer som häktats för sammansvärjningen har erkänt att terroristerna beslutat kasta bomber i engelska kyrkan...	DN 1932-01-09
41	1933	Indien	McDonalds terror i Indien...den fattiga landsbygdsbefolkningen rest sig mot det brittiska skattetrycket, har brittiska truppförstärkningar nu anlänt. Dessa har redan börjat terrorisera befolkningen	Norrskensflamman 1933-01-12
42	1933	Sverige	Per Albins hets mot kommunisterna ger högern stoff till motion om terrorlagstiftning	Norrskensflamman 1933-01-23

43	1933	Tyskland	Nazistuppmarsch genomfördes under poliseskort - Redan på morgonen blev ett antal kommunistiska lokaler beskjutna av nazister på motorcyklar, vilka fullständigt terroriserade Berlins gator	Norrskensflamman 1933-01-23
44	1933	Tyskland	Hitlers 10 årsplan - En våg av terror sköljer fram över Tyskland, som är en fruktansvärd påminnelse om att Hitler och Göring påbörjat utrottningskriget mot arbetarrörelsen och det socialistiska proletariatet. Tills nu har denna blodterror utgjort det väsentliga innehållet i nazisternas parti-och regeringsprogram	Arbetaren 1933-02-13
45	1933	Tyskland	Läsare av Berliner Tageblatt veta av erfarenhet, att denna tidning bringar alla väsentliga nyheter från in-och utlandet. När de nu icke genom sin tidning få erfara något om den terror, som enligt utländska tidningar lär råda i Tyskland, måste väl detta innebära att denna terror icke existerar? Man kan konstatera att den tyska demokratien fallit ihop såsom ett korthus. Utan strid.	Prvinstdningen Dalsland 1933-03-27
46	1933	Tyskland	Hitler manar till terror med disciplin. Hitler betecknade novemberrevolutionen 1918 som förräderi. Han manade SA att visa ädelmod mot dem som förförts 1918, men icke mot ledarna.	DN 1933-05-08
47	1933	Tyskland	Vi förklara krig - Bakom den av Goebbels organiserade propoagandan om den vaknande nationens eniga uppslutning kring Hitler sår det bistra fakturm att hans diktatur - för att tala med Times - endast kan upprätthållas med hjälp av en "legaliserad terror"	DN 1933-07-28
48	1934	Spanien	Fascistisk terror i Spanien	Aftonbladet 1934-01-20
49	1934	Ungern	Till Ungern flydda terrorister. Undersökningen klarlägger de ungerska...betecknar jag som internationell terrorism	DN 1934-11-23
50	1934	Österrike	Nazisterna skärpes - I ett upprop till det österrikiska folket motiverar regeringen detta beslut därmed, att nationalsocialisterna efter nyår börjat en ny energisk terrorkampanj. Propagandaledaren uppräknar ej mindre än 140 terrordåd	GHST 1934-01-09
51	1934	Österrike	Att Tyskland i sista hand bär ansvaret för den nazistiska terrorismen i Österrike är otvivelaktigt	DN 1934-07-27
52	1935	Etiopien	Agenzia Stefani dementerar från utlandet emanerande uppgifter om att italienska soldater desertera, att i Eritrea boende civilas familjer hemföras till Italien och att italienska flygmaskiner med kulsprutor beskjutit den terroriserade befolkningen	DN 1935-10-28
53	1935	Frankrike	...vilken går ut på att signatärstaterna skoal avhålla sig från inblandning i varandras inre angelägenheter, icke tolerera någon terrostisk verksamhet...	DN 1935-01-06
54	1935	Tyskland	...Hitlerpartiet företräder härvidlag tesen, att revolutionen egentligen avslutats med att partiet erhöill makten, att det gäller att trygga revolutionen och förankra den i människornas hjärnor och hjärtanmen framför allt i statens maktmedel. Följaktigen ser partiet sin väsentliga verksamhet i en gigantisk propaganda, kompletterad och försätrkt genom en ick mindre gigantisk terror...	GHST 1935-09-09
55	1935	Tyskland	Hitler skulle betrakta ett omröstningsresultat till Tysklands förmån endast som en förevändning för nationalsocialistisk terror och blodutgjutelse...	DN 1935-01-09
56	1935	Tyskland	Spänningen i Saar har ökat...på båda hållen beklagar man sig lika högljutt över motsidans terror...	DN 1935-01-11

57	1935	Ungern	...men får nu svara för sin verksamhet under bolsjevidiktaturen...Den andra anklagelsen...som Rakosi begått...tagit initiativet till beväpnad ockupation af offentliga byggnader och genom att ha varit ledare för de beväpnade terrorgrupper som uförde ockupationen (1919)	DN 1935-02-02
58	1936	Etiopien	...at det nu i Abesinien icke finns flera överenskommelser som angriparen kan bryta, och anser att de terrormetoder som tillämpas...(gaskrig)	DN 1936-04-09
59	1936	Frankrike	Terroristerna beslutade att mordet skulle ske i Frankrike...terroristorganisationen torde ha fattat beslut...att konung Alexander skulle mördas...	DN 1936-02-06
60	1936	Italien	Det skall fastställas så uttryckligt som möjligt om Mussoliniregimen progamenligt placerar sig i särklass, direkt godkänner Röda kors-terrorn...	DN 1936-01-08
61	1936	Palestina	Terroristdåden...över hela Palestina...och de arabiska krypskyttarna äro synnerligen aktiva	DN 1936-06-04
62	1936	Palestina	...Trots de brittiska energiska försök att slå ned revoltrörelsen i Palestina fortsätta den arabiska terrorbanden sin verksamhet...	DN 1936-07-06
63	1936	Palestina	...Araberna bilda terrorligor för att stoppa trafiken...	DN 1936-06-10
64	1936	Spanien	Spanska inbördeskriget...Men dess huvudsakliga energi har satts in på att hålla tillbaka den röda terror som alltmera gripit omkring sig och hotat...	DN 1936-09-07
65	1936	Sverige	De socialdemokratiska partigångarnas framfart ut i bygderna har påtalats i Folkpartiets landsortspress...att bedriva åsiktsförtryck...bör man helt överlåta åt mästarerna inom facken, de bolsjeviiska och fascistiska ytterlighetsriktningarna. Dessa erkänna öppet att terrorn ingår bland deras legitima kampmedel	DN 1936-10-10
66	1936	Ungern	...vita terror som följde på den röda. En avgörande roll i landets terrorismförslag...	DN 1936-10-07
67	1937	Frankrike	Kroatisk terrorist anhållen i Paris. Ustasjorganisationen	DN 1937-05-11
68	1937	Konvention mot Terrorism	Konventioner mot terrorism - Den Internationella konferense för bekämpande av terrorismen avslutade på tisdagen sitt arbete i Genève. Två konventionsförslag utarbetades. I det första definieras ett antal utslag av terrorism och liknande som böra undertryckas genom lagstiftningsåtgärder, och vidare bestämmes, att staterna skola på begäran till varandra utlämna personer som gjort sig skyldiga till brott mot dessa lagar.	GHST 1937-11-17, s. 6
69	1937	Sovjetunionen	Ty i denna valda sovjetapparat, vars främsta verkningsmedel är terrorn...	DN 1937-11-22
70	1937	Spanien	Inbördeskriget...Ryktena om vad som hände under den röda terrorn i Malaga där kanske tiotusen oskyldiga nedslaktades...	DN 1937-04-05
71	1937	Spanien	Terrordåd av Franco, baskisk by ödelagd...300 bomber över byn Galdacano	DN 1937-04-30
72	1937	Sverige	Pojkar med luftbössor terrorisera Stora Mossen	DN 1937-06-15
73	1937	Sverige	I en kommunal mellanskola...har en lärare under åratat drivit psykisk terror över sina elever...	DN 1937-02-03
74	1937	Tyskland	Man vill utan tvivel få oss att tro att de unga männen kring Röhm och de övriga nazistledarna äro övermänniskorn. Vem kan väl också betvivla det när man tänker på hr Röhm, hr Hitler och deras blodiga terror...	DN 1937-07-18
75	1938	Kina	Vid fronten i norr var luftkriget minimalt - kineserna saknade nästan fullständigt försvar, och de japanska angreppen hade övervägande terroristisk karaktär...	DN 1938-09-22
76	1938	Palestina	Den nya terrorvägen över Palestina krävde i går omkring 100 offer i döda och sårade. Vid Beisan försökte ett band araber på 120 man, alla beväpnade att förstöra oljeledningen från Irak...I Naim kastades en bomb från ett tåg...där ett antal judar väntade.	GHST 1938-07-07

77	1938	Palestina	I Haifa dödades en arabisk affärsman och i Jaffa en arabisk hjälppolis av judiska terrorister	DN 1938-09-05
78	1938	Polen - Ukraina	Angriff publicerar en artikel om terroristligornas verksamhet i Karpatoryssland. Der Angriff förklarar att de terroristligor som göra det till Tjeckoslovakien hörande Karpato-Ukraina organiseras och utrustas på en grannstats område...	DN 1938-11-19
79	1938	Tjeckoslovakien	Sudettskarna...Som representant för folkens frihet och rätt att göra vad de vilja, till och med att bestrida statens suveränitet utan att därför besväras av myndigheterna, krävde han rätt för Sudettskarna att bryta sig ut ur den demokratiska gemenskapen med dess terror och anamma den nazistiska friheten	DN 1938-09-13
80	1938	Tyskland	Från tidigt på morgonen till långt in på eftermiddagen hade terrorn pågått i Tysklands huvudstad...Man hade givit lösta tyglar åt våldet...Överallt hade det nationalsocialistiska partiet skickat ut stormtrupper i civil dräkt...	DN 1938-11-12
81	1938	Tyskland	De judar som brutit samman under terrorn, ha väl omhändertagits av sina närmaste, och de som ...	DN 1938-11-12
82	1938	Tyskland	Terrorvåg över hela Tyskland I frankfurt am main krossades...alla fönsterrutor i de judiska affärerna...	DN 1938-11-12
83	1939	England	Luftkrig mot England. Långt mindre säkert är det däremot att storstäderna, inberäknat London, anfallas, d.v.s. Att det verkliga terrorkriget, det totala krigets förfärligaste medel, tillgripes...	DN 1939-10-06
84	1939	Finland	...skulle det finska folket, med sina militära instrument - framförallt sin armé - helt ograverade praktiskt taget bringas till eftergift genom terrorkriget från luften...	DN 1939-12-02
85	1939	Irland	Tullstationen i Donnell vid gränsen mellan Nordirland och Eire sprängdes natten till...av terrorister	DN 1939-01-03
86	1939	Irland	Scotland Yard tror sig emellertid vara de båda terroristledare på spåren vilka begått bombattentaten. Man tror att deras häktning kommer att göra slut på terroristdåden...	DN 1939-01-24
87	1939	Irland	De irländska terroristerna synas nu ha övergått från bombattentat till mordbränder. Man tror att det hela är inledningen till en större terrorplan ...turisterna vid de engelska badorterna skrämmas upp.	DN 1939-05-21
88	1939	Italien	En hel del bekymmer för diktaturens stabilisering som Hitler kunnat avlasta på nazistpartiets fulländande terrororganisationer har Mussolini personligen måst bära och övervinna.	DN 1939-08-10
89	1939	Palestina	Ny terrorvåg i Palestina. Araber anfällt fångset i Tulkarem och släppt ut fångarna	DN 1939-01-02
90	1939	Palestina	Brittisk undersåte dödats i Palestina till följd av den arabiska terrorismen...	DN 1939-02-15
91	1939	Palestina	Ledande politiker mördad i Haifa. ...alla affärer i den judiska stadsdelen Meashearim i Jerusalem skola hålla stängda i 48 timmar som straff för att hjälp lämnats åt terrorister. 13 judar ha anhållits för förhör	DN 1939-06-29
92	1939	Polen	Den polska terrorn....Terroruppgifterna ren propagera säger Warsawa...De tyska meddelandena om polsk terror mot tyskarna i Polen....	DN 1939-08-19
93	1939	Spanien	I Katalonien härjade den röda terrorn under stridens (Spanska inbördeskriget) första månade svårare än på andra håll samtidigt som anarkosyndikalisterna begagnade tillfället att söka genomföra en social revolution som i fråga om grundlighet och hänsynslöshet inte stod de ryska bolsjevikernas efter...	DN 1939-01-27

94	1939	Spanien	Man kannstöpte mycket om den eventuellt särskilda meningen med detta terrorbombardemang, utförst samtidigt med Chamberlains Parisbesök, då Francosidans rättigheter som krigförande stat skulle behandlas.	DN 1939-01-27
95	1939	Spanien	Ohygglig människojakt av Francos bombflygare. Luftterrorn bröt icke befolkningens moral...	DN 1939-01-26
96	1939	Sverige	Den första domen i målet mot Clartétjuvarna...Ungdomsledaren i Nordisk Ungdom dömdes för olaga vapeninhav...en mängd mer eller mindre fantastiska uppgifter om spionage, planerade terrordåd, kidnappning o.s.v.	DN 1939-02-15
97	1939	Tjeckoslovakien	Tyskland tar öppet parti mot Prag. Efter det Prag under Benesjregimen trott sig kunna terrorisera den tyska folkgruppen, heter det, utsatte man sedan Karpato-Ukraina för finansiella påtryckningar.	DN 1939-03-13
98	1939	Tjeckoslovakien	Angående flyktingströmmarnas omfattning...och man förklarar att en invasion av denna omfattning icke kan i fortsättningen tolereras. Det förhåller sig uppenbarligen så, som socialstyrelsen säger, att inresefrekvensen under november och december 1938 berodde på en utomordentlig situation - försorskad av den nazistiska terrorn i det nyockuperade Sudetlandet och de tyska judepogromerna...	DN 1939-01-24
99	1939	Tyskland	Niekish smädade Hitler, förberedde terrorregim. Högförräderiproessen mot den nationalsocialistiske författaren Ernst Niekisch och hans 21 anhängare...	DN 1939-01-03
100	1939	Ungern	Den tjeckoslovakiska infanteriregementet nr 4 order att besätta det på ungerskt område belägna Orosvog och de med dem samverkande ukrainska terroristerna...	DN 1939-01-07
101	1940	England	...200 neutrala fartyg ha förstörts...vid tyskarnas försök att terrorisera alla som försöka driva handel med de brittiska öarna.	DN 1940-03-31
102	1940	England	England upptager ej terroristiskt luftkrig...att Storbritannien ick ämnar ge sig på någon terrostisk luftkrigföring...	DN 1940-02-16
103	1940	Finland	utslag av påbjuden barbarisk terrorism, och det är att de ryska flygarna...	DN 1940-02-07
104	1940	Frankrike	Slut på funktionärsväldet; de gamla tjänstamannasyndikaten som terroriserade regeringarna äro upplösta.	DN 1940-10-29
105	1940	Kina	Bombattentat, både mot dem som betraktas som projapanska och prokinesiska, ha hört till ordningen under en rätt lång tid, men de materiella skadorna ha varit betydliga. Nu ha emellertid terroristerna, eller rättare sagt, ledarna övergått till till en annan taktik, nämligen väpnade attacker i samlad trupp.	DN 1940-09-22
106	1940	Sverige	Vi kunna icke förstå med bästa vilja i världen vad gagn Tyskland självt har av dessa handlingar, somsvårligen kunna betraktas annat äns som rena terroriseringsförsök skriver Syndsvenska Dagbladet om de tyska angreppen på svensk sjöfart.	DN 1940-02-08
107	1940	Sverige	Fågelfyllerister terrorisera i Eskilstuna	DN 1940-01-15
108	1941	Holland	Holländsk terror skall bestraffas...alla fiendliga handlingar mot det tyska folket eller mot Stortyskland kommer bestraffas...	DN 1941-01-15
109	1941	Sverige	Sveriges realism är en eftergift mot terrorn...skriver New York Post...	DN 1941-02-28
110	1943	Danmark	...två danska medborgare fallit för kulor från tyska arkebuseringsplutoner...Terror är ett dåligt medel att kuva ett frihetsälskande folk.	DN 1943-11-24

111	1946	Danmark	samarbetat med allierade i Tyskland för att upspråra danska SS-män och krigsförbrytare, gjorde häromdagen en god fångst då de anhöll den efterspanande terroristen Christan Sörensen. Denne var ledare för en liga som har elva mord på sitt samvete...	DN 1946-05-20
112	1946	Palestina	Varje försök från arabernas sida att åstadkomma blodutgjutelse och terror skall mötas med vapenmakt av judarna.	DN 1946-05-02
113	1946	Palestina	Domarna över de 31 judiska terroristerna i organisationen Irgun Zvai Leumi avkunnades på torsdagen...livstids fängelse	DN 1946-06-28
114	1946	Palestina	Revisionisterna ett litet sionistiskt ytterlighetsparti, upprättade en hemlig armé och besvarade arabiska terrordåd med terrordåd...vid olika tillfällen under 1942 och senare har de genom olika terrorhandlingar sökt bekämpa Englands antijudiska politik, då de terroristiska arabernas framgångar på de lojala judarnas bekostnad...	DN 1946-07-10
115	1946	Palestina	...I brittiska parlamentet förklarade premiärminister Attlee på måndagen att brittiska regeringen är fast beslutet att krossa terrorismen bland de illegala judiska organisationerna...	DN 1946-07-03
116	1946	Tyskland	Den brittiske överbefälhavaren, Sholto Douglas, har vägrat benåda de fem polacker vika tillhört en grupp som i månadtal terroriserat den brittiska zonen med rån, våldtäkt och mord. Polackerna skall hängas omedelbart.	DN 1946-05-15
117	1947	Italien	Terrorbomb spred flygblad över Roms gator. Den judiska terroristorganisationen Irgun Zvai Leumi har låtit höra av sig i Italien. En bomb exploderade på Piazza Cavour i Rom och en på Piazza San Marco i Venedig. Bomberna innehöll ett stort antal flygblad...	DN 1947-01-11
118	1947	Palestina	Utsikterna i Palestinafrågan har enligt ansvariga talesmänsuppfattning aldrig tidigare sett så mörka som nu. Pryglingen av brittiska soldater, terroristligornas uppsägande av "vapenvilan" och kampparollerna från ledande arabiskt håll har tvingat brittiska regeringen till överväganden av ytterst allvarlig innebörd.	DN 1947-01-03
119	1950	Etiopien	...förbittrades stämningen av de många terrormorden på italienare i Eritrea	DN 1950-01-30
120	1950	Finland	Maskerad terrorism. Utlämningsparagraf från andra världskriget. Man räknade med att den tillhörde ett förlutet skede och att ryssarna inte skulle återuppta denna vämjeliga form av människojakt i de länder de kan terrorisera. Sovjet liknar i det avseendet Nazi-Tyskland att dess intresse för avtal och rättgrundsatser är helt underordnat dess strävan att göra sig maktpolitiskt gällande...kommunisternas iver att frambära nya blodoffer till Moskvaterrorismens altare.	DN 1950-01-03
121	1950	Indokina	Terrorn ökar i Indokina - våg av politiska mord	DN 1950-07-04
122	1950	Irland	...och i Nordirland försämrats utsikterna för två av kandidaterna något av att båda sitter i fängelse: de tillhör den irländska nationalistiska terrororganisationen Sinn Fein.	DN 1950-02-16
123	1950	Italien	Terrorvåg kräver offer i Norditalien. Strejkravallerna redan krävt dödsoffer. En våg av laglöshet sveper i Verceliprovinsen och i dess spår står brända bårdar och skövlade fält...arbetarskaror till anfall mot de medlemmar av icke-kommunistiska fackföreningarna som stannat kvar på fälten.	DN 1950-10-01
124	1950	Sovjetunionen	Sovjetunionen ingrep ingalunda, vilket redan påpekats, för att bekämpa nationalsocialismens tyranni...och har begagnat tillfället efter Hitlers fall att så långt den förmått ersätta det nazistiska terrorväldet med ett kommunistiskt...	DN 1950-03-05

125	1950	Sovjetunionen	Den nya utrensningssvågen i Sovjetunionen. En intensiv psykologisk terror pressare ämbetsmännen inom partiet, administrationen och näringslivet.	DN 1950-03-19
126	1950	Sverige	Terrorligor bildas på Långholmen, fångar vill i cell för att få lugn och ro. ...att bland de intagna bildas ligor, som uppträder terroriserande särskilt mot yngre fångar.	DN 1950-04-19
127	1950	Sverige	Västernorrlands regemente där två musikvolontärer...så gott som dagligen mer eller mindre hårt misshandlat eller på annat sätt terroriserat fem musikvolontärer...	DN 1950-03-11
128	1950	Sverige	Terror i Vårgårda av pojkliga på 25-tal. Stölder	DN 1950-12-12
129	1951	Israel	I Parlamentet blev premiärminister Ben Gurion överröstad av terroristledaren Beigin...	DN 1951-01-08
130	1952	Egypten	På engelskt håll stra man visserligen fast vid uppfattningen att de egyptiska terroristaktionerna måste upphöra innan diskussioner kan sättas igång igen.	DN 1952-01-15
131	1952	Israel	Premiärminister David Ben Gurion som sade sig vara nummer ett på terroristledaren Meahem Begins dödlista - vädjade iett radiotal...att bevara lugnet och bekämpa terrorismen	DN 1952-01-09
132	1952	Malacka	Terroristöverfall - sju brittiska soldater dödade	DN 1952-02-18
133	1952	Sverige	Ökänd exhibitionist greps efter polisjakt. En 20 årig kontorist från Karlstad, som i tre års tid terroriserat trakten vid Tollerud vid Karlstad...	DN 1952-05-12
134	1952	Sverige	Rysk terrorism - Men ryssarnas uppträdande just i Östersjön har varit sådant att den nu begånga brottet måst ses som let i en kampanj av hänsynslös terrorism. Svenska och danska fiskebåtar har förföljts och uppbringats långt utanför den gräns som ryssarnas själva har hävdats.	DN 1952-06-17
135	1952	Sverige	Nedskjutningen av DC-3:an. Om ryssarna måste det däremot sägas, att missbruk är ett alldeles för lindrigt uttryck. Det är i stället fråga om klart terrorvälde i luften, ett terrorvälde som bl. a. Måste ge anledning till allvarsfrågan vart man på rysk sida egentligen ytterst syftar.	DN 1952-06-26
136	1952	Tyskland	Låt vara att den enade Tyskland formellt skulle vara neutralt, kan någon inbilla sig att om det snart i sju år av Sovjetunionen terroriserade Östtyskland återförenades med det redan starkt västorienterade Västtyskland resultatet skulle bli en tysk stat som intog samma frontställning såväl väster- som östrut?	DN 1952-03-21
137	1952	USA	Den brittiske romanförfattaren Graham Greene säger sig ha funnit att Hollywoodlever under en antikommunistisk "terrorregim" och att Amerika är på vippen att godta principen om angiveri.	DN 1952-02-21
138	1955	Algeriet	...en ny terrorvåg i Algeriet de senaste två dyggen.	DN 1955-02-08
139	1955	Algeriet	Tre terrorister dödades, en skadades allvarligt...en fransk soldat stupade	DN 1955-03-14
140	1955	Indonesien	Muhammedanska terrorister till attack i närheten av Bandung. Terroristerna plundrade en del av plantagebyggnaderna och förstörde en bil. Inga människor kom till skada	DN 1955-04-22

8.3 Appendix III – Artikelcitat italiensk press 1870–1920

#	Datum	Land	Citat och kontext	Källa
1	1874-08-24	Ryssland	Ryska nihilister inför rätta. - Man måste dock medge att Internationalens politiska religion har förmågan att fanatisera ledarna, eftersom det verkar nästan omöjligt att föreställa sig en revolutionär proklamation till det ryska folket, som kanske är det mest lydiga och undergivna i Europa till landets lagar och i ännu högre grad till tsarens vilja. Denna proklamation till det ryska folket kräver att regeringen och samhället ska störtas, att lagar, religion, egendom och äktenskap ska avskaffas. Det är nihilism när den är som mest absolut.	Gazzetta Piemontese 9 september 1878
2	1877-08-03	Bulgarien	Ryskt krig i Turkiet och Bulgarien - Ni försöker utöva terrorism i pressen i en ultraslavisk bemärkelse och utan att ens höra...	Gazzetta Piemontese 3 augusti 1877
3	1878-08-31	Österrike	De bildade klasserna, som av personlig sympati och politisk övertygelse önskar vänskap med den kejserliga grannstaten, är tyngda av intrycket av den förhärskande cholá-terrorismen, och därför har varje reaktion i vänskaplig bemärkelse mot Österrike blivit mycket problematisk för tillfället.	Gazzetta Piemontese 31 augusti 1879
4	1878-09-08	Ryssland	Terrorism i St. Petersburg	Gazzetta Piemontese 8 maj 1879
5	1878-09-09	Ryssland	100 studenter arresterade i St. Petersburg för nihilism	Gazzetta Piemontese 9 september 1878
6	1878-09-24	Indien	Indien - England - Ryssland Citat från engelsmannen Mackenzie Wallace om situationen i Indien: Om vi inte är bra på att slå tillbaka Rysslands invasion har vi ingen rätt att frukta Indien. Och om ursprungsbefolkningen har så lite tillgivenhet för oss att de är rädda att de kommer att resa sig så snart ryssarna dyker upp, betyder det att vårt berömda civiliserande inflytande inte är något annat än en eufemism med vilken vi döljer ett rike som upprätthålls av terrorism.	Gazzetta Piemontese 24 september 1878
7	1880-01-05	Italien	Italien - Florens hovrätt. Rättegång för konspiration - Vet ni, mina herrar jurymedlemmar, vad som inte får vara fritt i Italien? Det får inte vara fritt för de första att tvinga fram andras tankar eller kväva dem med agitation, terrorism, hot, våld...	Gazzetta Piemontese 8 januari 1880
8	1880-11-16	Ryssland	St. Petersburg - Nihilistisk terrorism	Gazzetta Piemontese 16 november 1880
9	1882-05-15	Irland	Irland - Strax före utsatt tid var vänster- och högersektorerna, ministerbänkarna och gallerierna fulla av deputerade och allmänheten som ville höra vilka åtgärder regeringen planerade att föreslå mot anarki och terrorism.	Gazzetta Piemontese 15 maj 1882
10	1884-06-16	Österrike	Österrike, Sachsen, Tyskland - Anarkisten Stellmacher - Anarkisten Stellmacher - Nu är det femton dagar sedan Schaffhauser, i dag Stellmacher, mordet på kommissionär Hlubek, i dag mordet på vakt Bluch...	Gazzetta Piemontese 16 juni 1884
11	1885-02-05	Österrike-Ungern	Trots diskussionerna i parlamentet, de diplomatiska förhandlingarna, åtgärderna mot anarkismen, kommer den agrara frågan inte kastas i papperskorgen. Idén om ett tullförbund mellan Österrike, Ungern och Tyskland fortsätter att diskuteras.	Gazzetta Piemontese 5 februari 1885

12	1887-05-13	Frankrike	Relationerna mellan Tyskland och Frankrike - Terrorismen i Alsace Lorena - Avslutningsvis är det uppenbart att Tyskland inte försummar något för att söka, som man säger här, "tene querelle d'allemand" mot Frankrike. Tyskland räknar med att den franska allmänheten är lätt att påverka och att den är nervös.	Gazzetta Piemontese 13 maj 1887
13	1885-07-13	Italien	Intern politisk diskussion - Minister Tafanis påföljder. Det är en stor sammandrabbning kring denna nyss utpräglade puritanism, eller för att uttrycka det bättre, minister Tafanis terrorism.	Gazzetta Piemontese 13 juli 1885
14	1885-07-27	Tyskland	Strejk i Berlin - Framför allt vet de som kanske har för avsikt att ge efter att de kostar sig själva på grund av majoritetens terrorism. Terrorism är ett ord som används i hela företagarkoalitionen.	Gazzetta Piemontese 27 juli 1885
15	1889-07-23	Italien	Recension av en roman - En nihilist - Som det är lätt att förstå utspelar sig de viktigaste händelserna i Ryssland, och nihilismens kamp är sammanflätad med episoder av kärlek och scener fulla av passion, så att sekvensen av konspirationer, landsflykt, attacker, svartsjuka, hämnd och kärleksfulla möten resulterar i en mycket varierad och attraktiv berättelse.	Gazzetta Piemontese 23 juli 1889
16	1890-02-14	Irland	Irland - Parnellfallet Kommissionen konstaterar att de anklagade inte kollektivt gick in i en sammansvärjning för att skapa absolut oberoende för Irland, men att vissa av dem, däribland Dawitt, organiserade Land League i detta syfte. De anklagade konspirerade med tvång och terrorism för att utarma och driva ut godsägarna ur landet. De anklagade fördömde inte terroristplanen och framhärjade den, trots att de visste att det var ett brott.	Gazzetta Piemontese 14 februari 1890
17	1893-09-14	Tjeckoslovakien	Exceptionella åtgärder i Prag. - Konstitutionen upphävs - I Prags officiella tidning publiceras en notis där det meddelas att de exceptionella åtgärder som vidtagits i Prag mot den agitation som främjas av en extrem och samvetslös fraktion, som utövar verklig terrorism och agerar mot enskilda personer, mot olika samhällsklasser, mot olika nationaliteter, och som söker stöd från otvivelaktiga element, som, utan att bry sig om folkets framtid, och uppmuntrar till motstånd mot den konstituerade auktoriteten, utan att ens stanna vid monarkens majestät. I noten tillägger man att de upprepade störningarna av den allmänna ordningen med bristande respekt för myndigheten och statens emblem visar att de vanliga styresorganen inte längre är tillräckliga, och att man för att slippa tvingas tillämpa strängare åtgärder i ett senare skede, juridiskt tillåtna begränsningar av pressfriheten, måste förordna om föreningsrätt för staden Prag och dess närområde, varifrån agitationen sprider sig och där konsekvenserna av denna framför allt är uppenbara.	Gazzetta Piemontese 14 september 1893
18	1898-08-29	Frankrike	Terrorism mot dreyfusianerna - I en tidigare korrespondens sades det att Esterhazy och Picquart, som hade avlägsnats från de civila domstolarna, skulle underkastas kamraternas dom. Fyra anklagelser riktades mot Picquart och Leblois: Avslöjande av Boulots anklagelse om förräderi: Avslöjande av anklagelsen om brevdovor; Avslöjande av anklagelsen som innehöll det berömda brevet: "denna skurk av D". "Och eftersom Picquarts och Leblois skuld är otvivelaktig, och inte heller en borgare kan dömas av en militärdomstol, kommer de båda medbrottslingarna att infinna sig hos kriminalpolisen.	La Stampa 29 augusti 1898
19	1900-01-20	Schweiz	Maffians terrorism - enligt en Schweizisk hotelägare -Enligt artikeln är det sicilianska folket...här är en skrämmande beskrivning av ett faktum som är okänt på Sicilien, men välkänt i Lausanne...Inför en sådan terrorism blir Patizzollo-affären, som Palizzolo kallas, en trivial angelägenhet.	Corriere della Sera 20 januari 1900
20	1900-02-24	Macedonien	Barbariska turkar i Macedonien - Huvudgänget, som består av de mest beryktade tjuvarna, står under befäl av stöldmannen Kara-Karman, vars medhjälpare Sabancana och andra ... Deras system för ödeläggelse, terrorism eller plundring	La Stampa 24 februari 1900

21	1901-04-01	Ryssland	Jag har fått höra från insatta personer att ledarna för den nya revolutionära rörelsen har delat upp sig i två grupper, varav den ena vill ta till terrorism. Så om detta är sant kommer det att bli nya attacker i sikte.	Corriere della Sera 1 april 1901
22	1901-08-05	Frankrike	Alsace-Lorena Baron Stietencron tjänsteman i den territoriella milisen, några poliser stod vakt i korridorerna i rummen i hans slott, där baronen bodde: och officerarna-domarna gjorde sig besväret att åka till slottet för att höra lite av vad den berömda baronen skulle berätta om sina höga gärningar. Dessa märkliga uppvaktningar mot mördaren förbittrade alltmer stadsborna, som i årtal hade lidit av hoten och terrorismen från denna galning.	Corriere della Sera 5 augusti 1901
23	1901-08-13	Malta	Samling mot Chamberlain på Malta. Bombe höll ett tillkännagivet möte för att protestera mot den senaste skällsordet från koloniminister Chamberlain, som hotade med att införa nya skatter...ben fyrtiotusen personer deltog. De olika talarna attackerade våldsamt den kejsrlika regeringens handlingar och skapade en extraordinär entusiasm med rop som "Leve Maltas självständighet!" "Leve det italienska språket! Ned med terrorismen! Ner med tyrannerna!	Corriere della Sera 13 augusti 1901
24	1901-09-15	USA	Mordet på president MacKinley L'Avanti kommenterade mordet sägandes att MacKinley vill vara den amerikanska Napoleon....Protektionism och militarism kommer att bestå. Denna politik, som verkligen har sätt så mycket sorg och som i republiken har inlett ett tyranni som är mycket mer omnipotent än de medeltida tyrannierna, kommer att förgås. Varken Szolgosz kriminella galenskap eller terrorismen från en grupp galningar kan ändra eller stoppa detta gigantiska fenomen med borgerliga samhällen som utvecklas mot imperialism ...	Corriere della Sera 15 september 1901
25	1901-12-03	Kina	När generalmajor Ketteler förhördes som vittne uppgav han att det först var nödvändigt att befria landet från boxerterrorismen i Kina.	Corriere della Sera 3 december 1901
26	1901-10-04	Ungern	Ungern -Små incidenter i det ungerska valet - Många konflikter inträffade på andra håll, hundratals skadades och valen avbröts. Folkpartiet utövade verklig terrorism.	Corriere della Sera 4 oktober 1901
27	1902-02-28	Macedonien	Macedonien - uppror - De telegraferade oss från Trieste en omfattande upprorsplan för mars nästa år, i distrikten i Makedonien där de internerade mer än tjugotusen gevär och ammunitionslådor, trots de turkiska myndigheternas vaksamhet, och spred proklamationer som uppmanade till uppror. Kommittén utövade verklig terrorism. Flera misstänkta har knivskurits... Den turkiska regeringen skickar trupper.	La Stampa 28 februari 1902
28	1902-12-05	Italien	Subversiv terrorism i en by i Mantua. - Den sista bedriften var det ökända nattliga angreppet på Morandi-krogen i hat mot ägaren för att han inte var socialist.	La Stampa 5 december 1902
29	1906-04-04	Frankrike	Strejkterrorister i Calais - Hur man inför strejk, stöld, våld och vandalism.	La Stampa 4 april 1906
30	1915-01-09	Tyskland	Tyskland mot Serbien -Organisationen av den germanska aktionen mot Serbien De nyheter som jag kunde ge er för några dagar sedan om ett samarbete mellan germanska trupper för att återuppta den österrikiska offensiven mot Serbien är nu allmänt bekräftade. General Potiorek betraktades som en av de skickligaste befälhavarna och hade ett ögonblick av stor popularitet eftersom det var han som ockuperade Belgrad. Generalen centraliserade alla befogenheter i sina händer. Han var samtidigt befälhavare för invasionsarmén och guvernör i landet; på grund av dessa andra egenskaper kunde han också styra landet med en sådan terrorism som ansågs överdriven av till och med av Wien-kretsarna.	La Stampa 9 januari 1915

31	1917-02-01	USA	Det är därför som New York Herald i ett långt telegram från Washington inte sparar på sina attacker mot presidenten i morse: "Vår regering", skriver man, "fortsätter att vara passiv och relativt obekymrad om att försvara amerikanska rättigheter. Genom att förbli avvaktande eller osäkra, vilket var fallet under de fyra år som den mexikanska oron pågick eller under de senaste två åren av terrorism till havs, riskerar vi att bli okänsliga för kränkningen av våra rättigheter, för själva mordet på våra landsmän, och vi riskerar att slutligen få se vårt nationella mod urholkas under vanan att utstå ondska utan motstånd.	Corriere della Sera 1 februari 1917
32	1917-03-19	Ryssland	Mellan 1907 och det europeiska kriget fanns det lite frihet och tolerans i Ryssland: folket nöjde sig med att i tidningarna och i duman tala om sina önskningar och sitt missnöje, och under detta årtionde har terrorismen varit tyst, med undantag för mordet på Stolipin.	La Stampa 19 mars 1917
33	1917-04-16	Ungern	När Tiszu återvände till frågan om vallagen konstaterade han genast att den ungerska valreformen för fyra år sedan tog ett stort steg framåt. Men vi vill inte ge efter för terroristiska argument, utan följa en rationell politik. Antalet väljare måste ökas, men jag protesterar mot det faktum att vi med ord-terrorism vill åstadkomma en radikal förändring som	La Stampa 16 april 1917
34	1917-06-07	USA	Krig USA mot Tyskland - Hela nationen reser sig nu för att kräva att tyskarnas armé och terrorism krossas fullständigt. Regeringen kommer inte att återkalla flottan som opererar i europeiska vatten."	Corriere della Sera 7 juni 1917
35	1917-09-25	Ryssland	En del verkar tro det, även på grund av att alla militärattachéer som befinner sig i Berlin har uppmanats av överbefälhavaren att åka till fronten för att hjälpa till med operationerna i Duna. De nyheter som telegraferas från den ryska gränsen fortsätter att visa på den anarki som råder i landet. Oroligheter har brutit ut i jordbruksregionerna, där skördarna har varit dåliga. Direktören för en gruva i Donnetz rapporterar att arbetarna lagt ner arbetet och begått vansinniga terrordåd.	Corriere della Sera 25 september 1917
36	1919-01-06	Tyskland	Spartakisterna - Den tyska regeringens tillkännagivna avsikt att nu med all stränghet motverka spartakisterna och terrorismen, gjorde ett mycket gott intryck i Tyskland, där de borgerliga partierna kräver ordning, eftersom de ser att utan den är fred omöjlig. De vill att valen till den konstituerande församlingen inte skall riskeras, och att de extrema elementens våld skall undvikas, och slutligen eftersom de är rädda för att Benanias intriger som de menar kommer att leda till rikets sammanbrott.	Corriere della Sera 6 januari 1919

8.4 Appendix IV Citat från attentatet mot Norrskensflamman

Datum	Tidning	Citat och kontext	Kommentar
1940-03-04	DN	Norrskensflamman förstörd av brand. Vittne hörde stark knall, huset skalv.	
1940-03-04	Norrskensflamman	Resultat av mordhetsen emot kommunisterna. Attentat! Dessa offer för krigsaktivisternas mordhets mot kommunisterna är...Genom mordbrand har fem personer lönnmördats.	s.1
1940-03-04	Arbetaren	Mordbrand? Om deet skulle visa sig, att mordbrand föreligger, så ligger det nära till hands att antaga, att dådet förestavats av politiska motiv. Ha vi nu i det här landet kommit in i en period, där den politiska terrorn släppt lösts? Terrorn ha endast teoretisk hemvist hos diktaturens propagandister. Ha vi nu kommit in i en ti där man övergår från ord till handling, från teori till prakisk verksamhet?	
1940-03-05	SvD	Undersökningen har dock hittills icke givit något som helst belägg för den uppattningen, att det är fråga om ett attentat.	s. 1
1940-03-05	Aftonbladet	Dåd av vettvillingar eller förbrytare skola beivras och straffas. Individuella terrorakter kunna icke tolereras från vilket håll de komma månede. Det svenska samhället har icke behov av vare sig röd eller vit teror.	s. 4
1940-03-06	Arbetartidningen	Denna avskvårda förbrytelse...mordbrännarna	s. 1
1940-03-06	Dagens Nyheter	Dåd av vettvillingar eller förbrytare skola beivras och straffas. Individuella terrorakter kunna icke tolereras från vilket håll de komma månede. Det svenska samhället har icke behov av vare sig röd eller vit teror.	citat från Aftonbladet
1940-03-06	SvD	Skulle en terrorakt verkligen föreligga, saknar i varje fall en tidning som Ny Dag varje moralisk rätt att döma densamma.	
1940-03-08	Arbetartidningen	De täta leden av arbetets män och kvinnor i florbehängda röda fanor i sorgeprocessionen blir en hyllning för de stupade och en manande protest mot det brottsliga system som lett till krigspolitiken, hetsen och terrordåden	s. 1
1940-03-08	Arbetartidningen	Trots mordbrand och terror fortsätter vi kampen	Annons
1940-04-25	Norrskensflamman	...morden i Luleå...Banditerna var verktygen, var de som verkställde vad borgerlig och socialdemokratisk press förberedde med si nlägn och hetskampanj mot kommunisterna...	
1940-04-26	GHST	Våldets och terrorns propgaganda har redan förut satt en och annan frukt i vårt land...Händelsen i Luleå visar, attSverige inte gått fritt från de andliga krafter, som i vår tid kommit lösa, och som i sin mån bildar bakgrund till det nuvarande kriget.	
1940-04-28	DN	Mordbrännarna trodde att polischefen var garant mot eventuell upptäckt.	

8.5 Appendix IV Citat från attentatet mot Amalthea

Tidning	Datum	Citat	Kommentar
Arbetet	1908-07-01	Blockad å båtar och firmor i Malmö. På grund av att Malmö Stuveribolag importerat engelska strejkbrytare och inlogererat dessa i ett logementfartyg vid namn Amalthea, så förklaras härmed all tillförsel till denna båt och till dessa strejkbrytare i blockad och kommer var och en handlande som levererar något dit att bojkottas.	Annons / Kommuniké
Arbetet	1908-07-09	Tidningen namnger i listor de personer på svenska verksamheter de ansåg vara strejkbrytare.	
DN	1908-07-13	Bombattentat i Malmö mot de engelska stufveriarbetarnas fartyg. En dödad, tre svårt och fyra lindrigt skadade. Attentatorn, som synes väl ha öfverlagt sitt dåd, undkom i nattens mörker. ...attentatorn att i sin båt obemärkt komma intill Amaltheas sida, har han genom en lastglugg kastat in en bomb, försett med stubinråd, som han därpå antändt.	
Aftonbladet	1908-07-13	Dynamitattentat mot arbetsvilliga engelska arbetare i Malmö. Vid 2-tiden till i går föröfvades mot de engelska arbetsvilliga stufveriarbetarna i Malmö ett attentat af efter våra förhållanden enastående ohyggligt slag och som kräfde en af de engelska arbetarnas lif, medan 7 sårades. Attentatet utfördes så...Denna uppseendeväckande och beklagliga händelse. ...Det oaktadt lyckades våldsverkaren obemärkt komma alledes intill fartyget...	s. 3-4
Aftonbladet	1908-07-13	Gärningsmannen gripen? Starka indicier mot en af värsta ungsocialisterna. Den anhållne är en helt ung man, knappt 20 år, till yrket skräddare, och säges vara en af de värsta ungsocialisterna, för att ej säga anarkist.	s. 4
Göteborgs Aftonblad	1908-07-13	Ett bombattentat i Malmö hamn. Natten till söndagen, några minuter före Kl. 2, föröfvades i Malmö ett avskryvärdt attentat mot det i varfsbassängen därstädes liggande logementfartyget Amalthea... Attentatet ufördes så, att en person i en roddbåt nalkades...Sedan attentatorn i sin båt...	Nr. 113, s. 3
SvD	1908-07-13	Bombattentat mot ett logementfartyg i Malmö. Belöning för attentatorns gripande.	s. 5
Stockholmstidningen	1908-07-13	Nattligt bombattentat mot engelsmäns logementfartyg i Malmö. Attentatorn upptäckes och förföljes...	
GHST	1908-07-13	Genom telegram spreds i går underrättelsen att ett anarkistdåd strax efter Kl. 2 under natten till söndagen föröfvats i Malmö hamn. Då attentatorn... Den anhållne en helt ung man tillhör det ungsocialistiska partiet, där han räknas bland de mest fanatiska. ...med anledning av våldsdådet...att laglöshetens och våldets lära från den lilla klicken fanatici sträckt sig ut äfven till sådana kretsar, hos hvilka man annars plägar finna åtminstone någon betänksamhet och sans. Förr eller senare måste det ju komma här som i alla andra länder någon frukt af den anarkistiska propagandan för den brottsliga och mot arbetsklassens lifintressen högförrådiska handlingens propaganda. Vi sådo denna praktiska anarkism i värksamhet i det bekanta postrånet. Nu har antagligen någon individ af liknande skrot och korn varit framme. nidingsåd...sabotagemannen	Nr. 159, s. 5
DN	1908-07-14	Det var ett lönnmord, ett simpelt lönnmord	

Norrskensflamman	1908-07-16	Anarkistdådet i Malmö. ...det sorgliga anarkistdådet i Malmö...Djupare sett är det således härskande klasserna, som omedvetet framkallat denna revoltionära handling. Ty det är alltid regeringerne, som genom sin despotism, framkalla revolutionerna och ej folken, som av sig själva göra revolution. Vilka äro då de, som bära ansvaret för anarkistdådet i Malmö hamn? Svaret härpå kan ej bliva mer än ett. Det är de maktägande, det är reaktionen i vårt land!	
Tierpsposten	1908-07-22	Dynamitstöld i Lysekil. Myndigheterna hålla det icke för otroligt, att stölden förövats av anarkistiska element bland ungsocialisterna, och att dynamiten är avsett att användas för terroristiska dåd mot blockerade fartyg.	
Arbetet	1908-07-16	I stormen. Sådan har stälningen varit och sådan är den mellan socialdemokratin och anarkiserande våldspolitik. Men nej. Varenda gång något inträffar, som är ägnat att sätta lidelserna i svallning i den sociala kampen, ett tumult, ett övervåld, ett vredesutbrott från någon grupp arbetare - genom hela pressen går ett enda rep: socialdemokratin bär ansvaret! Och nu, när ett hittills i vårt land alldeles enastående illdåd begåtts, när dynamiten använts i terroristiskt syfte, som vore vi i Spanien eller i Ryssland - vad hjälper det att socialdemokratin fördömt slidka stridsmetoder?	Hjalmar Branting
Arbetet	1908-10-05	Denna strejk har på sina håll blivit stämplad som ett utslag av syndikalism, av facklig hinkeanism, av den terroristiska fackföreningsrörelse, som predikas i Brand och Nya Folkviljan. De trodde sig oövervinnliga - och så visade det sig, att myndigheterna - nästan omedelbart efter skräckbomben på Amalthea kunde mobilisera strejkbrytare i tusental.	

9. Käll- och Litteraturförteckning

9.1 Källor

Kungliga Biblioteket. Svenska dagstidningar, <https://tidningar.kb.se>

Dagens Nyheter 8 juni 1775
Örebro Weckoblad, Nr. 10, 20 mars 1795.
Lunds Weckoblad 13 augusti 1870
Sydsvenska Dagbladet 9 september 1870. Nr. 112
Aftonbladet 5 november 1870
Aftonbladet 14 juni 1871
Kalmar 10 januari 1872
Aftonbladet 16 oktober 1874
Illustrerad Landtbrukstidning 28 november 1874
Aftonbladet 12 januari 1875
Aftonbladet 25 maj 1875
Fäderneslandet 20 november 1875
Wermlands Allehanda 18 januari 1877
Göteborgsposten 24 april 1877
Flygposten 2 juni 1877
Göteborgsposten 16 maj 1878
Nya Dagligt Allehanda 11 mars 1879. Nr. 58. Edition: Stockholmsupplagan.
Nya Dagligt Allehanda 29 juli 1879. Nr. 172
Smålandsposten 23 oktober 1879
Aftonbladet Nr. 4–5, 7–8 januari 1880, rysk nihilism. Fritz Cunliffe-Owen
Göteborgs Posten 21 februari 1881
Hvetlanda Tidning 13 mars 1882
Hvetlanda Tidning 16 april 1883
Skånska Aftonbladet 7 januari 1890
Tidning för Wenersborgs Stad och Län, 13 juni 1890
Göta Lejon, 29 november 1890
Svenska Morgonbladet 26 oktober 1892
Svenska Morgonbladet 26 maj 1904
Svenska Morgonbladet, Nr. 119, 26 maj 1904
Socialdemokraten 18 juni 1904 och Oskarshamns bladet 22 juni, Nr. 72
Svenska Dagbladet 18 juni 1904, s. 5
Motala Tidning 20 juni 1904, s. 1
Västra Dagbladet Skaraborgsposten 15 december 1905
Aftonbladet 13 juli 1908, s. 3–4
Aftonbladet 13 juli 1908, s. 4
Dagens Nyheter den 13 juli 1908
Göteborgs Handel och Sjöfartstidning 13 juli 1908, s. 5
Norrskensflamman 13 juli 1908
Arbetet 16 juli 1908
Tierpsposten 22 juli 1908
Dalpilen 7 februari 1913
Dalpilen 14 maj 1920
Arbetaren 8 februari 1922
Norrskensflamman 29 april 1922
Arbetaren 3 januari 1927
Dagens Nyheter 4 februari 1927
Norrskensflamman 23 januari 1933
Norrskensflamman 23 januari 1933

Dagens Nyheter 8 maj 1933
Aftonbladet 20 januari 1934
Dagens Nyheter 4 juni 1936
Dagens Nyheter 6 juli 1936
Dagens Nyheter 3 februari 1937
Dagens Nyheter 5 april 1937
Dagens Nyheter 15 juni 1937
Dagens Nyheter 5 september 1938
Dagens Nyheter 12 november 1938
Dagens Nyheter 12 november 1938
Dagens Nyheter 15 februari 1939
Dagens Nyheter 8 februari 1940
Arbetaren 4 mars 1940
Arbetaren 4 mars 1940
Norrskensflamman 4 mars 1940
Svenska Dagbladet 5 mars 1940
Arbetartidningen 6 mars 1940
Dagens Nyheter 12 maj 1952
Dagens Nyheter 17 juni och 26 juni 1952

RCS MediaGroup S.p.A. Corriere della Sera. <https://archivio.corriere.it>
Corriere della Sera 6–7 december 1897, nr. 335.
Corriere della Sera 1 augusti 1904
Corriere Della Sera 8 juni 1914, s. 2.
Corriere della Sera 4 augusti 1938, s. 2
Corriere della Sera 10 november 1938
Corriere della Sera 11 oktober 1951, s. 4

GEDI News Network S.p.A. La Stampa. <http://www.archiviola stampa.it>
Gazetta Piemontese 24 augusti 1874
Gazetta Piemontese 24 september 1878
La Stampa 29 augusti 1898
La Stampa 25 mars 1921

Aftonbladet. Koncernen. Aftonbladets epoker. 11 juli 2007.
https://web.archive.org/web/20070711084934/http://koncernen.aftonbladet.se/tidningen/tidningen_historik/article3672.ab. (Hämtat 21 maj 2023).

Nationalencyklopedin, fransk–tyska kriget. <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/fransk-tyska-kriget> (hämtad 2023-04-16)

Svenska Akademiens ordbok. Publicerad 1947. Spalt N 546 band 18, 1947.
<https://www.saob.se/artikel/?seek=nihilism&pz=1> (Hämtad 11 april 2023)

United Nations, OHCHR. About acts of terrorism. 2023. <https://www.ohchr.org/en/terrorism> (Hämtad 15 januari 2023).

9.2 Litteraturförteckning

Bhatia, Aditi. The Discourses of terrorism. *Journal of Pragmatics*. Vol 41, 2009: 279–289. DOI:10.1016/j.pragma.2008.05.016

Brodén, Daniel, Mats Fridlund, Patrik Öhberg. Vem räds terroristen? Kluven oro och säkerhetsivrare i Sverige. *Ingen anledning till oro (?)*. SOM-undersökningen 2020, Ulrika Andersson, Anders Carlander, Marie Grusell och Patrik Öhberg (red.), 375–385. Göteborg: SOM-institutet, Göteborgs universitet, 2020. https://www.gu.se/sites/default/files/2021-06/375-386%20Brodén%20m.fl_..pdf. (Hämtad 23 februari 2023)

Carr, Matthew. *The Infernal Machine, A History of Terrorism*. New York: The New Press, 2006

Clutterbuck, Lindsay. The Progenitors of terrorism: Russian revolutionaries or extreme irish republicans? *Terrorism and Political Violence*. Vol 16, nr. 1, 2004: 154–181. DOI: 10.1080=09546550490457917

Cooley, John K. *Oheliga krig. Afghanistan, USA och den internationella terrorismen*. (Lindgren, Stefan, övers.) Stockholm: Ordfront, 2002

Dahlin, Maria. *Tal om Terror: säkerhetspolitisk retorik i Sverige och Ryssland hösten 2001*. Umeå Universitet, 2008

Dugard, John., Towards the definition of International terrorism. *The American Journal of International Law*. Vol. 67, Nr. 5, 1973: 94–100. <https://www.jstor.org/stable/25660483> (Hämtad 2 maj 2023),

Fridlund, Mats., Brodén, Daniel., Jauhiainen, Tommi., Malkki, Leena., Olsson, Leif-Jöran., Borin Lars. Trawling and trolling for terrorists in the digital Gulf of Bothnia: Cross-lingual text mining for the emergence of terrorism in Swedish and Finnish newspapers, 1780—1926. CLARIN: *The Infrastructure for Language Resources. Digital Linguistics*. Vol. 1, de Gruyter. 2021. s. 781–801. <https://researchportal.helsinki.fi/en/publications/trawling-and-trolling-for-terrorists-in-the-digital-gulf-of-bothn> (Hämtad 4 januari 2023)

Fridlund, Mats., Brodén, Lars., Olsson, Lars-Jöran., Borin Lars., Trawling the Gulf of Bothnia of News: A Big Data Analysis of the Emergence of Terrorism in Swedish and Finnish Newspapers, 1780–1926. *CLARIN Annual Conference Proceedings 2020*. Costanza Navaretta, Maria Eskevich (red.) s. 61–66. https://office.clarin.eu/v/CE-2020-1738-CLARIN2020_ConferenceProceedings.pdf. (Hämtad 6 januari 2023)

Hansén, Dan. *Crisis and Perspectives on Policy Change: Swedish Counter-terrorism policymaking*. Försvarshögskolan, 2007

Jackson, Richard. In defence of 'terrorism': finding a way through a forest of misconceptions. *Behavioral Sciences of Terrorism and Political Aggression*, Vol. 3 Nr. 2 2011: 116–130, DOI: 10.1080/19434472.2010.512148.

Jansson, Per. *Säkerhetspolitikens språk. Myt och metafor i svensk säkerhetspolitisk diskurs 1919–1939*. Lund political studies 68. Linköping: Statsvetenskapliga institutionen, Universitetet i Linköping, 1991

Jensen, Richard, Bach. Daggers, Rifles and dynamite; Nineteenth Century Europe. *Terrorism and Political Violence*, Vol. 16, Nr. 1 2004: 116–153. DOI: 10.1080/09546550049046.

Jensen, R. B. The international Campaign Against Anarchist Terrorism, 1880-1930s'. *Terrorism and Political Violence*, Vol. 21 Nr. 1, 2009: 89–109. DOI: 10.1080/09546550802544862.

Jensen, Richard, Bach. *The Battle against Anarchist Terrorism, An International History, 1878–1934*. Cambridge: Cambridge University Press, 2014.

Jensen, Richard, Bach. The 1904 Assassination of Governor General Bobrikov: Tyrannicide, Anarchism and the Expanding Scope of "Terrorism". *Terrorism and Political Violence*, Vol. 3, Nr. 5, 2018: 828–843. DOI: 10.1080/09546553.2018.1445821

Jordheim, Helge. Against Periodization: Koselleck's theory of multiple temporalities. *History and Theory*. Vol. 51, Nr. 2, 2012: 151–171. <https://www.jstor.org/stable/23277637>

Koselleck, Reinhart. Linguistic change and the history of events, *The journal of Modern history* Vol. 61, 1989: 650–666.

Koselleck, Reinhart. *The practice of conceptual history; Timing, History, Spacing concepts*. Stanford: Stanford University Press, 2002.

Koselleck, Reinhart. *Erfarenhet, tid och historia. Om historiska tiders semantik*. Uddevalla: Bokförlaget Daidalos AB, 2004.

Marjanen, Jani. Begreppshistoria. *Metod: Guide för historiska studier*, Martin Gustavsson och Yvonne Svanström (red.). 97–132. Lund: Studentlitteratur, 2018.

Miller, Martin A. *The foundations of modern terrorism: State, society and the dynamics of political violence*. Cambridge: Cambridge University Press, 2013

Rapoport, C. David. The Four Waves of Modern Terrorism. *Attacking Terrorism, Elements of a Grand Strategy*. Audrey Kurth Cronin och James M. Ludes (red.) 46–74. Georgetown University Press, 2004

Rasmussen, Mikael. *Terrorism, problematiken kring definitioner*. Juridiska fakulteten, Lunds Universitet. 2003. <https://www.lu.se/lup/publication/1561414>. (Hämtad 26 april 2023).

Norell, Magnus., Strömberg, Karin. *Tankar om Terrorism: Två studier kring ett modernt fenomen*. Stockholm: Totalförsvarets forskningsinstitut, Försvarsanalys, 2002. <https://www.foi.se/rest-api/report/FOI-R--0494--SE>. (Hämtad 12 januari, 2023)

Spencer, Alexander. The social construction of terrorism: media, metaphors and policy implications. *Journal of International Relations and Development* 15, s. 393–419. 2012. <https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1057/jird.2012.4>. Hämtad (30 januari 2023)

Verhoeven, Claudia. The Making of Russian Revolutionary Terrorism. *Enemies of Humanity, The Nineteenth-Century War on Terrorism*. Isaac Land (red.), 99–116. New York: Palgrave Macmillan, 2008. Distribuerad från projektmedlem i projektet SweTerror som pdf-fil, 9 januari 2023.

Ängsal, Magnus, P. Fridlund, Mats., Brodén, Lars., Olsson, Lars-Jöran., Öhberg, Patrik. Linguistic framing of political terror. Distant and close readings of the discourse on terrorism in the Swedish parliament 1993–2018. *CLARIN Annual Conference 2022*, Prague. https://www.clarin.eu/sites/default/files/CLARIN2022_P_3.2.3_Ängsal%20et%20al.pdf (Hämtad den 6 januari, 2023)

Öhberg, Patrik., Brodén, Daniel., Fridlund, Mats., Wählstrand Skärström, Victor., Ängsal, Magnus, P. Unifying or Divisive Threats? Anxiety about Political Terrorism and Extremism among the Swedish Public and Parliamentarians, 1986–2020. *CEUR Workshop Proceedings* (CEUR-WS.org). 2022. s. 145–158. <https://ceur-ws.org/Vol-3232/paper11.pdf> (Hämtat 6 januari 2023)